

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 1-501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	-----------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Mikor megy?

Erdemesnek látjuk egy jóérzésű fiatal bajtársunk leveléből az alábbiakat idézni:

„Szakaszparancsnokunk a negyvenedik tényleges szolgálati évében betegeskedni kezdett. Úgy látszik, hogy az ilyen esetekre a csendőrségnél valami varázslatos hírszolgálat van berendezve, mert a villám nem hasítja gyorsabban a levegőt, mint amilyen sebesen végigfutott a hír az őrsőkön: — Megy az „öreg”!

És megindult a tanakodás, hogy hát megy-megy, de mégis: mikor megy? Olyan kíváncsian latolgatták néhányan ezt a várható időpontot, mintha legalábbis akkor húznák ki számukra a főnyereményt. S amint teltek a napok, minduntalan hallottam a suttogást, hogy mit akar már az „öreg”, még mindig nem megy az „öreg”, miért nem ad már helyet az „öreg”, nem a mai korszak embere már az „öreg”.

Ezt és ehhez hasonlót hallottam bőven, de azt senkitől sem hallottam, hogy az „öregnek” tizennégy dicséző okirata van, melle szélesen borítva kitüntetésekkkel. Sem azt, hogy háromezer munkásember között évtizedig teljesített nehéz gyártelepi szolgálatot olyan időkben, amikor az ilyen beosztás éjt-napot betöltő súlyos munkát és felelősséget jelentett. Azt sem emlegette senki, hogy az „öreg” a háború és a forradalmak alatt az átlagot messze meghaladó szolgálatoakat végzett, hogy a szélsőséges elemek romboló munkáját a maga kis portáján megfékezte s most, amikor „megy”, szilárd rendet és törvénytiszteletet hagy örökségül a fiataloknak.

Tessék nekem megírni, Szerkesztő úr, miért van ez így? Miért nem tudjuk megbecsülni az öregeket, miért akarjuk őket kiszorítani a földtekéről és miért nincs bennünk annyi józan ész, hogy tudnánk: mi is meg fogunk egyszer öregedni?”

Nem nehéz ezekre a kérdésekre válaszolni, különösen manapság nem nehéz. Sok az eszkimó, kevés a foka. A fiataloknak kenyér és előhaladás kell, viszont az öregek sem akarnak éhenhalni. Nehéz időkben mindig kiéleződik ez a küzdelem minden túlzásával és nyers önzésével. Tapasztalhatjuk, hogy írók és politikusok, társadalmi egyesületek és kuglipartik unos-untalan felvetik ezt a problémát és az érvek sora vonul fel egyik oldalon az öregek, másik oldalon a fiatalok mellett. Nekünk az a véleményünk, hogy mint mindenben, itt is a középút a helyes. Kellenek az öregek és kellenek a fiatalok, mert az öregek tapasztalata semmire sem megy a fiatalság lendületes ereje nélkül, de áll ez fordítva is: a fiatalság árokba borítja a szekeret, ha az öregek tapasztalt

mérséklete nem markolja erősen a gyeplőt. Ez az igazság az öregek és fiatalok túlélezett és sok tekintetben felfújt harcában. Abban aztán már a levélírónak van igaza, hogy csak a józan éssen múlik ennek az igazságnak a felismerése.

Igen, de mi köze ehhez a csendőrségnek? Mi oka van nálunk a fiatalságnak arra, hogy sanda szemmel várja, mikor „mennek” az öregek? Nálunk az átlag-rendfokozatokat mindenki elérheti, ha becsületesen elvégzi a kötelességét. Nálunk az öregek akármeddig elszolgálhatnak anélkül, hogy az átlagos előhaladástól a fiatalabbakat megfosztanák. A csendőrségnél nem kenyérkérdés, általában még csak nem is előhaladási kérdés, hogy meddig maradnak az öregek. Egészen biztos, hogy azok között, akik a levélíró szerint annyira mohón várták az öreg szakaszparancsnok távozását, egyetlen egy sincs, akiből valaha is tiszthelyettes, alhadnagy lesz. Valószínű, hogy éppen ezek az öreg-tologató fiatalok a járőrvezetői tanfolyamot is inkább csak úgy elégségesre nyögték le, őket ugyan nem fenyegeti az a lehetőség, hogy a távozó alhadnagy helyére jussanak akár száz évi szolgálat után is. Hát akkor miért várják olyan szívdobogva öreg bajtársuk nyugdíjazását?

Bizonyára azért, mert ez — mint mondtuk — manapság már benne van a levegőben. Meg aztán valami kaján káröröm is dolgozik bennük, hogy nyugdíjban lássák azt, aki annyi éven át parancsolt nekik. És dolgozik bennük az a közönséges, komisz emberi vonás, amely mindennek ellensége és tagadója, ami másoknál érdemet és értéket jelent. Ezek az emberek nem erőltetik meg magukat, nem akarnak magasabbra emelkedni és még azt sem bírják el, ha mások megteszik ezt helyettük. Ezekből az alantas forrásokból táplálkoznak tehát ezek a kíváncsi, mohó találgatások: — mikor megy már?

Hej, pedig ha összekaparnák magukban a rejtve mégis bennük bujkáló tisztességet, milyen tisztelettel és szeretettel vennék körül az öreg bajtársakat, akik életük javát adták a szolgálatnak. Mennyi megpróbáltatás, szenvedés, küzdelem, fáradalom, lemondás és áldozatkészség ragyog azon az öreg alhadnagy csillagon! Mennyi verejték öntözte az utat, amíg viselője odáig eljutott! Ezért igazán nem az dukál a fiataloktól, hogy a nyugdíjazás idejét lessék. S hogy az „öreg” nem a mai korszak embere? Ha a mai korszak szellemén a kötelességmulasztást, pongyolaságot, könnyelműséget és nagyozolást értjük, akkor csakugyan nem a mai korszak embere az öreg csendőr, de hát kinek kellenek ezek a modern vívmányok? Ami pedig az igazi új, haladó korszaklehet és annak értékeit jelenti, láttunk mi már éppen elég maradi fiatal és haladó öreget, mert ez nem a kor, hanem az egyéniség dolga.

A tömegek és a karhatalom.*

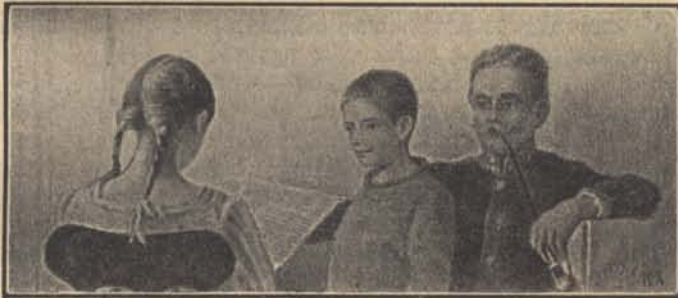
írta: TOLDI ÁRPÁD százados.

A bölcselek, a nagy gondolkodók az embert sokféle-képpen szokták meghatározni. A legelterjedtebb talán ez: homo est animal sociale, az ember társaslény. Talál-
lőbb azonban ennél az az újabb keletű definíció, hogy „az ember tömeglény”. Ritkán látunk szellemileg független, minden befolyástól mentes, a tárgyilagos ész útján járó embert; de annál inkább látunk tömegeket, emberáradatokat hullámnani, mint egy mindenkit magával ragadó lavinát végiggördülni az emberiség millióin; eszmék támadnak, mozgalmak indulnak meg és a különféle hiedelmek, jelszavak, divatok, szokások, gondolatok ellenállhatatlan áradata felkapja az embereket, hatalmas folyammá sodorja össze a milliókat és az egyén öntudatlanul, mintegy különös ösztön által indítva elvész a tömegben.

Olyan hatalom lesz úrrá az egyesén, melyre az egyén lelki sajátosságaival, érzés-, gondolat- és akaratvilágával foglalkozó lélektan magyarázatot nem ad. E hatalom nyomása alatt csődöt mond az egyénnél az ész, a gondolkodás, csődöt mond az értelem és a tudomány; megszűnik az egyéni függetlenség; de még az egyén legsajátosabb tulajdonsága, az önérdek is háttérbe szorul. Ez a hatalom, ez a kényszer a tömeglelkiség hatalma, mely a lélekűvárokat is — akik pedig ezt észokok alapján tagadták — arra kényszerítette, hogy belássák, kettős lelkiség van: az egyéni- és a tömeglelkiség.

Nézzünk példaként egy gyűlést vagy tüntetést: bé-

* Forrásmunkák: Le Bon G.: „Tömegek lélektana”; Farkas G.: „Az emberi csoportok lélektana.” Pinczés Zoltán órnagy előadásai; Nagy Dénes: „Bevezetés a szociológiába.”

KI A HŐS?

(A Székely Hadosztálynak ajánlom.)

*Nem az a hős, kit parancsok szeges
Korbácsa kerget tűzbe és halálba!
Sem az, aki babért, hírnevet keres
S cserébe lelkét Istennek ajánlja!*

*Hős az, akit a faj s az ősi föld
Szerelme visz a golyók közt előre,
Aki a sorból boldogan kidől,
Ha életét a zászló kérte tőle!*

*Ezért vagytok ti hősök, székelyek
S ezért vagytok én olyan büszke rátok!
Eddig hiába hullt a véretek,
De egyszer újra szabad lesz hazátok!*

AGYAGFALVI HEGYI ISTVÁN.

kés polgárok a sokaságban felizgulnak, érzelmeik úrrá lesznek felettük, cselekvéseiket többé nem a józan ész diktálja, hanem a tömeg lelkülete ragadja magával az egyént: egyetlen összefogó érzelmelkesíti és fontolgatás nélkül cselekvésre, sokszor erőszakos cselekedetekre indítja a különben békés polgárokból álló tömeget. Az értelem elhomályosul, a tömegben rejlő erő ránehezedik az egyénre és tudattalan hőségé avatja bármely tetszetős, izgalmat ígérő eszmének.

Van olyan nézet is, mely a tömegmozgalmak főrugójának, tehát a tömeglelkiség egyetlen alapjának a tömeg szenzációéhségét, az izgalomteljes élményvágyat tartja, ami a céltudatos nevelés és helyes művelés útján kiküszöbölhető. Ez azonban nem így áll: a tömeglelkiség törvényeinek egyaránt alá van rendelve a legegyszerűbb és a legmagasabb műveltségű egyénekből álló tömeg. Olyan ez, mint a matematikai vagy kémiai szintézis törvénye: az összetétel teremtő folyama és oly tulajdonságokat szül, melyek az elemekben nem találhatóak meg. Így $3+3=6$, 6-nak pedig olyan sajátosságai vannak, melyek a 3-ban nincsenek meg, pl. 2-vel osztható; a H-ből és O-ból sem lehet a víz sajátos tulajdonságait megállapítani. Az élet maga is a természet elemeinek ilyen összetétele. Megfejthetetlen, bár az elemeit ismerjük. A tömegléleknél tapasztalt lélektani jelenségek világos tények, de az egyéni lélekből meg nem érthetők.

A tömegjelenségek megismerésével azért kell foglalkoznunk, mert a tömeglélektan gyakorlatban hasznosítható tudomány, amit a tömegek vezetésére hivatottak — államférfiak, katonai és karhatalmi parancsnokok, nevelők, politikai, de különösen a közbiztonsági szervek — nem nélkülözhetnek. A tömegeknek a népek életében mindig jelentékeny szerep jutott, napjainkban azonban egyenesen döntő nyomatékra tett szert. Amíg régebben az állam-

Sóvágó Imréék.

írta: BEÖTHY KALMAN százados.

Hazafelé tartott, mikor magamögött egyszerre képmény, sietős lépéseket hallott. Megfordult. Két katona lépett hozzá és a katonai parancsnokságra hivatkozva, azt követelték tőle, hogy kövesse őket. Némelyek megállottak a látványra, mások félénken húzódtak el és fordultak vissza. Ismerték már ezt az eljárást. Az ilyenek miatt csendesedett el a valamikor jókedvű város.

Nem akadékoskodott, nem szólt ellene, ment a két katona előtt. Először szemlesütve, hogy ideje legyen magábanézni mélyen, a legapróbb mozdulatig, a kalapja megemelésétől az otthon elmondottáig, de nem talált magában semmit, ami miatt az új uralom birtokosainak nyugtalan percet szerzett volna. Felemelte tehát a fejét. Az ismerősök ijedt arcát találta és azt, hogy nagyobb kerültek mellette a gyalogjárón, mint tegnap és azelőtt. Úgy érezte, hogy félnek tőle. Pedig csak sorsaosztói voltak azok, akik megbillent lábakkal tértek le előle.

A katonai parancsnokságon csend mindenütt. Idegesítő és rosszatlehelő csend. Itt-ott a folyosótörésben egyegy ör. Hosszú szuronyuk a mennyezetet döfködté.

Egyik szobában mindössze egy tiszt. Megkérdezte a nevét:

— Igen, Sóvágó Imre vagyok!

— Hagyja el még ma a várost! Vissza nem térhet!

Egyszerűen mondta ezt az asztal felől valaki. Valaki... mert abban a pillanatban már nem látta azt, aki így elmondta ezt az ítéletet, csak annyit vett ki nagynehezen, hogy az asztalnál egy óriási szemű szörny vigyo-

fő vagy kiváltságos rendek intézték a népek sorsát s a nép csak a háttérrel adta meg, beleszólása semmibe sem volt, addig ma már a kormány inkább fékezőerő; mint vezetőszerv, a tömeg van túlsúlyban. A tömeghatalom — és ez maga is tömeglelektani jelenség — azelőtt elképzelhetetlen magasságra emelkedett a háború után és főkérdéssé nőtt a tömeglelkiség kérdése azok előtt, akiknek a tömegekkel dolganak.

A „tömeg” a szó közönséges értelmében együttlévő embersokadalmat jelent, tekintet nélkül arra, hogy mi hozta őket össze. Lélektani szempontból azonban a „tömeg” kifejezésnek más fogalmi meghatározást kell adnunk. E tömegben olyan embercsoportot kell értenünk, melynek bizonyos adott körülmények között az azt alkotó egyénektől merőben eltérő jellemvonásai vannak; olyan sokadalom ez, melyben a személyiség tudata eltűnik, az alkotó egyedek érzelmei bizonyos izgalom hatása alatt egyazon irányt vesznek, miáltal az egyén egy közös lelki-ségnek válik a részesévé és ez más érzésre és cselekvésre készíti, mint ahogy elkülönítve érzett vagy cselekedett volna. A tömeg különböző elemekből úgy kapcsolódik össze és éppen úgy veszti el az alkotó egyének az önállóságukat, mint a legkülönbözőbb sejtek az élő szervezetben. Az nem szükséges, hogy a tömeg tényleg együtt és egy helyen legyen — ez az eszmei tömeg — mégis érvényre juthat a tömegek lelki egységének a törvénye. Ha pl. egy köztéren együtt van 1000 ember, még lélektani értelemben nem alkot tömeget, ha közös érzelmi és izgalmi befolyás alá nem került; viszont például egy-egy nagy nemzeti esemény hatása következtében, amilyenre példa legutóbb a németeknél Hitler szózata volt, egymástól távol élő embermilliók lélektani értelemben tömeggé kapcsolódhatnak és tetteik, érzéseik azonnal felvehetik a tömeglelkiség jellemző sajátosságait.

rog s mögötte ezer szurony villózik és úgy érezte, hogy a maga bensejében valami csudálatosan nagy mélység szakadt fel, amiről eddig nem tudott semmit és hogy ebbe zuhan bele elháríthatatlanul, pedig kapaszkodna a felesége feléje nyújtott két kezébe. De nem bírta még a karját se mozdítani...

Zuhant, zuhant és ettől elallott a lélegzete, úgy hogy csak nyögött, amikor felelni akart:

— Hogy... én... mért?...

Az asztal felől közömbös hang felelt a kétségbeesés szavaira:

— Vinni!

A karjához nyúltak. Megmarkolták az izmait, amelyeken még reggel, a városba indulás előtt, a kis fia gyönyörködve huszárnak képzelte magát. Ezért fájhatott olyan nagyon a katonára szorítása.

Az utcán a szemébe csapott a fény. Alig tudott lépni maga erejéből s ha nincsenek a háta mögött a katonák, tán a sarokig se jut el. Így mégis kijutott a városból és estére a határkövek előtt állott. Míg eljutott eddig, egynek érezte magát a Megváltóval. Mert ütést is kapott és le is köpték. Már akkor tették ez vele, amikor elvették az igazolványait, amivel együtt jár a talajtalanlás. A föld, a rög, amelybe a családja gyökerezett, egy rövid szó megszületésével meghalt. Hatalmas szó volt ez, mert ezredek és útegek árnyékában kélt és tudta, hogy nincs a világnak annyi ereje, hogy ezt a szót visszalökje a bölcsőjébe... Tudta, hogy a levegőbe jutott, de ott nem élhet, mert fuladozik attól.

Állott a határköv előtt s a katonák engedték, hogy álljon. Látták, hogy reszket, hogy fehér a szája és a szeme, mint az örülteké. Lehet, hogy ezeknek a katonák-

Bennünket elsősorban a tényleges, fizikai tömeg érdekel. Az eszmei tömegekkel inkább a politika foglalkozik.

Ha összehasonlítjuk a tömeget a társadalommal, azt mondhatjuk, hogy a kettő közötti különbség a társadalmi képzetek nagyobb állandóságában, a társadalmi csoportok magasabbfokú szervezettségében jelentkezik. A tömegben az egyéneket összekapcsoló egyformaság átmeneti, a tömeglelkiség hatása nem állandó. Csak ideiglenesen állanak pl. egy tüntetés résztvevői egy eszme és érzés összefogó hatása alatt ha szétoszlott a tömeg, a tömeglelkiség állapota elvész. Ellenben, ha a tömeg eszméinek a hatása tartóssá válik, az azonos érzések és képzetek az emberekben állandósultak, az összefűző kapcsolat bennük megszilárdult és a szervezettség az eszmeinek megfelelően bizonyos tervszerűen kialakított marandó formát öltött: a tömeg helyébe a szervezett társadalom kerül. Jó példát nyújt erre a katonaság megszervezése. Az ujoncokból, akik egymással semmiféle összeköttetésben nem voltak, érzésben és gondolkodásban egységes, az egyéniséget az alárendelés és önfeláldozás legszélső határáig háttérbe szorító testületet kell alakítani. A kiképzés megadja ehhez a testi, a nevelés a lelki összhangot s mindkettő állandósult hatása alatt a közszellem és egyetértés eszményi emelkedettségében ütőképes csapatát forrtak össze az egyének. Ha valamilyen ok — a pánik pl. — ezt a testi és lelki harmóniát megbontja, a csapat ismét tömeggé esik szét és kizáróan az egyén létfenntartási és egyéb nyers ösztöne válik egyedüli ható-tényezővé. A pánik maga a tömeglelkiség egyik igen jellemző, rendkívül szemléltető megnyilvánulása. A tervszerűen végzett katonai kiképzés átforgató hatása aránylag gyorsan jelentkezik. Amíg azonban egy-egy

nak még nem volt alkalmuk ilyen Sónagókat ilyen furcsa állapotban látni s mert az élesre töltött puskák is ott voltak, gyönyörködtek. Idegen nyelven szívderítő adomára is jutott módjuk, mert a csendesülő estébe, a nyires szélén egészen a gyomrukából jött a vidámság olyan nagy hullámokban, hogy csak tátott szájukon fért ki...

Sónagó Imre nézte a határkövet, rátette kezét, mint a nagyon fáradt emberek szokták. Nem bírt kiegyenesedni és kapkodta a levegőt sűrűbben és mélyebben, mint egész útján eddig. Itt állott a határköv, a maga életének határköve előtt. Itt meg lehetne csinálni azt is, hogy a két katonát egymáshoz veri, mert van annyi ereje, mint keserősége és azt is meg lehetne csinálni, hogy elindul, vissza se néz, hátha át tud vergődni a láthatatlan határvonalon s azzal búcsút mond gyönyörű életének, szerény, kedveske asszonyának és drága, nagyszemű, járást tanuló fiának... Mert ezeket többet aligha látja. A lélek és a test megöléséhez az is tartozik, hogy: Te menj, a családod nem megy!...

Így pusztul az egész... Igazságot keresni? Nincs hely, hol...

— Na, gyerünk! — lépett melléje és lökött rajta egyet a katonára és Sónagó Imre már magyar földön volt. Nem azért, mintha nem vágyott volna ide mindig...

Nem üdvözölték hivatalos szervek és ölelő karok se várták. Csend volt mindenütt s az est itt olyannak látszott, mint odébb néhány méterrel. Hát igen... Sónagó Imre leült egy száraz kupacra, a varjak szoktak így tenni télen, ha éhesek és sívár, fagyos a világ körülöttük. Leülnek, hogy a test melege kisebb felületre sugározzon, különben elhullanak, mert fekete, kusza tolluk nem elég a melegenetéshez... Sónagó Imre leült, mert nem bírták

bölcséleti eszme a tömegek lelkébe jut, ott állandósul és társadalmi átalakulást hoz létre, évszázadok is eltelhetnek.

A tömeglelkiségről szólva, hangsúlyoznunk kell, hogy a társadalom alakulására kiható jelentőségét nem szabad lekicsenyelnünk, mert valóban a tömegek hordják az új társadalmi formák magvát. A tömegek által felkapott eszmék sorsát előre nem láthatjuk, de tudnunk kell, hogy a társadalom a tömegeken keresztül születik. A tömegek állandósult, a faji sajátosságához alkalmazkodó és általános eszméi a társadalom belső akaratává válnak és az idő addig készíti elő a talajt, amíg el nem érkezik az eszme megvalósításának kora. A politikai rendszer kialakítására éppúgy századokra van szükség, mint annak megváltoztatására. Erőszakos forradalmak vagy kényszerhelyzet cserélheti ugyan a neveket, de az alap és a nép jelleme ezzel nem változik. Ott van Bismarck német birodalma: a háború után erőszakolt intézmények korszaka után még elemibb erővel bontakozott ki a németiség faji jelleme. A társadalmi intézmények eszmék, érzelmek és erkölcsök folyományai, a népek jellemükhöz alkalmazkodó sajátos faji megnyilvánulásai. A népek sorsát a jellemük és nem kormányformájuk irányítja; az összes intézmények, melyek nem idomultak belsőleg a faji jellemhez, amelyek nem ebből születtek, csak kölcsönvett, ideiglenes áruhák.

A tömeglelkiség kérdésének általánosságban és a társadalomra vonatkoztatva történet hangoztatása után nézzük most már részletesebben e lelkiség hordozóját, magát a tömeget úgy sajátos lelki tulajdonságaiban, mint külső megjelenésében.

Mondottuk, hogy a tömegek lelki egységének törvénye alapján a tömeggé kovácsolódott egyének egy bi-

zonyos — az egyéntől eltérő — közös-azonos lelkiség birtokába jutnak és az egyénből nem magyarázható jellemvonásokat mutatnak. A különbség okának a magyarázatát abban a megállapításban kell keresni, hogy az emberi élet tudatos része elenyészően csekély a tudatalattiak mellett: nemcsak az egész lét, a kezdet, a vég és az élet céljának kérdése mered örökké megválaszolatlan kérdőjelként ránk, de egyéni lelkiéletünknek is csak igen kevés tudatos indítóokát ismerjük. Lelkiéletünk tudatalatti elemeinek látható megnyilvánulását a fajok és a faji lélek titokzatos kialakulásában tapasztaljuk: az egy fajhoz tartozó egyének hasonlóan egymáshoz, hasonlóan az érzelmek, szenvedélyek és ösztönök, vagyis az általános jellemvonások még akkor is, ha értelmi tekintetben nincs meg a hasonlóság. A tömegben eltörpül az értelem és ezek az alaptulajdonságok, tehát az ösztönös, tudattalan sajátosságok kerülnek uralkodó túlsúlyba.

A tömeglelkiség különös jellemvonásait különböző okok hozzák létre:

1. A tömegben levő egyént a sok ember együttlétéből keletkező erő és legyőzhetetlen hatalom érzete szállja meg, melynek hatása alatt a gátlás és megfontolás eltűnik és a lappangó nyers ösztönök törnek elő. Az egyénre nézve megszűnik a kivihetlenség tudata. Az egyéni fegyelmesség társadalmi kényszerének levétele és az indulatok szabad kitombolásának lehetősége gyönyörrel tölti el a tömegbe sodródott egyént és féktelen dühvel visz végbe minden olyan tettet, amit a társadalom tilt, amit ki-ki nem tehetett volna meg. A rombolási vágy született — a gyermekeken tapasztalható — ösztöne felszínre tör és kielégülést követel magának. Mint a rögeszmés tébolyodott tömeg is, gyönyörűséggel

a lábai... Majd megfagyott. A szemével itta a város idelátszó lámpavilágát és a lámpák alatt kereste a ma reggeli szobát, az asszonyát és a fiát. A szeme, az Ég különös kegyelméből szárnyakat kapott és könnyen hazajutott. Asszonya halottfehéren ült a széken, a fia a padlón játszott és tipegett, az ágy szélébe kapaszkodva.

Az este sűrűsödött és Sóvágó Imre kimerülve elaludt. Reggelre sűrű harmat lepte el arcát. Csodálatos volt, hogy a virágfejeknek, fűszálaknak nem jutott a harmatból...

*

A magyar hatóság nem fogadhatta, se útlevél, se állampolgárság, csak az arcára írt trianoni keresztlevél. Ezen a napon még csak a határközégek olvasták az arcára írtakból, délután már újra a másik oldal őrsége olvasható volt, ha akart volna. Nem akart... Az a parancsnokság se, ahová előállították. Az se akart olvasni, de tudott nevetni. Sajnálkozni is és két széles tenyerét zét-csapta maga mellett, utána meg intett és Sóvágó Imrével újabb katonák indultak el másnap ugyanarra...

Megint látta a tegnapi utat s ha ideje lett volna, a porban megkereshette volna a menése vonalát. De nem volt ideje, mert elfoglalta a tegnapi éjszaka emléke és a tegnapelőtti és a sok százéves emlékezés. Nem volt ideje, hogy elérzékenyüljön. Jól is jött neki, hogy az egyik katona a puskatus élével a combjába lökött, mikor azon az utcán akart befordulni, amelynek végén tegnapelőtt még boldog volt... Arra nem lehet menni, mert sietni kell, messze a határ... Jól jött neki, hogy nem volt szabad befordulnia, mert biztos, hogy a háza előtt ott áll az asszonya és sír. És ő biztos, akkor hátrafordult volna és gyilkossá lesz.

Igy most már a foga csikorgott hangosabban és sietett, nekiindult, alig várta, hogy ott legyenek újra a határköveknél. Mert már kész volt a terve. Ha a magyar oldalon ismét úgy tesznek vele, amint tegnap és nem találnak módot arra, hogy elfogadják annak, aki, ezerszer inkább, mint sokan... akkor gyónást végez. Bocsánatot kér mindenkitől és nem vár segítséget sehonnan.

Nem állott meg a határkőnél és nem ült a megyepartra. Visszanézett a városra s ha 'boldog ember lett volna e percben, a város fölött elömlött aransugarakban dalt szült volna a lelke. Így átok szülője lett csak.

Nem állott meg, ment a határparancsnoksághoz és nyugodtan jelentette, hogy újból itt van. A hangja nyugodt volt, férfias, rövid. Az arcán mélyen beivódva a tegnapi írás arról, hogy mivé lett. A parancsnokságon elsápadt a magyar tiszt.

*

Sóvágó Imre nem ment vissza hivatalos úton, de hajnalban mégis ott volt a fia ágyaszélén. Sohse látta még ilyen időben a gyermekét, azt még nem tudta eddig, hogy a legszebb mosolygás az álmodó apróságoké. Három nap óta verik a földhöz és eddig még kendőt sem kért, hogy beletörülje verejtékét, mint a golgotás ember... de most előkapta és szégyenkezve nyomta arcára. Erre nem gondolt...

*

Nem látta senki, hogy kiszökött a kapuján.

A fia aludt az ölében és ez jó volt, mert a szíve fölött volt valami, ami a vergődését csillapította, hiszen tán messzehallatszott volna... Úgy hitte Sóvágó Imre, míg eljutott a nyires erdőig. Ott állott először meg, fülelni. Nvárutó volt, a gven még neszfogó. A járőrök is így ha-

dúl és pusztít: csörömpölő ablakok, felszedett útburkolat, felfordított villamoskocsi vagy felgyújtott autó, az utcára kiszórt áruk halmaza, lángban álló máglya vagy ház, mindmegannyi olyan izgató élmény, amely nem maradhat el. A szürke hétköznapi korlátai alól felszabadult ember szenzációéhsége rendkívüli eseményekre, izgalmakra vágyik s mennél borzalmasabb bűntény szolgáltatja ezeket, annál érdekfeszítőbb. Az uralmi vágytól fűtve, kihívóan szembeszáll a közbiztonsági közegekkel és ha sikerre van kilátás, vak elszántsággal veti magát az erőpróba végsőkig felcsigázott izalmába. Nagy tettek részese, a napnak hőse akar lenni és ebben versengve ragadtatja magát tobzódó túlzásokra a tömeg embere.

2. A korlátlan hatalomérzetet és az erőszakos vad ösztönök kitérését a felelősségérzet hiánya teszi lehetővé. Az egyén elvész a tömegben és elvész vele az egyéni felelősség. Büntetéstől nem kell tartania, hiszen mennél nagyobb a tömeg, annál inkább megoszlik és elvész a felelősség s nincs gazdája a tetteknek: a tettes nem az egyén, hanem a tömeg.

Mihelyt egyéni felelősségről és kockázatról van szó, különösen, ha a tömeg erős ellenállással és hajthatatlan tekintéllyel kerül szembe és a siker bizonytalan, a hatalomérzet eltűnik s a tömeg meggondoltan, sőt gyáván viselkedik.

3. A tömeglelkiség jellemvonásainak a kialakulásához hozzájárul a lelki fertőzés is: minden érzelm, izgalom és tett ragadós a tömegben; nemcsak követőre talál, hanem hatása annyira általánossá válik, hogy a legellentétebb érzelmek váltakozását is azonnal egységesen magáévá teszi és követi a tömeg. A lelki fertőzés magávalragadó hatása folytán a működésben levő tömeg közé szorult egyén olyan állapotba jut, mely közeljár a hipno-

ladnak... Isten segíts!... Segített, együtt a magyar katonákkal...

*

Aztán visszafordult. Ha el is vész, a gyermek magyar katonák kemény szalmazsákján megtalálja talán valakinek a kezét s a kézben egy darabka kenyeret, ha nem is cukrosat. Visszafordult és a kökénybokrok fekete árnyékában ájtutott vissza. Az asszonya, szerény, kedveske, várt reá és bátran indult a sötét udvaron a kapu felé. Ott megállott, reszketés zuhogott rá és felcsuklott, mert a szíve hirtelen tört a torkára. A szeme árkából kicsapott a könny, pedig azt hitte, mind elvesztette már a két nap alatt. A meleg lámpa, a meleg ágy, a meleg virágok elmaradtak tőle s helyettük süvítő hideg járta a tagjait. Nem panaszkodott, néma volt, karolt az urába és ment. Némán, az ura se vette észre, de hullott szüntelenül a könnye, mert búcsúzott tőle a ház és mert nem integetett feléje senki, hogy: gyere, várlak. Feneketlen sötét volt körülötte minden és a sötétség fenyegető volt, mert ismeretlen volt. A szeméből hullott a könny, nem látta senki, csak az Isten...

*

A multkor arra jártam. Végig a várostól a nyiresig, végig, aprófejú, fehér virágok nyílnak szerényen és az a különös, hogy csak olyan széles ez a virágmező ezen a részen, mint egy út, amelyen két ember egymásbakarolva el tud menni és az a legfurcsább, hogy mikor ennek a virágocskaszalagnak a határárok végét szakítja, a határárkon túl már piros virágok harangoznak nagy-nagy, széles sávokban szerteszét. Mert itt már a szíve vérzett Sívógó Imrééknek...

tízalt állapotához: a tömeglelkiség ránehezedik és gondolkodás nélküli rabszolgájává teszi, ellenállhatatlan erő ragadja bizonyos tettek elkövetésére, személyiségének tudata eltűnik és ha egyénileg művelt ember is, ezentúl bárdolatlan ösztöneinek engedelmeskedik.

4. A tömegbesodródott ember elveszti ítélőképességét és nincs többé tetteinek tudatában. A magávalragadó izgalom állapotában nem képes gondolkodni, minden tömeghatásnak könnyű játékszerévé válik és éppen ezért a legszélsőbb mértékben hiszékeny. A legképtelenebb állításokat és véleményeket mérlegelés nélkül elfogadja mint igazságot, vagy elveti az igazságot, mint tévedést.

5. A tömeg érzelmei, legyenek jók vagy rosszak, mindig egyoldalúak és szélsőségesen túlzottak, a tömeg zsarnoki és türelmetlen. A legcsekélyebb ellenszenv vad gyűlöletté fajul, a rokonszenv pedig ujjongásban tör ki. A nemtetsző szónokat például dühös ordítással elkergetik, megdöbálják, sőt nekiesnek és elverik. De ugyanígy a feldühödött és a karhatalmat követ dobáló tömeg esetleg megjuhászodik, midőn a követ homlokán megsebesített parancsnok a legnagyobb nyugalommal törli le homlokáról a vért.

6. A tömeg tiszteli a félelemnélküli nyers erőt, de a jóságot a gyengeség megnyilvánulásának tartja. Gyengén képviselt tekintéllyel szemben vérszemet kap, de szolgálilag húzódik meg az erősen tartott tekintély előtt. A legféktelenebb forradalmi tömegek is ösztönszerűleg térnek vissza a rend útjára az erőyes vezető keze alatt.

7. A tömegek semmit sem gondolnak meg előre, mindig a pillanatnyi izgalom hatása alatt cselekszenek. Érzelmeik változékonysága kiszámíthatatlanná és nehezen kormányozhatóvá teszi különösen akkor, ha a fékező hatalom gyenge. Mivel a tömeg a tudatalatti ösztöneinek engedelmeskedik, céltudatos, tartós akarata nincs.

8. A tömeg rendes állapota az izgalom és az ingerlékenység, mely a faji sajátosságok szerint különböző fokozatokat mutat. Heves vérmérsékletű, délvidéki tömegek romboló ösztöne és durva indulatai vadabban nyilatkoznak meg, mint például a higgadt, nyugodt vérmérsékletű északi népeké.

9. Láttuk, hogy a tömeg alapösztöne a rombolás vágya, mégis vannak a romboló tömegek mellett olyanok is, melyek néha erkölcsiségre is képesek és emelkedett erények jutnak lelkiségükben kifejezésre. E jó tulajdonságokat is azonban — mint például a nagylelkűség, önzetlenség, önfeláldozás — kétségtelenül tudattalanul gyakorolják.

10. Mivel a tömegek nem gondolkodnak, észokokkal nem is befolyásolhatók. Tapasztalat szerint csak a durva képzetársítások, frázisok, a csodálatraméltó, az izgalmat ígérő, a valószínűtlen és az érthetetlen ragadja meg legjobban a tömeg figyelmét. A legnagyobb bölcséleti eszmék is többnyire csak egy-egy hatásos frázis formájában juthatnak a tömeghez. Ennek lesz hatása, de hatástalan marad a legbölcsebb fejtegetés is. A tömegek képzelő ereje a feszült izgalmi állapotban roppant erős és fogékony a közvetlen benyomások iránt. A képzetek azonban ítélet nélkül, valóságként jelennek meg előtte felcsigázott képzelőereje képeivel összekeveredve. A szavak hatása merőben független valódi jelentésüktől. Láttuk, hogy a tömeg képzeleti megfigyelései gyakran csupán egy lelkileg fertőzött tömegvezető elképzelésén alapulnak. A tömegek sohasem szomjúhozták az igazságot. A nekik nem tetsző bizonyosságok elől elfordulnak és inkább a tévedést istenítik, ha ez őket elkápráztatja.

11. A tömeg mindig kész hallgatni arra az emberre, aki erős akaratával lenyűgözni és tiszteletet parancsolni

képes, sőt ösztönszerűleg fordulnak az ilyen vezér felé, mert önmagukat nem tudják vezetni. Vezető nélkül a tömeg hosszabb ideig nem tud fennmaradni, szétesik alkotó elemeire, mint a gazdátlan nyáj.

A tömegek jellemvonásainak megismerése után osztályozzuk őket összetétel és külső megjelenésük szerint:

A tömeg összetétele szerint lehet heterogén (vegyes) vagy homogén (egyivású).

1. Vegyes tömegek képződhetnek bármiféle egyénekből, tekintet nélkül fajukra, foglalkozásukra és értelmi színvonalukra. Tisztán a tömegbenlét ténye és bizonyos izgalom hatása alatt létrejött közös lelkiesség kapcsolja össze.

2. Egyivású tömegek alá soroljuk a szektákat, kasztokat és osztályokat.

A szekta az egyivású tömeg kialakulásának első állomása. Tagjai között valamely hiedelem az egyetlen összekötő kapocs, különben nevelés, foglalkozás és életmód erősen elkülöníti őket egymástól. Ilyenek a vallásos és politikai szekták (adventisták, nazarénusok, szocialisták, anarkisták stb.).

A kaszt a tömegszerveződés legmagasabb foka. Azonos nevelésű és élethivatású, a társadalomban zárt egységet mutató tömeg. Ilyen például a katonai és papi kaszt.

Az osztályok tagjait, akik a legkülönbözőbb származású egyének lehetnek, nem a hit és nem is azonos hivatás, hanem bizonyos érdek kapcsolja össze. Ilyen például a polgári osztály, a munkásosztály, a földműves-osztály.

Keletkezésére nézve a tömeg lehet szervezetlen vagy szervezett.

Külső megjelenés szerint — tekintetbe véve az összetételt is — tehát így osztályozhatjuk a tömegeket:

a) Szervezetlen vegyes tömeg (alkalmi csődület, nyilvános népgyűlés vegyes közönsége, egy vasútállomás összesereglett utazóközönsége).

b) Szervezett vegyes (hazafias gyűlésre testületek és képviselők szerint elkülönítve felvonuló közönség, melyben különböző társadalmi osztályok vannak képviselve).

c) Szervezetlen egyivású (vásáron levő parasztság, munkásvonat utazóközönsége).

d) Szervezett egyivású (munkás szakszervezeti gyűlés, szociáldemokrata munkásgyűlés).

Ez a csoportosítás megfelel a veszélyesség sorrendjének is. A tömeglelkiesség jellemvonásai a legkönnyebben a szervezett egységes tömegben belül juthatnak érvényre.

Közbiztonsági és karhatalmi szempontból a tömeg térbeli és fizikai helyzete is befolyásolja a veszélyesség kérdését. Legnyugodtabb a zárt helyiségben ülő, kevésbé az ugyanott álló tömeg. Ezen már az érzelmek hevesebben uralkodnak. Szabad téren álló tömeg még mozgékonyabb, nyugtalanabb és ingerlékenyebb, tehát veszélyesebb is. Legveszélyesebb a haladó, a hömpölygő tömeg; a hatalom és felelőtlenség érzete itt a legerősebb.

A tömegek jelentőségét nagyjában megismervén, térjünk át az ismeretek gyakorlati hasznosításának az adottságaira. A tömeggel szemben fogantatható intézkedések kétfélék lehetnek: megelőzőek és karhatalmiak.

A megelőzés a politika és az államrendészet feladata. A megelőző intézkedések végrehajtására pedig a rendőrhatalóságok hivatottak. A közbiztonsági szervek teendője a készülő mozgalmak megfigyelése és az észleletek késedelemnélküli bejelentése. A megelőzést szolgálja az egyesületi, gyülekezési és a sajtójog szabályozása. Mindenféle gyűlést be kell jelenteni, politikai gyűléseket pedig csak a rendőrhatalóság előzetes engedélyével szabad tartani. Az előzetes bejelentés lehetővé teszi a hatóság tájékozódását és a szükségesnek látott intézkedések megtételét. A megelőzést szolgálja hatósági személynek politikai gyűléseken való kötelező jelenléte is: a gyűlés lefolyását ellenőrzi és azonnali felosztását rendeli el, mielőtt a közrendre veszélyes jellegűt ölt.

A karhatalommal való intézkedés joga a kirendelt hatósági személyt illeti meg, a karhatalom elvben csak anyagi, fegyveres erőt képvisel. A gyakorlatban azonban az a helyzet, hogy szorosan vett rendfenntartást és a rend helyreállítását illetően a karhatalom parancsnokának — a formák szigorú betartása mellett — mégis csak önállóan kell intézkednie, mert a polgári hatósági személyeknek a karhatalmi fellépés gyakorlatában rendszerint nincs meg az a jártasságuk, amire a helyzet helyes megítéléséhez és a helyes intézkedésekhez szükség van. A hatósági személy tévovázása és erélytelensége pedig csak elmérgesíti a helyzetet. A karhatalom parancsnokának tehát értenie kell ahhoz, hogy a hatósági személyt a helyzetről helyesen tájékoztassa és hogy a megteendő intézkedés tekintetében kétségei ne legyenek.

A karhatalmi szolgálatot jelentősége szerint helyi és országos jellegű szolgálattá oszthatjuk. A helyi jellegű karhatalmi szolgálat ellátására az őrs hivatott. Az ilyen szolgálat többnyire csak egyes személyek, legfeljebb kisebb csoportok ellen irányul és erősebb járőr feltétlen meg tudja oldani. Az ilyen karhatalmi szolgálatnál a hangsúly a csendőr személyes bátorságán és személyes erélyén van. Az országos jellegű karhatalom már többnyire tömeggel kerül szembe. Ez a szolgálat feltétlenül tisztai vezetést kíván.

Legelső követelmény, hogy a tömeg a karhatalom előtt megszokott és ne szokatlan jelenség legyen. A tömeghez nem szokott karhatalomra a hatalmas tömeg többnyire rendkívüli hatással van: megvárja nyugalmát és higgadtságát, megbénítja tárgyilagos ítélőképességét, aminek következtében elhamarkodottan és fejtellenül cselekszik, fellépésében hiányzik a törhetetlen erély és biztosság, könnyen sükségtelen túlkapasokra ragadtatja magát. Megingathatatlan bátor ellenféllel szemben a tömeg diadalt sosem arat. A városi rendőrségeknek gyakrabban van alkalmuk a tömegben vagy a tömeg ellen szolgálatot teljesíteni, a csendőrség ritkábban jut hozzá. Vidékről felhozott, vagy pláne sebtében összpontosított karhatalom sohasem felel meg olyan jól a céljának, mint az, amely legalább városban van és hosszabb ideig volt együtt tartva. Budapest közbiztonsági jelentőségére való tekintettel célszerű intézkedés volt néhány csendőrségi karhatalmi alakulatnak a főváros közvetlen közelében való elhelyezése. Az alkalmazási helyen történő összpontosításnál minden tekintetben jobb a távolabbi nyugodt összpontosítás és az alkalmazási helyre zárt egységben való együttes szállítás.

A karhatalom parancsnokának nemcsak azzal kell tisztában lennie, amit tennie kell, de azzal is, amit kerülnie kell. Ide tartozik minden olyan ténykedés, ami alkalmas arra, hogy a tömeget felizgassa. A tömeghez a karhatalom parancsnoka által intézendő beszéd céltalan és az alkudozás jellegét viseli magán. Tömeg szemelát-

A m. kir. horvát-szlavon csendőrség egyenruhája azonos volt a m. kir. csendőrségével. Csak a kalapcímer felírása volt horvát nyelvű. Fegyverzete a m. kir. csendőrségétől különbözött, mert 1895-ig a Fruhwirth-féle tárkarabélyt használták, azután pedig az 1890. mintájú Mannlicher-karabélyt rövid szuronyal. Tehát sem a Kropatschek-féle, sem az 1895. mintájú Mannlicher-karabélyt, sem a chróm-bőr szíjzatot nem viselték. Szíjzatuk fekete volt és a rézmarkolatú kardot viselték.

Kormányzó Úr Ö Főmeltósága a Szent István-napi körme netben.

(Schäffer-felv.)

tára történő bántalmazás a helyzetet elmérgezítheti. A karhatalom parancsnok sose feledje el, hogy ő is tömeget vezet és személyes tekintélyének súlya döntően esik latba a karhatalom helyes és sikeres működése terén.

A tömegben lévők egyéni hatalomérzetét a karhatalom megjelenésének kell ellensúlyoznia. Nagy patkócsatogással felvonuló lovasszázad, lármás páncél- vagy harcokocsik, kürtszó stb., egyszóval a karhatalom erőteljes külsőségei a tömeg hatalomérzetének csökkentésére igen alkalmasak. Csillapító hatással van a karhatalom szokatlansága is: ezért előnyös városokban komoly esetekben csendőrséget alkalmazni.

A felelőtlenség érzetét úgy kell leküzdeni, hogy a karhatalom parancsnoka alkalmas módon eszébe juttatja a tömegnek, hogy cselekedetéért mindenki egyénileg felelni fog; hogy senki sem marad büntetlenül. Hatásos figyelmeztetés az is, hogy a tömeg le van fényképezve. Az ilyen figyelmeztetést azonban ne a karhatalom parancsnoka adja, ha ezt elkerülheti. Nagyszabású tömegmozdulások esetén sikerrel alkalmazható a rádió-átadott komoly intelem, a közönség megnyugtatója, a hatósági intézkedések sikerének közlése és a szigorított rendszabályok közzététele. Mindez eljut a tömegekhez és mindenesetre megakadályozza a tömegek gyarapodását.

Vezető nélkül a tömeg tehetetlen: a karhatalomnak első sorban a vezetőket kell kézrekeríteni.

A tömeg hiszékenységet és gyávaságot pánikkeltésre lehet felhasználni. Erre a célra főleg polgáriruhás csendőrök és bizalmi egyének alkalmasak. Ügyesen elhelyezett rémhír és egy-egy kiáltás, pl. „a vezetők megszöktek” — „árulás történt” — „cserbenhagytak a többiek, csak mi

egyedül vagyunk most a bajban” — „újabb karhatalom érkezett” — „hátról lovascsendőrök jönnek!” — „meneküljünk!” és más hasonló hamar hitelt talál, elterjed és legalább is a tömeg nagy részének menekülését eredményezi.

Hatásos röpcédulák terjesztése szintén eredményre vezető eszköz lehet a tömeg lelki egységének megbontására.

A mozgó tömeget a karhatalom alkalmas helyen állítsa meg és eredeti irányától szétszórva térítse el. Gázbombák kellő mennyiségben történő helyes alkalmazása feltétlen hatásos: a tömeget megállítja, visszaszorítja és szétszórja. A karhatalom munkáját tehát megkönnyíti.

Fegyverhasználat tekintetében sohasem szabad szem elől téveszteni, hogy ez a legutolsó eszköz és hogy a vérontást feltétlenül kerülni kell, ha nem elkerülhetetlenül szükséges. Különösen a tömeghez nem szokott karhatalomnál kell erre vigyázni. Sohasem szabad elfelejteni, hogy elmergesedett viszonyok között a fegyverhasználat kétélű, mert további súlyos országos bonyodalomnak lehet okozója. Általában tétlen tömeggel szemben a fegyverhasználat csak a legkritikább esetben lehet indokolt. Ennek a megfontolásnak azonban nem szabad habozást vagy ingadozást mutatnia, ha a fegyverhasználatra minden kétséget kizáróan szükség van. Ha pedig fegyverhasználatra sor kerül, annak a rend helyreállításán kívül eső minden más szempontra való tekintet nélkül erélyesen kell törtennie.

A felfegyverzett tömeggel szembeni eljárás a harc feladata, ezzel most nem foglalkozunk. De mindaz, amit hallottunk; teljes egészében a felfegyverzett tömegekre is egyaránt vonatkozik,

A csendőrségi ruhaellátás és felszerelés kérdései.

írta: FODOR LAJOS g. százados.

(2. közlemény.)

III. Gazdaszat-közigazgatási vonatkozások.

A csendőrségi ruhaellátás és felszerelésnek a gazd. közigazgatási szolgálattal való összefüggései alatt a szükségletek megállapítását, az igénylések összegyűjtését, rendeltetési helyeikre való felterjesztését, a központosan beszerzett anyagok szétosztását s az igénylők-höz való eljuttatását értjük. Röviden: gazd. közigazgatási úton lesz a szükségletből valóság, vagyis az igénylésből ruha és felszerelés. Mindezzel kapcsolatos ügykezelés, nyilvántartás, leltározás, levelezés, az anyagok tárolása s a szétosztással járó aprólékos munka, valamint mindezzel összefüggő számadástétel nem kis mértékben foglalkoztatja a gazdasági hivatalokat.

A ruhagazdálkodásnak talán legnehezebb része a próbacsendőrök felszerelése s a becsült készletekkel való előrelátó és céltudatos gazdálkodás. A ruhagazdálkodás sikere sok tekintetben függ a becsült készletekkel való helyes kezeléstől, a rendes szükségleteknek — a „tömeg” érdekeit is gondosan mérlegelő — megállapításától, valamint a szakszerű selejtítéstől is.

A használatból kivont selejtes anyagok összegyűjtése, értékesítése is gazd. közigazgatási feladat s annak sikeres keresztülvitele nem kis mértékben segíti elő a gazdálkodás kedvező eredményeit.

A ruhagazdálkodás jövő irányait és útjait a számadatok tükrében látjuk meg s a pontos számadásból értékelhetjük ki azokat az adatokat, amelyek révén a tennivalók tekintetében kell elhatározáshoz jutnunk s amelyekből a gazdálkodás helyességéről és menetéről is áttekintést nyerhetünk.

IV. A korszerű fejlesztés útjai és módjai.

A csendőrségi ruhaellátás és felszerelés korszerű fejlesztésének lehetőségeit vizsgálva azt látjuk, hogy szintén három út, illetve három irány nyílik meg előttünk és pedig: a *közszállítási*, a *műszaki* és a *gazd. közigazgatási*.

A fejlesztés sikere e három tényező — e három fajtaságú ügykör — kölcsönhatásain épül fel s egyszerre és együttható módon jelentkeznek. Akármilyen kiválóak legyenek is a részeredmények a közszállítási és a műszaki vonatkozásokban, mindez hiábavaló, ha a gazd. közigazgatási oldalon — a kiadott intézkedések téves értelmezése miatt — zökkenők állanak be, mert ekkor a ruhagazdálkodás gyakorlati megoldása és sikere igen könnyen kátyuba kerülhet. — Ugyanígy kevés gyakorlati értéke van annak, ha a műszaki értelemben teljesen kifogástalan anyagot, cikket — a Közszállítási Szabályzat rendelkezéseire formailag hűen — de méregdrágán szereztük be, mert ezáltal a tömeggazdálkodás eredményességén nem sokat lendítettünk, ellenkezőleg.

Látszatra dolgoztunk akkor is, ha szemre kiváló, tetszetős, fogásra jó anyagot szereztünk be, de műszaki értelemben véve silányat és „rejtett hibás”-at, ami idő előtt tönkremegy s így a célnak valójában nem felel meg. Mitssem segít ezen hibán az, hogy az anyagot — a papírforma szerint — bámulatos olcsósággal — s a Közszállítási Szabályzat rendelkezéseinek pontos betartása

mellett — biztosítottuk. Ilyen silány anyagokból drága pénzért a testmérethez simulóan elkészített ruházattal, avagy szépformájú lábbelivel nemcsak a tömeggazdálkodást sujtánánk, hanem e gazdálkodás keretein túlmenően a kincstárt is rendkívül megkárosítanánk.

A hosszú külszolgálatban használt „rejtett hibás” ruházat, avagy lábbeli fogyatékoságai miatt a csendőrök esetleg tömegesen is megbetegedhetnek s ennek következtében nemcsak a közbiztonsági szolgálat szenvedne kárt, hanem az ilyen esetek még korai nyugdíjazásoknak — s időelőtti állandó nyugdíjterheknek is — lehetnek előidézői. Ezt mérlegelve, könnyen megérthetjük, hogy a csendőrségi felruházás és a felszerelés tökéletessége mit jelent az egyénnek, a kincstárnak s az államhatalomnak, ha a rossz ruha, avagy a rossz lábbeli végső — anyagi és erkölcsi — kihatásaira gondolunk.

Nézzük most már azt, hogy ily szempontokon kívül mit jelentenek a csendőrségi beszerzések nyers értékkihatásai az ipar és a nemzetgazdaság szempontjából, hogy a korszerű fejlesztés kérdéseit jobban megérthessük. A legutóbbi három évi beszerzések átlagértéke 740 ezer pengő volt, amelyben a „tömeg”, a legénységi- és lőszerelvényi beszerzés, az ágyneműk értékei is benne foglaltatnak.

A kincstári gazdálkodás idejében ez a költségkeret — a mai pengőértékre átszámítva — viszonylagosan 30—35%-kal volt magasabb, mert akkor a ruhagazdálkodás céltudatos vitelében a csendőr egyénileg — cselekvőleg — nem vett részt, miután ezt csak a tömeggazdálkodás keretében teheti meg, amelyhez még anyagi érdekek is fűzők.

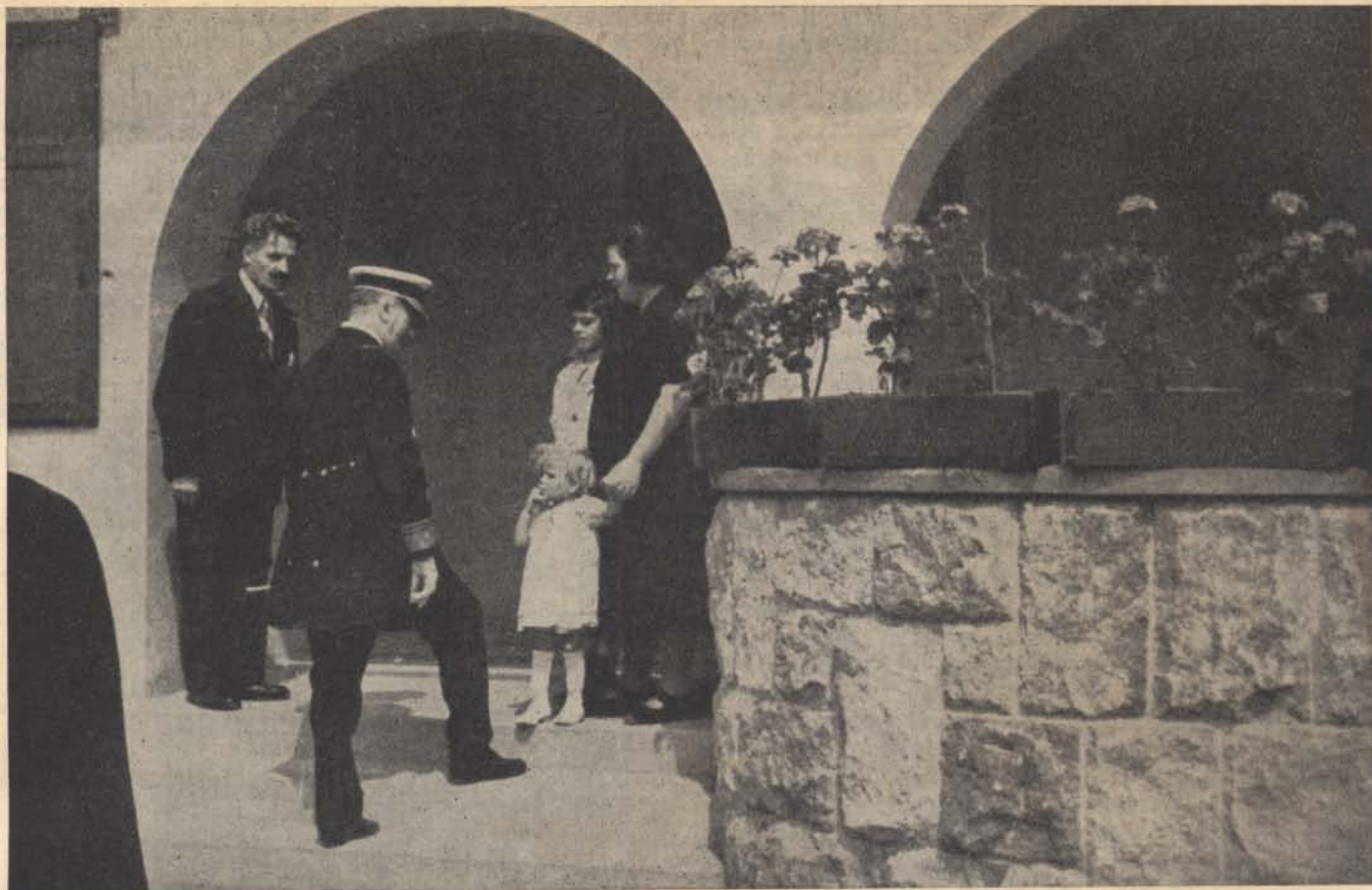
A jelenlegi tömeggazdálkodással megoldott ruhaellátás mellett a ruházat, a felszerelés s az ágyneműk utánpótlási átlagértéke a legutóbbi három évre vonatkoztatva — a ruházat elkészítésén és a kezelési költségeken kívül — 740 ezer P volt, ami az egész közéleti hasonló beszerzés értékének 10%-át teszi ki. Nemzetgazdasági szempontból azért fontos ez az összeg, mert ezáltal évente rendszeresen 37—40 hazai iparágunkat közvetlenül foglalkoztatjuk. Műszaki átvételeink szakszerűsége révén — az átvételek alkalmával adott gyártási útmutatások során — pedig az anyagraktár-parancsnokság a hazai iparfejlesztés terén is igen értékes szolgáltatásokat tehet.

A textil- és bőripar — e két legfontosabb iparágunk — évente kb. 600.000 pengőt emészt fel az összkidadásokból oly módon, hogy a textiliparra ebből az összegből kb. 500.000, míg a bőriparra 100.000 P jut.

Ez annyit jelent, hogy a korszerű fejlesztésnél e két iparágat kell szemmel tartanunk első sorban, mert ezeken keresztül lehet a „tömeg”-gazdálkodás érdekeit a leg hatékonyabban megvédenünk. E két iparág a maga érdekeinek a megvédésére igen hathatósan van megszervezve; s valóban nagy erejét és hatalmát két irányban érvényesítheti, és pedig: az árak alakításában, valamint a minőségnek — öncélú ipari érdekből való — megváltoztatására irányuló törekvésekben.

1. *Az árkérdés és a szabványosítás összefüggései.* Az árkérdést a nagyipar — ha erre módot adnak neki és engedik — könnyen elintézhethetné kartelszervezetei útján akkor, amikor egyeduralmi helyzetében az árakat teljesen önkényesen szabná meg s kartelakarattal az árakat egy kül- és belföldi viszonyokkal meg nem okolt magas szinten tartaná.

Ennek káros hatására nem kell bővebben reámutatnom, ha az áruk értékét 15—20%-kal ilyen mesterséges

Kormányzó Úr ö Főméltósága Szent István-napján vitézi házakat avatott fel Budapesten s az egyik új háztulajdonos családjával beszélget. (Schöffler-felv.)

befolyás miatt kellene túlfizetnünk. A minőségnek ipari oldalról történő befolyásokhoz a többek között jó alkalom volt az ipari cikkek szabványosítása, ami nagyon üdvös céljai mellett kitermelte a gyakorlatban a káros kihatásait is. Az iparcikkek szabványosítása alatt azt értjük, hogy az összes közhatóságok azonos fajtaságú szükségleteiket, pl. a szöveteket célszerűségi és takarékosági okokból — műszaki értelemben véve — egyforma minőségben szerzik be, csak színben és kivitelben lehet eltérés. Ami annyit jelent, hogy a minisztériumok a szabványozás előtt használt minőségek közül kiválasztják azokat a minőségeket, amelyek alkalmasak az összes közhatósági igények kielégítésére. Az 1931:XXI. t.-c. 23. §. nyomán meginduló szövetminőség-egységesítés munkájába a közhatóságok műszaki közegein kívül az érdekelt ipari képviselőket is bevonták, hogy az államra, közületre, iparra egyaránt hasznos egységesítést mielőbb keresztülvigyék.

Az árakat adandó esetekben hatósági árelemzés alá kell bocsátani az „Árelemző Bizottság” révén, mely az iparügyi miniszter szakhivatala, tanácsadó szerve. Ha az áralakulás oly erőszakos, hogy a közjó érdekeit is sérti, úgy az 1931. évi XX. t.-c. 6. és 7. §. értelmében „közérdekű panaszt” kell tenni az iparügyi miniszterhez, aki indokolt esetben közérdekű pert indíthat az egységárakat mesterségesen felhajtó kartel ellen. A feljelentőnek — aki magánfél is lehet — semmi néven nevezendő joghátránya nem lehet abból, ha a „közérdekű per” a kincstárra nézve esetleg hátrányosan alakul, mert ily esetekben mindennemű esetleges joghátrányt egyedül a kincstár visel.

Az áralakulásnak a kincstár érdekében való befolyásolása miatt nagyon is célszerű már az eredeti ajánlathoz gyári árelemzéseket bekérni s az abban foglaltakat a hivatalos árelemzés adataival kell összehasonlítani. Figyelemmel kell lenni azonban a hivatalos árelemzés időpontja óta előforduló nyersanyagár és munkabér változásokra, valamint az egyéb árképző tényező: az üzemi költség (regie) esetleges csökkenésére, avagy emelkedésére is.

Az árkérdés igen nehezen megfogható része a dolognak, mert az árhullámozás számtalan tényező együtt hatásából adódik, s arra a legkülönbözőbb körülmények is érzékeny reáhatást gyakorolhatnak. — Nehéz azt megindokolni, hogy egy 10—15%-os áremelkedés, vagy süllyedés indokolt-e, mert pl. egy régebbi beszerzés egységáraihoz viszonyított 10—15% süllyedés is burkolhat ma egy 30%-os áremelést is, mert ami ma a régihez viszonyítva 15%-kal olcsóbbnak látszik, végeredményében — a sokkal nagyobb mérvű nyersanyagár-esés, munkabércsökkenés, pénzértékemelkedés, vásárló-erőnövekedés, stb., stb. miatt — ténylegesen lehet 30%-nál drágább is annál az árnál, mint ami ma igazságos és méltányos volna.

Az árak tekintetében csak olyan szakemberek véleménye alapján dönthetünk véglegesen, akik a szakmában a legképzettebbek, s akik érdektelenül mondanak értéktételeket az áralakulásra.

2. A minőségkérdés és a kémpróbaszerű átvételek kihatásai. A minőségkérdés is burkolt árkérdés, mert pl. ha ugyanazért az árért csak külsőleg azonos szövetet kapok, de műszakilag gyengébbet, — kevesebb ideig

tartóssat, — úgy ezt az árut már drágábban vettem, mintha ugyanezen ár mellett jobb minőséget kaptam volna.

A minőségnek van egy olyan alsó határa, melyhez közelálló anyagért, pl. szövetért, avagy bőrért már pénz sem érdemes adnunk, mert az ezekből készült árú — az elkészítés költségeit is figyelembe véve — ezt a költséget már nem bírja meg, illetve ennek a költségnek ezekbe a készítményekbe való befektetése nem ésszerű.

Ezért volt súlyos csapás a tömeggazdálkodásra, hogy a szövetek szabványosításakor a régi minőségek minőségjellemző értékei az egységesítés révén viszonylagosan erősen lefaragtattak s az átvételek is megkönnyítették, ami végeredményében szintén a minőség rovására megy. Mindez nemcsak minőségzüllesztő, hanem árromboló tényező is, aminck az egységárak zuhanásában kellett volna jelentkezniök. A csendőrségi ruházt testméret szerint nagy költséggel készül, ésszerű tehát, hogy a lehető legjobb minőségből kell készülnie.

A méretnagyságok után (sablon-méretekre) készített ruházat viszont nem érdemli meg az egészen jó minőséget, különösen akkor, ha az igénybevétel természete szerint a durvább, olcsóbb anyagból készített ruha másutt, mint pl. a honvédségnél jobban megfelel, ahol a gyakorlatozás az értékeesebb félfinom (csendőrségi minőségű) posztóruhában nem lenne gazdaságos.

A csendőrség részére az összes közhatóságok között a legjobb minőségek voltak rendszerezítve a szabványosítás előtt. Ezt a minőséget egy közhatóság sem igényelte, mert pl. a MÁV-nak megfelelt a régi csendőrségi minőség alatti minőség is s így a szóbanforgó szövetfajtások nagyfogyasztóihoz kellett a csendőrségnek alkalmazkodnia annál is inkább, mert nagyipari részről is heves ellenkezésre talált a régi minőségek meghagyása.

A csendőrségi félfinom posztó jelenlegi szabványos minőségei, ha a régi minőséget el nem érik is, végeredményében még igen jók s az egyes szakértők véleménye szerint gyakorlatilag jelentős eltérés nincs a régi és az új szabványminőségek között. Ezt ténybeli, gyakorlati tapasztalatokkal lehetne a legmegnyugtatóbban alátámasztani és igazolni, bár elméletileg — szerintem — mindenképpen az az igazság, hogy a viszonylagosan jobb minőség — amilyen a régi volt — mindenképpen tovább is tart. A minőségbeli értékelésnek van még egy sebezhető pontja s ez az, hogy a műszaki anyagvizsgálatok a dolog természeténél fogva csak 5—10%-os kémpróbára vannak utalva. E kémpróbák alapján kell eldönteni az egész szállítmány sorsát s ha a szövet megvizsgált 5—10%-a kifogástalan, úgy valószínűsíthető, hogy ugyanezen szállítási részlegek, ugyanilyen súlyú szövetek szintén azonos minőségűek. Mérget azonban nem lehet erre venni, mert az egyszerre gyártott és azonos beállítású végek között is nagyobb minőségi szóródások is lehetségesek s így végeredményében 90—95%-át a szöveteknek csak feltevések alapján minősítjük.

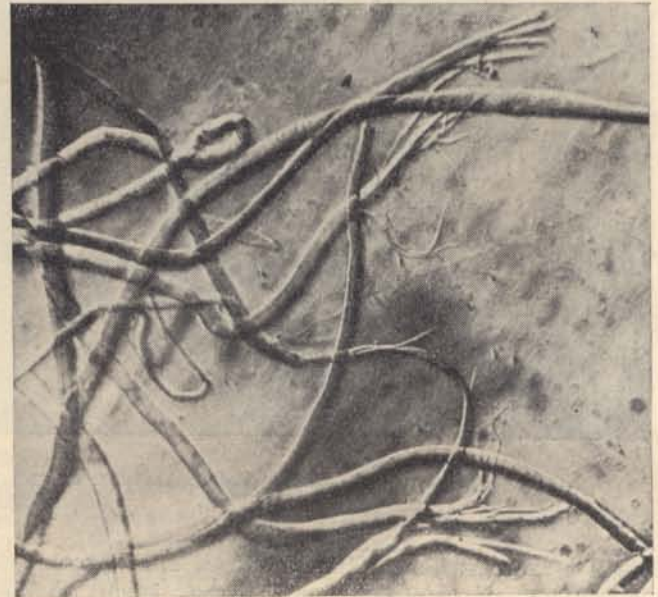
E feltevések azonban csak a szövet műszaki értékeire vonatkoznak, mert a külsőleges megítélés szempontjából az összes végeket az utolsó cm-ig megvizsgáljuk. A kémpróbaszerű vizsgálatok még azért is bizonytalanok, mert a jelenlegi vizsgálati módszerek és a használat, a viselés módja között lényeges eltérés áll fenn, amire nézve később külön terjeszkedem ki.

A vizsgálat idejében a szövet ugyanis nyugalmi (statikai) helyzetben van, míg a viselés, a hordás állandó mozgást, súrlódást, stb. (dinamikát) tételez fel.

A tömegbeli kész cikkek műszaki vizsgálatait is csak kémpróbaszerűek, pl. a csendőrkalapot is csak kém-

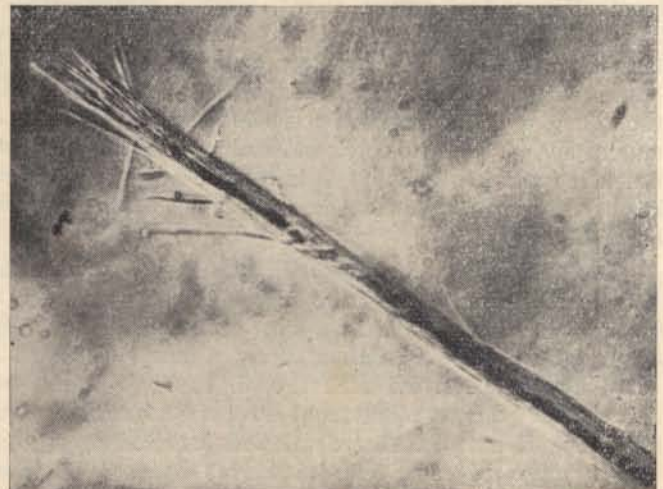
próbaszerű vizsgálat útján vétetnek át s ha 5—10%-a kiállja az összes próbákat (vízzel szembeni ellenállást, szilárdsági erőpróbákat, anyagjósági, átfestettségi próbákat) a többi kalapban — elvileg — lehet hiba is, bár a műszaki éleslátásra berendezkedett gyakorlott szem ösztönösen is meglátja a hibát oly esetekben is, amikor a külsőleges darabonkénti műszaki vizsgálat a kémpróbaszerűleg alaposabban megvizsgált darabokkal teljesen azonosnak látszik s a legapróbb részletekig is megegyezik. Az a nagy kérdés, hogy az ilyen kémpróbaszerű átvétel mellett is hogyan lehetne megvédeni a kincstár és a „tömeg” érdekeit, vagyis: a közérdeket?

A gyártás ma már oly fejlett, hogy a műszaki minőségjellemzőket sillányabb nyersanyagokkal — gyártási ügyeskedés (sodrastechnika) révén — is el lehet érni az

4. ábra.

Köpenyposztó mügyapjúval szennyezett gyapjúanyaga. A gyapjuszálak törzse erősen sérült, felületi pikkelyek hiányoznak, jellegzetes seprűszerű szálvégződés, amelyek az egészséges gyapjúból készült ócska ruha szövetének szét-tépéséből erednek. (A Müegyetem mechanikai technológiai intézetében készült göröcsövi fénykép-mikrofotográfia.)

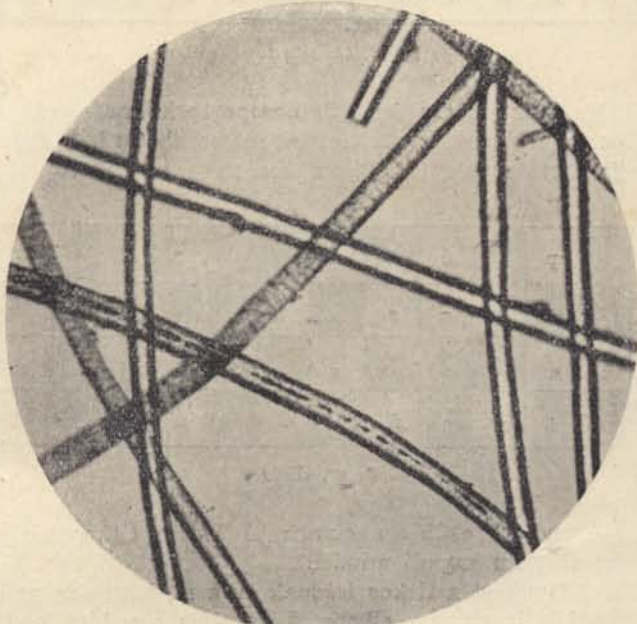

5. ábra.

Téli takaróban talált mügyapjú. Jellemző seprűszerű szálvégződéses velőréteges felszór. (A Müegyetem mechanikai technológiai intézetében készült göröcsövi fénykép-mikrofotográfia.)

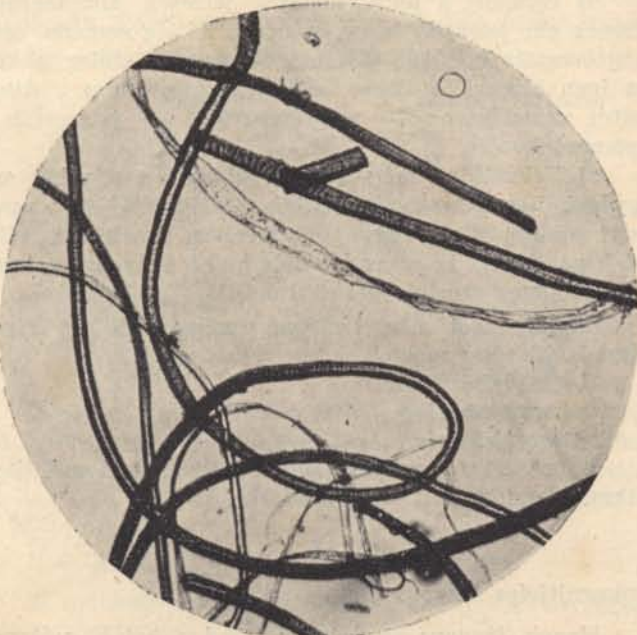
anyag használhatóságának avagy a kész cikk élettartamának rovására, mert egy műgyapjúval (a használt szövet újra széttépéséből eredő hitvány, értéktelen gyapjúkóccal) kevert gyapjúból is el lehet érni az előírás értékeit. Pl.: Egy köpenyposztó szállításánál a minta bemutatásakor egyik hazai gyárunk — tévedésből — ilyen szállított stb. A németek pl. a gyapjúval 20% műselymet kevernek a katonaposztóhoz s az nincs a minőség rovására, csak az értékben jelent változást, azaz csökkenést. (Lásd! 4., 5., 6., 7. ábrákat.)

Az anyag külső szépségének elérése sem jelent

6. ábra.

Téli takaró egészséges gyapjú nyersanyaga; szakadozott velőrétegű, de teljesen ép felszőr és pehelyszőrök. 1000-szeres lineáris nagyítással falravettett görösövi (mikroszkópi) kép látóteréből fényképezte: a budapesti 1. nyomozó alosztály fényképésze.

7. ábra.

Műselyemmel kevert gyapjúból készített magyar szabvány szerinti zubony-nadrágposztó nyersanyaga. A szövet a „cottbusi textilegyetem”-en készült. A gyapjú anyagába 20% műselymet (vistra) kevertek. (Puljer Fülöp örgy.-hadbiztos gyűjteményéből.)

ma már gondot a gyártónak. A belső értékeiben hibás áru pedig rendszerint megnyerő külsőt mutat, amire számtalan példa áll rendelkezésünkre. Ilyen körülmények mellett mit tegyünk, mit tehetünk?

Elgondolásom szerint gyökeresen meg lehet e kérdés-csoportokat oldani, de mélyreható intézkedéseket kell tennünk s a közszállítási szabályzatot is módosítani kell.

3. *Károsodások megelőzésének a megoldása. (Nagyipari felelősség megállapítása.)* E nehéz kérdés megoldásának kiindulási pontját a csendőrségi szállítási feltételek 22. §-ában látom, mely a vállalkozók felelősségét szabályozza a „rejtett hibák” utólagos felderítésekor, mely szerint a vállalkozók az 1875:XXXVII. t.-c. 349. §-a értelmében e törvényben meghatározott jótállási határidőn túl is felelősek és térítéskötelesek.

Ha tehát a műszaki vizsgálatoknál 5–10%-os kémpróbára vagyunk utalva a dolog természeténél, a vizsgálatok sajátlagosságánál fogva, úgy a további felelősség elbírálásánál csak az utólag felderíthető „rejtett hibák” útján megállapítható felelősségen keresztül érhetünk célt. A feltételeknek ezt a pontját kell tehát két kézzel — vasmarokkal — megragadnunk s a gyakorlatban mutatkozó akadályokat minden eszközzel le kell küzdenünk.

Milyen nehézségekkel kell számolnunk, ez volna mindenekelőtt tisztázandó. Amint tudjuk, a csendőrségi beszerzések kb. 740.000 P értékéből kb. 500.000 P-t a textilipar, kb. 100.000 P-t a bőripar kap. E két iparág termékeinek a „rejtett hibáit” kell tehát elsősorban is intézményesen felkutatnunk s a vállalkozókat anyagilag felelőssé és térítéskötelesté tennünk.

Ennek a kivihetősége elé azonban nagy akadály gördül azáltal, hogy a textilipari, valamint a bőripari termékeket a csendőrség részére a szabó-, a cipész- és a szíjgyártó-ipar dolgozza fel kész ruhává, kész lábbelivé, avagy kész bőrszerelvényi cikké.

Ha tehát, e kész termékek használata közben észleljük a „rejtett hibákat”, a vállalkozók: a bőrgyárosok és a textiliparosok a felelősség szempontjából kicsúsznak a kezeink közül, mert bizonyítanunk kell, hogy a kész termék nyersanyagát, a szövetet és a bőrtanyagot melyik gyáros készítette s hogy azt feldolgozás közben a kisiparos nem cserélte-e ki? Az eddigi gyakorlat szerint a késztermékek nyersanyagában — a szövetben és a bőrtanyagban — mutatkozó hiányok és fogyatékoságok felderítésekor a nagyvállalkozó szövetgyárosok és a bőrgyárosok a háttérben maradtak, ami érthető is, mert hiszen ők a kincstárral — az eddigi elvek szerint — közvetlenül nem állottak jogviszonyban. Ez a gyárosokra nézve is csak kellemetlen, mert a legtöbbje a tömeges gyártásnál sokszor szinte kikerülhetetlen „rejtett hibák”-ért készségesen vállal el mindennemű felelősséget. Az ilyen hibák felderítése a gyártóknak is érdeke, mert ilymódon a jövőbeni gyártások alkalmával a gyártási hibákat (nyersanyagok, festékek stb. rejtett hibáit) ki tudja küszöbölni s a keletkezett károsodását esetleg tovább is tudja hárítani.

Azt, hogy a nyersanyag, a szövet és a bőr melyik gyárból való nem lehetett eddigelé beigazolni, — s így a kincstárt érő károsodásért a kár tulajdonképpen okozói „vétlenségüket” bizonyítva, jogszerűen kibújhattak kötelezettségeik alól. Ez az erkölcsi kötelezettség természetesen csak akkor áll fenn, ha pl. a kisiparos a közszállításra kerülő cikknek megfelelő előírásos minőséget vett a gyárostól s ilyennek a rendes árát meg is fizette. Ha azonban az előírásosnál silányabb anyagot vett, úgy mindenért egyedül a kisiparos a felelős.

(Folytatjuk.)

A titkos írás.

Irta: PERÉDY JAKAB ny. őrnagy.

Használatát látjuk az állami, politikai és felső katonai körökben, de használják egyes emberek is olyan magánjegyzetekhez, melyek legtöbb esetben „titkos jellegűek”; de gyakori rovatellőletűeknél is a titkos írás használata.

Előnyös tehát, ha adott esetben főleg egyszerűbb titkos iratot már a nyomozó járőr is meg tud fejteni, vagy legalább is a titkos írást felismerve, illetékes helyen annak megfejtését kéri. Minden titkos jellegű, avagy gyanús irat megfejtendő, mert ennek során sokszor értékes adat jut a nyomozás birtokába, amelynek felhasználásával a nyomozás nemcsak kedvező helyzetbe jut, de sokszor a titkos irat megfejtése az egész eredményt is biztosítja. Tehát ne felejtjük: a titkos iratok megfejtése olykor a siker kulcsa.

A nyomozás során elég gyakran juthat ilyen titkos irat a birtokunkba, ezért különösen a személymotoszásokor talált iratokat e szempontból is pontosan át kell vizsgálnunk. Ezek között sokszor megtalálható a megfejtési kulcs, illetve a rendszer, amellyel a titkos iratot megfejthetjük.

Minden titkos iratnak az alapja bizonyos előre megállapított betűk, számok vagy jelek, amelyek az iratváltók között ismert és a rendestől eltérő jelentőséggel bírnak.

De vannak oly jelek is, amelyek semmit sem jelentenek; ilyenek a vakjelek, vagyis megtévesztő jelek.

Lássuk előbb a vakjelekre alapozott titkos írásokat:

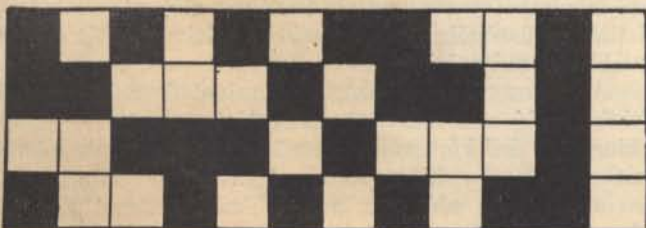
a) Legegyszerűbb megtévesztési eljárás az, melynél bizonyos sorhelyen lévő betű, avagy bizonyos számmal osztható szám a vakjel.

Példa az első esetre, amidőn minden harmadik betű „vakjel” a következő szöveg: *t a r g a k d j i m i s n d k e n z t* —

Ha e betűcsoportosításból minden harmadik betűt, amely az előre történt megállapodás szerint vakjel, töröljük, úgy a közölt titkos irat megfejtése a következő lesz: *t a g a d j m i n d e n t*.

Hasonló az eljárás az esetben is, ha pl. minden 3-mal osztható számjegy a vakjel; ilyenkor a számcsoportosításban lévő és 3-mal osztható számnak jelentősége nincs, az csak a megtévesztést szolgáló „vakjel”.

b) A sablon-írásnál csak azok a betűk, számok bírnak jelentőséggel, melyek a megfelelően kivágott és a titkos iratra ráhelyezett sablonból — hálóból — kilátszanak, míg a többi csak vakjel, tehát csak megtévesztésre szolgálnak. A vakjel-háló tetszés szerint készíthető. (L! 1. sz. ábrát.)

1. sz. ábra.

A titkos irat szövegét ugyancsak egy a vakjelháló kockáinak megfelelő hálószerűen beosztott papírra írják (L! 2. sz. ábrát.) és pedig olyképpen, hogy — figyelembe-

véve a vakháló nyílt és fedett kockáit — a titkos szöveg betűi folytatólag a vakháló nyílt kockáiba, míg a vakjeleket képező betűk tetszés szerint a vakháló fedett (fekete) kockáiba legyenek beírva. (L! 1. és 2. sz. ábrát.)

a	p	f	é	g	n	i	r	z	t	s	e
u	k	l	á	s	l	t	n	o	a	p	m
t	a	r	s	t	g	v	a	d	j	z	m
c	i	n	c	d	a	e	b	n	g	g	t

2. sz. ábra.

Ha már most a fenti betűcsoportosításra a vakjelhálót ráhelyezzük, a vakjelet képező betűket a háló fedett kockái letakarják. (L! 3. sz. ábrát.)

	p		é		n				z	t	e
			l	á	s		t			a	m
t	a				g			a	d	j	m
	i	n		d		e		n			t

3. sz. ábra.

A nyílt kockákban olvasható lesz a titkos közlés: pénzt elástam tagadj mindent.

c) Gyakori a titkos írásnak az a módszere is, melynél a közölt szöveg ellenkező értelme a valódi közlés, például:

N-nel jóban vagyok, ami azt akarja kifejezni, hogy „nem vagyok jóban”,

N-t életre keltettem, ami azt akarja kifejezni, hogy „N-t megöltem” stb.

d) Gyakori a hatálytalanító jelzések alkalmazása, melyek azt jelentik, hogy az egész közlés semmis, csak megtévesztés céljából történt. Ez gyanús, főleg akkor, ha igen könnyű a titkos szöveg megfejtése s a titkos iratot szándékosan — megtévesztésre — játszották a nyomozó kezére.

e) Felemlítem még a váltó-jeleket, amelyeket oly egyének használnak, akik titkos közléseiknél több rendszert alkalmaznak, vagy több nyelven írnak. A váltó jelek azt jelzik, hogy az író más kulcs, más nyelv, vagy más rendszer szerint folytatja a titkos közlés írását.

Lássuk most már, milyen rendszerű titkos írások vannak, illetőleg melyek a leggyakoribbak?

Megkülönböztetünk:

sámrejtjeles,

betűrejtjeles és

szótagok és szavakból képzett, illetőleg összeállított titkos írásmódszert.

I.

Sámrejtjeles titkos írás.

Ennek lényege az, hogy minden betűt, szótagot, gyakori szót, avagy mondatot is egy előre megállapított szám helyettesít, azaz fejez ki. Megfejtése tehát e titkos megállapodás ismeretét kívánja. Tekintettel arra, hogy e titkos megállapodások elég bonyolultak, a titkos írást alkalmazó egyének ezt rendszerint valahol (notesz,

En is csendőr leszek...

(Boldizsár M. cső. felvétele.)

könyv, papíron, stb.) feljegyzik, amely feljegyzés házkutatás, személymotoszás során juthat a nyomozó kezébe.

1. Az alábbi rendszernél az „abc”-ét több, tetszés szerinti számmal megjelölt csoportba osztjuk, pl.:

1. csoport betűi:	2. csoport betűi
a á b c cs d	e é f g h i
1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
3. csoport betűi:	4. csoport betűi
j k l ly m n	ny o ö p r s
1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
5. csoport betűi:	6. csoport betűi
sz t ty u ü	y v z zs
1 2 3 4 5	1 2 3 4

Ennél a rendszernél a titkos közlés minden betűje két számjegyből áll. Az első szám a betűcsoport száma. A másik szám a betű helyezési száma a csoporton belül. Pl. b = 13, vagyis „b” betű az 1. betűcsoportban a 3. betű.

h = 25, ly = 34, ü = 55, o = 42 stb.

E rendszer alkalmazásával: „tagadj” a következő számjelzést kapja: 52, 11, 24, 11, 16, 31.

2. A Mirabeau-rendszerrel ugyancsak betűcsoportok vannak. A rejtjeles betű itt azonban egy törtszámból áll, amelynek a számlálója a betűcsoportnak a száma, a nevező pedig a betűnek a csoportban nyert elhelyezési

sorszáma. Az előbbi rendszer betűcsoportosítását figyelembevéve:

$$b = \frac{1}{3}, \quad e = \frac{2}{1}, \quad j = \frac{3}{1} \text{ stb.}$$

Az előbbi közlést: „tagadj”, e rendszer szerint a következőképpen számjelzik:

$$\text{Tagadj} \quad \frac{5}{2} \frac{1}{1} \frac{2}{4} \frac{1}{1} \frac{1}{6} \frac{3}{1}$$

Még nehezebb ez a rendszer, ha a betűcsoportok számozását folytatólagosan nem 1-től számítjuk, hanem ötletszerűen eszközöljük. És még nehezebb a rendszer megfejtése, ha az egyes betűcsoportok betűit nem az „abc” sorrendjében, hanem össze-vissza helyezük el, avagy hogy a titkos írást még bonyolultabbá tegyük, a betűcsoportok megjelölésére fel nem használt számokat „vakjelek”-ként alkalmazzuk. Ez esetben egy betű már nem egy-egy számból álló tört, hanem két-három számból is áll, a vakjelek pedig csak a megtévesztést szolgálják.

E rendszer megfejtése elég nehéz, mert a betűk csoportosítása tetszés szerinti lehet, rendszerhez kötve nincs.

3. A változható számírásnál az „abc” minden betűjét folytatólag számozzuk és pedig fent a folytatólagos páratlan, alul a páros számokkal. Minden betű tehát itt

is egy törtszámból áll, a számláló a páratlan, a nevező a páros szám. Pl.:

1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27
a	b	c	cs	d	e	é	f	g	h	i	j	k	l
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28
29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53	
ly	m	n	ny	o	ö	p	r	s	sz	t	ty	u	
30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	

55 57 stb.

ü y

56 58

Ezen rendszernél tehát

$$b = \frac{3}{4}, \quad h = \frac{19}{20}, \quad ly = \frac{29}{36} \text{ stb.}$$

Az előbbi közlést „tagadj mindent” e rendszer szerint a következőképpen számjelzik:

49	1	17	1	9	23	31	21	33	9	11	33	49
50	2	18	2	10	24	32	22	34	10	12	34	50

E rendszer megfejtése, ha a betűk számozását „a” betűtől kezdjük és a betűk folytatását a rendes abc szerint vesszük, nem nehéz, ellenben ha a betűk számozását, valamint a betűk egymásutáni folytatását megváltoztatjuk, úgy nehez lesz a titkos közlés megfejtése. De utóbbi esetben az egymással levelezők is a betűk változását, számozását valahol feljegyezni kénytelenek maguknak. Ez a feljegyzés pedig könnyen a nyomozó kezéhez juthat. Ha tehát ennek értékét a nyomozó felismeri, ezt nasznosítani is fogja, ellenkezőleg mint értéktelennek vélt feljegyzést eldobja.

Még nehezebb lesz ennek a rendszernek a megfejtése, ha az „abc” számozását a titkos közlés közben változtatjuk meg, amit azzal juttat kifejezésre az író, hogy egy előre megállapított számot, az úgynevezett váltószámot, amely: nem törtszám, pl. „6” számot helyezi a törtszámok közé, amivel az író azt jelzi, hogy az „abc” további számozása új sorrend szerint következik. Pl. az előbbi közlést alapul véve az író a „tagadj” után az „abc” eddigi számozását megváltoztatja:

49/50 1/2 17/18 1/2 9/10 23/24 6 13/14 stb.

Itt a 6-os szám mint váltószám — a betűk számozásának új sorrendjét jelzi, az utána következő 13/14 törtszám pedig azt, hogy a betűk újbóli számozása az eddigi „abc”-nek 13/14 törtszámmal jelzett betűjénél, vagyis az „é” betűnél kezdődik. Az új abc első betűje tehát az „é” betű lesz s mint ilyen 1/2 jelzést kapja.

Ebben az új „abc”-ben a számozás tehát az alábbi lesz:

1	3	5	7	9	11	13
é	f	g	h	i	j	k
2	4	6	8	10	12	14

Sokszor a váltószámmal, mely nem törtszám, már a közlés kezdeténél jelzi az író, hogy melyik betűnél kezd az „abc” új számozását. Ez esetben a titkos közlés a váltószámmal kezdődik, a váltószám után következő első törtszám a rendes „abc” azon betűjét jelzi, amely betűtől az új számozás kezdődik.

$$\text{Pl.: } 6 \frac{25}{26} \text{ stb.}$$

Ez esetben a „6” szám a váltószám, és azt jelzi,

hogy az „abc” számozását az író a 25/26 betűnél kezdi, amely a rendes „abc”-ben a „k” betűnek felel meg.

Az „abc” új számozása tehát a „k” betűnél kezdődik és az alábbi lesz:

1	3	5	7	9	11	13
k	l	m	n	o	p	r
2	4	6	8	10	12	14

Végül felemlítem még a pontozási módszert, melynél minden betűt egy tetszés szerint előre megállapított szám fejez ki. Pl.:

a	b	c	cs	d	e	é	f	g	gy	h	i	j	k	l	m	n
1	3	2	4	5	7	6	8	9	11	10	12	13	15	14	26	17
o	ö	p	r	s	sz	t	u	ü	v	z	zs	y	x			
19	18	20	21	23	22	24	25	27	36	28	29	31	30			

Ezt a megállapodást alapul véve „p” = 20, e = 6 stb. A titkos közlés egyes betűi tehát az alattuk álló számokkal lesznek megjelölve, de nem úgy, hogy a titkos közlés ezeket a számokat tartalmazza, hanem egy könyv, illetőleg ujság sorának egyes betűit szűrjük át. A titkos közlés betűjének a sor elejétől való elhelyezési sorszámát jelzi.

Pl. Ha a „p” betűt akarjuk jelezni, amelynek az „abc”-beni számozása 20, úgy a könyv, az ujság valamely sorának 20. betűjét szűrjük át s így tovább folytatólag a többi betűket. Eszerint „Pénzt elástam, tagadj” titkos közlés a fenti előre megállapított „abc”-és számjelzés szerint az alábbi lesz:

20, 6, 17, 28, 24, 7, 14, 1, 23, 24, 1, 26, 24, 1, 9, 1, 5, 13.

Természetes, hogy e rendszernél alkalmazott könyv, folyóirat, ujság, valamint a betűk számjelzésére vonatkozólag a két író előzőleg egymással megállapodik.

(Folytatjuk.)

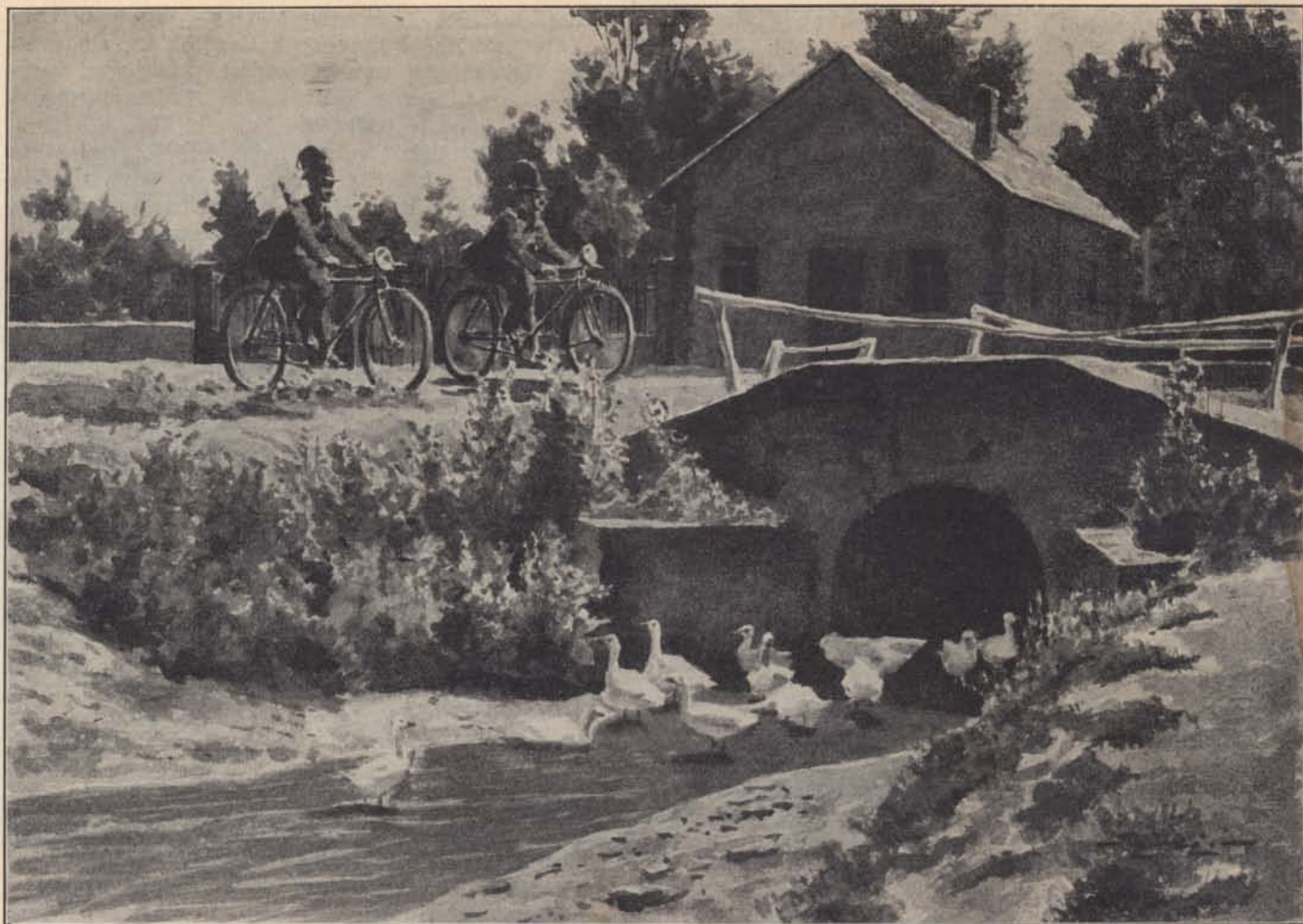
Milyen kihágási rendelkezések érvényesek mai mezőgazdasági és mezőrendőrségi jogszabályainkban?

Írta: ZSOLDOS BENŐ,

a budapesti kir. ítélőtábla ny. bírása.

Az 1894. évi november elsején, tehát már negyvenkét évvel ezelőtt életbelépett s azóta is mai napig hatályban lévő 1894. évi XII-ik törvénycikk a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről rendelkezik. Ez a törvény szerencsés kézzel megalkotott törvényhozási utódja a mezei rendtartást korábban szabályozó 1840. évi IX. törvénycikknek, melynek érvényességét azonban az akkori parlament eredetileg sem terjesztette ki az erdélyi részekre, sem pedig a polgárosított határvidékre. Ezekre a területekre a mezőrendőri eljárást az 1885. évi 2357/B. M. számú rendelet állapította meg. Sajnos, a most jelzett országrészek Trianon óta a ma érvényes újabb törvény hatálya alól is kiestek. Lássuk most már, hogy Csonka-Magyarország területére nézve jelenleg minő kihágási rendelkezések irányadók a mezőgazdasági és mezőrendőrségi kérdésekben?

E tekintetben az említett 1894. évi XII. t.-c. legelőbb is kimondja, hogy pénzbüntetéssel járó kihágás tette az, aki gazdasági terményeket gyümölcsöskertből, szőlőből, faiskolából vagy mezőről lop, vagy aki

(Aszbej Imre rajza.)

másnak földtől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi, levágja vagy ellopja, amennyiben a dolog értéke 60 pengőt meg nem halad. Nagy szükség volt erre a törvényes intézkedésre, mert a törvény megalkotása előtti időkben, sőt sok esetben még napjainkban is, a népünk — akár könnyelműségből, akár gyér törvénytiszteletből — nem igen tekintette büntetendő cselekménynek azt, ha gyümölcsösből, szőlőből vagy mezőről egyes idegen termékeket elvisz, legyen az bár csekély értékű dolog. Régen aztán a büntetőtörvény, — megfelelő minősítő rendelkezések hiányában — az ilyen csekély kárt okozó elvitelt is aránylag túl magas büntetéssel torolta meg. Ma a 60 pengőnél kevesebb értékű mezőgazdasági terményeknek ellopása büntettként csakis akkor von maga után börtönbüntetést, ha a tettes azt betörés, a zár feltörése, hamis vagy ellopott kulcs használata stb. (Btk. 336. §.) által követi el. De az 1894. évi XII. t.-c. 93. §-ának a) pontja kivételként a 60 pengőn alóli gazdasági termények ellopását még abban az esetben is kihágásként veszi tekintetbe, ha azt a tettes a bekerített gyümölcsös kertbe, szőlőbe vagy faiskolába való bemászás útján viszi véghez.

Hogy aztán melyek a most szóvátett jogszabályok védelme alá eső gazdasági termények? Olvasóink tájékoztatására felsorolom itt a lényegesebbeket a hatásköri bíróság különböző határozatai alapján: a cukorrépa, dohány, fa, nemcsak a fa gyümölcse, facsemete, fővénny, amelyet a víz hordott a telekhez, a gyümölcsös-kertben földbe ázott körte, alma stb., mely az eladás által sem veszti el gazdasági termény minőségét, lóhere,

szárított állapotban is, rózsató, rózsabimbó, a mezőn lemetszett és kérébe rakott szőlővenyige, a learatott és keresztbe rakott gabona, a kicsévelt szalma stb., míg nem tartozik ezek közé a kiszedett és zsákokba rakott burgonya, gyékény, méz, sajt, szérüskertbe takarított széna, szőlőkaró, zsákban levő búza stb. Ez utóbbiaknak jogtalan elvitele már a büntetőtörvénykönyv szerinti rendes lopásnak minősül. Általános elvként pedig le szögeznem e helyütt azt a megállapítást, hogy az 1894. évi XII. t.-c. csakis azokat a cselekményeket minősíti mezőrendőri kihágásnak, melyeket a mezőgazdaság céljaira rendelt területeken és dolgokon követnek el, így tehát például már a teheneknek a vasúti pálya területén való legeltetése és a pálya rézsűjének azok által letaposása már nem ide tartozik. Ha valaki a község tulajdonában álló *beépítetlen* beltelekről akácfákat kifűrészel és ellop, a cselekménye csakis akkor minősíthető mezőrendőri kihágásnak, ha nem állapítható meg az, hogy az illető üres beltelek mezőgazdaság céljaira szolgál.

A hatásköri bíróság megállapítása szerint nem minősíthető mezőrendőri kihágásnak a következő helyeken véghezvitt lopás: a belső lakótelken álló, úgyszintén a fészter-udvaron levő nyitott csűr, a kaliba — község-háza, ahol a lefoglalt terményt őrizték, — a szénatartó, mint a mezőn emelt épület, homoktelep, az ott levő rostált homok tekintetében, — a község belterületén fekvő csűr előtti tér, — dögterén levő trágyalerakodóhely, — temető, hol a sírokon legeltettek vagy ahonnan a terhelt a sírra ültetett fenyőről gallyakat lopott, hogy más sírra szánt koszorúba fonja.

További mezőrendőri kihágás aztán az a cselekmény, amellyel valaki *határ- és tilalmi jeleket* jogosulatlanul szándékosan megsemmisít, elvisz, más helyre áttesz, megrongál vagy kiás. A véghezvitelre irányított *szándékosság* tehát itt mellőzhetetlen tényálladási elem, de ha már a tettes részéről *károsítási* szándék forog fenn, akkor már a cselekmény a Btk. 407. §-ában meghatározott határjelhamisítás vétségévé minősül. Például — mint egy adott esetben, — ha a birtokrendezési eljárás alkalmával a működő mérnök által akár ideiglenesen, akár véglegesen az egyes földrészek elhatárolása céljából kitűzött jelzőkarókat, mint az egyes földbirtokosok tulajdona határainak megjelölésére szolgáló határjeleket a tettes eltávolítja azzal a szándékkal, hogy a birtokrendezés előtti állapot visszaállíttassék és az új tulajdonos a neki jutott földrészlet fekvése iránt nem tájékozódhatván, azt birtokba ne vehesse. Nem mezőrendőri kihágás a majorkert lécajtájának az összetörése sem.

A gazdasági terményeknek, a fáknek és csemetéknek vagy gyümölcszelekeknek jogosulatlanul való rongálása, levágása, kitördelése, legallyazása vagy kiásása, — ha az okozott kár nem nagyobb hatvan pengőnél, — szintén mezőrendőri kihágás. Ennek esetében az eljárást, ha a kihágást a köztereken vagy a közutakon levő fákön és csemetéken követték el, hivatalból kell megindítani.

Az 1894. évi XII. t.-c. 94. §-a a következő cselekményeket nyilvánítja mezőrendőri kihágásoknak:

1. ha a tettes gazdasági célra szolgáló megfigyelő eszközöket, hatósági jeleket vagy mérnöki jelvényeket jogosulatlanul rongál, megsemmisít, elvisz vagy más helyre áttesz. Az okozott kárnak 60 pengőt itt sem szabad meghaladnia.

2. a jogtalan zálogolás.

3. ha a tettes a jogos zálogolást megghiúsítani törekszik. — amennyiben cselekménye a BTK. értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik. Ide vonatkozóan egy minisztertanácsi határozat azt a magyarázatot adja, hogy e cselekménynél a törvényhozó tulajdonképpen a záloglevél egyszerű megghiúsítását kívánta kihágásnak minősíteni, amidőn az hatóság elleni erőszakot képező cselekvőség nélkül követtetett el s illetőleg, amidőn a zálog vételére jogosult magánszemély (1894. évi XII. t.-c. 89. §.) irányában valamely más büntetendő cselekmény is el nem követtetett.

4. mezei közös utak jogosulatlanul való megszükitése, másfelé irányítása, elszántása vagy megrongálása. Ide vonatkozóan olvasóink tájékoztatására meg kell jegyeznem, hogy a 14311/1899. számú földművelésügyi

miniszteri rendelet értelmezése szerint a község belterületén levő, a községi közutak hálózatába fel nem vett út megszükitése sem nem útrendőri, sem nem mezőrendőri kihágás, hanem a Kbt. 119. §-ában meghatározott kihágásra való tekintettel kell elbírálni.

5. ha a tettes, bár a tulajdonát képező, szabadban levő kórót, trágyát, tarlót, avart, nádast, tőzeget olyan helyen meggyújtja, hogy abból másnak kára származhat és azt felügyelet nélkül hagyja, vagy ha másnak hasonló tulajdonán gondatlanságból tüzesetet idéz elő.

6. másnak a területén jogosulatlan legeltetés. Ide vonatkozóan tudnunk kell, hogy pl. a belterületen, kerítetlen kertben levő szénaboglya feletetése is ilyen kihágásnak tekintendő, miután az 1894. évi XII. t. hatálya a község belterületére is kiterjed. Azt sem felesleges itt megjegyeznünk, hogy a m. kir. Kúriának egy idevonatkozó döntése szerint a jogtalan legeltetés, ha az okozott kár 60 K-át meghalad és a Btk. 421. §-ába ütköző vagyongrongálás tényálladáshoz megkívánt szándékosság nem állapítható meg: mint az erdőtörvény 100. §-a alá eső *erdei kihágás* bírálandó el.

7. apaállatnak tenyészigazolvány megszerzése nélkül, mások részére tenyésztési célokra való átengedése, vagy ilyen állatnak másnemű állatokkal együtt a közös legelőre hajtása. (L. az 1927. évi XXV. tc. 6—8. §-ait.)

8. másnak földjén jogosulatlanul szekerezés vagy azon marhának a hajtása. A vonatkozó minisztertanácsi határozat szerint marháknak ugarföldön való áthajtásánál kárdíjat nem lehet követelni, hanem csak a bizonyítható kárnak a megtérítését.

9. a vetésforgóra és legeltetésre nézve megállapított rendelkezések meg nem tartása. Az 1896. évi 76.174. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet kimondja, hogy ez a most jelzett kihágás nem követhető el addig, míg a nyomásos gazdálkodás rendje, vagyis fordulók beosztása iránt hozott birtokossági határozat jogerőre nem emelkedett.

10. nem-arankamentes lucerna- vagy lóheremagnak termelés céljából forgalombahozatala. — A földművelésügyi minisztérium 83.146/1894. számú rendelete szerint nem esik e pont alá arankamagnak fűmagba való keverése.

végül 11. kendernek vagy lennek nem a hatóság által kijelölt helyen és megállapított módozatok mellett való áztatása.

Meg kell itt jegyeznem, hogy az eljárást a fenti 1, 3, 4, 7, 9, 10 és 11. alatti esetekben hivatalból kell megindítani.

Közúti baleset.

(Sóki János törm. v. — Békés-felv.)

Amit vissza kell szerezniünk: a Gyilkos-tó.

A szóban forgó törvény 95. §-a értelmében a tettes még a következő tizenhat esetben követ el pénzbüntetéssel járó mezőrendőri kihágást:

1. ha idegen szántóföldről, rétről, legelőről, kertből, gyümölcsösből vagy szőlőből füvet, trágyázó vagy fűtőanyagot jogosulatlanul szed,

2. ha állatokat felügyelet nélkül legeltet. E részben utalok a fentebb a 94. §-nál 6. pont alatt mondottakra,

3. ha a közös vagy községi legelőkön és oly határon vagy határrészekben, hol a nyomásos gazdálkodás van elfogadva, engedély nélkül külön csordákban, csürhekben és ménesekben legeltet,

4. ha a közutakon, köztereken vagy utcákon levő szederfákról selyemtenyésztési célra a lombszedést jogtalanul megakadályozza, vagy a lombot megfertőztetés által selyemtenyésztési célra használhatatlanná teszi. E pont szerint minősül például a minisztertanács határozata szerint az az eset, ha a terhelt a háza előtt álló szederfa lombját permetezéssel megfertőztette, abból a célból, hogy az eperfalombot hernyótenyésztésre alkalmatlanná tegye és ha semmi adat sem merült fel arra, hogy a terhelt célja a sértett *selyemhernyóinak az elpusztítása volt* és ha arra sem merült fel adat, hogy egy szederfa lombjának selyemtenyésztési célra időlegesen használhatatlanná tétele által okozott kár az értékhatárt felülhaladja.

5. ha szántóföldön hátrahagyott mezőgazdasági eszközöket jogosulatlanul használ,

6. ha idegen területre jogosulatlanul megy, vagy jogtalanul azon átjár és onnét az illető felhívása folytán el nem távozik, — továbbá, ha *tilalmi jelzéssel* ellátott idegen területre jogosulatlanul megy, vagy jogtalanul azon

átjár, amennyiben cselekménye a Btk. 421. §-a értelmében (ingatlan vagyon elfoglalása vagy rongálása) súlyosabb beszámítás alá nem esik.

7. Ha másnak művelés alá vett földjére állatokat gondatlanságból bemenni enged, vagy betiltott mezei utat használ,

8. ha jogosulatlanul tarlóz vagy böngész,

9. ha másnak földjére jogosulatlanul trágyát, csontot, döglött állatot, követ, cserepet és szemetet visz, illetőleg elás, — avagy ha másnak földjén gödröt ás, vásznat fehérít, ruhát szárít, vagy kendert áztat. E pontnál megállapítja a vonatkozó minisztertanácsi határozat, hogy itt a „föld” szó nem minden, hanem csakis gazdasági termények előállítására rendelt földterületet jelent s így ennek a törvényhelynek az általános büntetőtörvénykönyvek szigorúbb intézkedései alól kivételt megállapító rendelkezése a *vásárterek* megrongálására nem alkalmazható,

10. ha a káros állatokat, illetőleg növényeket a hatóság figyelmeztetése dacára a kitűzött határidő alatt irtani elmulasztja,

11. ha a homok-, agyag-, kő-, mész- és egyéb gödröket bekeríteni a hatóság utasítása ellenére elmulasztja. Az ide vonatkozó megállapítások szerint e pont alá nem esik *kút befödésének* elmulasztása, ha a vádlott előbb hatóságilag nem utasított a befödésre. Úgyszintén nem esik e pont alá a *saját területén* ástott gödör befödésének elmulasztása sem.

12. Ha parancsoló szükség nélkül a rábizott állatokat kellő felügyelet nélkül hagyja,

13. ha az utak vagy bekerített földek elzárására

szolgáló kerítések, sorompókat, kapukat és más hasonló készülékeket jogosulatlanul kinyit,

14. ha a hasznos madarakat pusztítja, azoknak fészkeit és tojásait, fiait elszedi vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza,

15. ha a rothadásos méh törzseit a baj felismerése után azonnal meg nem semmisíti, végül

16. ha a saját területén bárminemű döglött állatot tudva eláztatlanul hagy, vagy bármely területen eláztat döglött állatot jogosulatlanul kiás.

A most fentebb 2., 3., 4—10., 11., 12., 14., 15. és 16. pontok alatt megjelölt cselekmények eseteiben az eljárás *hivatából*, a többieknél pedig csak a károsult fél indítványára kell megindítani.

Kavarodás a dohány körül.

Irt: SZENTJOBBI JÁNOS alhadnagy

(Kemece).

Szabó csendőr is irt, Balogh csendőr is irt. A porcellánernyős lámpa meghitt hangulatot terjesztett. Az asztalon nagy halom papír hevert, amit reggel készen kell beadni az őrmester úrnak. A tollak fürgén siklottak a papíron, alaposan befeketítve a szatmári királyi ügyész előtt bizonyos Csokán Vaszilikákat, Szász Nyikulájokat, Csorba Juonokat és más akasztófára való vasányokat (Avasi oláh).

Szabó csendőr cigarettára szeretett volna gyujtani, de az nem ment akkor olyan egyszerűen, mint ma, mert háború volt s a havi járandóságát már elfüstölte. Hiába gondolkozott, nem jutott eszébe semmi, ami egy cigaretta eredményezett volna. Panaszkodott is Balogh csendőrnek:

— A malaclopóm zsebemben volt legalább 3—4 cigarettára való dohánytörmelék, s hogy tegnapelőtt itt volt a járásőrmester úr, mint a bolond, kikéféltam a zsebből, ahelyett, hogy eltettem volna. Micsoda mellest fűjnék most belőle! — És felnézett a mennyezetre, mintha látta volna is a kék füstöt. — Majd folytatta: — Háború alatt nem kellene a zsebben talált dohánytörmeléket szemétnek tekinteni.

— Eltehetted volna, — szólt közbe Balogh.

— Éppen ez az, hogy nem tettem el, azt a ragyogó — és Szabó csendőr elmondott egy fohászt, ami nem az ég felé szállt ugyan, de azért megtartott három percig.

Balogh csendőrnek eszébe jutott, hogy aznap látta Grósz Simi zsidót Szatmárról hazajönni, akinek ott összeköttetései voltak a Báthori-utcával, ahol izraelita polgártársak lánckereskedéssel újték el a háború unalmát. Siminek onnan cigarettát kellett hoznia, gondolta. Kardot kötött tehát s Szabó csendőrtől mint rangidősebbtől kikérezkedett valami ürüggyel pár percre a községbe.

— Meglepem ezt a Szabót egynehány cigarettával, ezenkívül nem árt, ha járok egyet, — gondolta s nem telt bele egy egész negyedóra, már egy féldoboz hercegovina cigaretta útban volt a csendőrlaktanya felé.

Az eső csendesen csepergett, olvasztotta a havat, a hólé meg mind nagyobbra-nagyobbra dagasztotta a Tur vizét, amelybe beletorkollik minden patak, minden ér az egész Avasból. Az Avas az átcsatolt Szatmár egyik járása, lakói eloláhosodott magyarok, akik között a tehetőséges tolvajok nem ritkák. A járás területe eszményi búvóhely minden tolvaj és szökött katona részére; óriási erdőkkkel borított hegyek, amelyekben nyüzsögtek a szö-

kött katonák, tolvajok. A betörések, marha- és juhlopások, rablások napirenden voltak. Balogh csendőr tudta, hogy itt éppen úgy dolga lesz, mint a harctéren volt. Ez tetszett neki, mert verbéli csendőr volt, aki szerette a csendőreléteket, mert férfiasabb hivatást nem látott nála.

Zsebében a féldoboz cigarettával Balogh csendőr elégedetten ballagott a laktanya felé. A Tur hídján azonban megállott s nézte vagy inkább hallgatta a vizet, amint robogva rohant lefelé a sziklamederben, nagy köveket görgetve. A falu már elcsendesedett, a pislogó mécsfények kialudtak a faházikók ablakaiban.

Balogh csendőr mindég mosolygó, kékszemű ember volt, bajtársai szelíd, szeretetreméltó embernek tartották. Nem így a népség tolvaj része. Ezek szentül hitték, hogy éjjel is lát, mint a bagoly, a talpa szőrös, mint a nyúl és cimborája maga az ördög, így aztán mindent megtud, amit szerintük nem kellene tudnia. Borzongva mesélték egymásnak, mint kerítette kézre Talpas Juont, a rablógyilkost és Fábrián Cilikát, a boltbetörőt.

Amint Balogh csendőr nézte a híd alatt elrohanó zavaros vizet, észrevette, hogy a Tur mellett lefelé, tőle mintegy 100 lépésre lévő csergőmalom (kis vizimalom) molnárlakása ablakában felcsillan az olajmécs fénye. Balogh csendőr tudta, hogy a molnár Tógyer fia régóta katonaszökevény, aki mellékesen a Técsőtől Sárközig és Nagybánától Viskig terjedő működési területén két más jómadárral együtt elsőrangú boltbetörővé küzdötte fel magát, de lopott mindent, amit elért. Szóval Tógyer az a fiú volt, hogy egy ambíciós csendőrnek elcsordult a nyála, hacsak rágondolt is, hogy pórázra veheti. Balogh csendőr pedig az volt. Tehát gondolkozott: Ez a szokatlan időben felcsillanó mécsfényt azt jelenti, hogy Tógyer hazajött ruhát váltani, ami eltart körülbelül tíz percig. Ha most ő hazamegy felszerelni, mire visszajő, a finom madár elröpült. Elindult tehát a mécsfény felé. Pár pillanat és már az ablakon kukucskált befelé. Lehet, hogy a más ablakán benézni illetlen dolog, sőt orcátlanság számba megy. Balogh csendőr elmosolyodott, mert eszébe jutott, hogy az illetlenség és orcátlanság milyen célszerű ott, ahol a csendőr biztosan akar valamit meg tudni. Látta ugyanis az ablakon át, hogy Tógyer nagy igyekezettel húzza magára a megszámlálhatatlan porcelán pitykével díszített vászoninget; Nuca pedig, a huga, nem kevesebb igyekezettel málélisztet kötöz egy vászonzacskóba, az asztalon meg el van készítve egy laposkötél, amivel Tógyer a zacskót majd felkötö a hátára, vagyis felkötne, ha arra Balogh csendőr neki időt hagyna. A keze lesz véle, bilincs hiányában, összekötve.

Balogh csendőr benyitott. Mikor Tógyer meglátta, elállott a lélegzete és mert egyelőre ez látszott a legcélszerűbbnek, egymásra tette a kezét, ahogy a bilincseléshez kell, jelezvén, hogy nem először csinálta és hogy tudja, minek kell történnie. Balogh csendőr pedig felvette az asztról a laposkötetet s ráhurkolta a Tógyer csuklójára.

— No, lámcsak, márt meg is vagyunk vele, — kedélyeskedett Balogh csendőr, — közben le nem vette a szemét a Tógyer apjáról, akinek a szeme játékból semmi jót nem nézett ki, a kötözéssel pedig igyekezett. Közben Nuca, akitől nem is tartott, hátulról mint a héja, rácsapott, lefogta a két karját s rákiáltott Tógyerre:

— Fuss! — Tógyer meg is próbált elugrani, de már a hurok a kezén volt és Balogh csendőr nem engedte el. — Nuca most az apját biztatta:

— Vedd a fejszét és üsd le!

A vén Tógyer azonban izgatottságában nem látta

meg a fejését, hanem belesimpalygózott hátulról ő is a csendőrbe.

Ha meggondoljuk, hogy Tógyer 24 éves, hatalmas termetű, erős legény volt, az öreg Muntyán Tógyer, az apja alig valamivel felül a negyvenen, Nuca pedig 20 év körüli leány, aki zsákokat emelgetett a malomban, magas, mint a szálfá, hajlékony, fúrge mozduiatokkal, karjában, lábaszárában olyan inakkal, mint a drótkötél, — be kell látnunk, hogy a csendőr, akit elől a kötélnél fogva Tógyer rángatott, hátulról pedig Nuca és az apja fogott le, meglehetősen kényes helyzetbe került.

— Fogd, míg én leütöm, — bízta Nuca az apját, látva, hogy az nem vette elő a fejését s a csendőrt elengedve, ő ment a fejéért. De visszafordult, mert meglátta, hogy a három férfi miközben fogcsikorgatva taszította, tépte, rúgta egymást, a Tógyer részére elkészített máléliszteszacskót leverte az asztalról s most azt taposták, rúgták, mint a jó ló az ágyást.

— Ni te! — fordult vissza a nagy lisztfelhő láttára a lány — úgy rúgják azt a lisztet, mintha ingyen adnák! Te koszos, bűdös, tekergő zsandár! Az apád a tömlőben döglött meg, az anyádat... Jaaaaj! Jaj! Jaj!... — vitott hirtelen a szavaiba a lány, mert Balogh csendőr oldalról, nem éppen gyöngéden oldalba rúgta, amit Nuca legott viszonzni akart, de a csendőr egyik kézzel elkapta a levegőben a lábát. Így lett aztán az a helyzet, hogy egyik kezében Tógyert a kötélnél, másik kezében Nucát a lábánál fogva tartotta, a hátul belecsimpalygózó öreg Tógyert meg a hátával nekinyomta a falnak. De az öreg még meg is tisztelte, mert a fejével teljes erőből hátracsapott s ennek folytán az történt, hogy a feje búbjával olyat vágott az öreg ábrázatára, hogy annak orrán-szájában elindult a vér. Erre az kiugrott a háta mellől, nyilván az ismétlést akarta megelőzni. Rettenetes káromkodás és szitkozódások között köpködté véres fogait kifelé s közben felkapta a fejését és rohant a csendőrnek. Most tűnt ki azonban, hogy Balogh csendőr nem hiába cimborált az ördöggel: az irhájáról lévén szó, gyorsan váltott az esze, ezért Nucát elengedve, fejével nekifutott Tógyernek, azt nekilökte az asztalnak, amiről az olajmécsek legördült és elaludt. Másik pillanatban már az ajtónál volt, mert az erős lendülettől Tógyer kisiklott a kezéből. Azonban Tógyer is fúrge volt, sőt fúrgebb, mert előbb ugrott kifelé s kirántva az ereszbe rejtett katonai ismétlőpiszolyát, belerohant a megáradt Turba. Látva, hogy a csendőr követi, lövöldözni kezdett rá. Szerencsére a pisztolyban csak egy pár töltény volt, mikor azután ezt kilőtte, Tógyer futásba kezdett, lefele a Tur

Oktatás.

(Orbán József I. tórm. — Jánosháza — felv.)

mellett, a csendőr mindenütt a sarkában. Felbuktak, felálltak, elvágódtak, újra felálltak. A kanyarodóknál bele a vízbe mindakettő, kitéve annak, hogy a víz feldönti őket, vagy valamelyik követ vágja nekik, ami a biztos pusztulást jelentette volna. Mindkettőről csorgott a víz, kezeikből már folyt a vér, de azért futott mindkettő, míg a faluból ki nem értek a rétre. Itt a szerencse a csendőr mellé állott, mert Tógyer újból elesett, de már feltápáskodni nem volt ideje, mert a csendőr rávetette magát. Körülöttük csend volt, féltérdig érő, vízzel teleivódott, lucskos rét, amiben csak a komor, szürke ég gyönyörködött. A ködszerűen permetező eső elnyelt minden szót. Itt küzdött a két férfi a lucskokban hempergve, életre-halálra, ziháló tüdővel, kézzel, lábbal, körrömmel, megfeszítve minden izmot a megszakadásig, egyik, hogy kibujjon a bűnhődés alól, a másik, hogy amazt rákényszerítse a kötelessége teljesítésére és megmutassa neki, hogy van törvény és megmutassa még ezenkívül azt, hogy a küzdelem elől kitérni nem szokott a magyar csendőr.

Egyszer ennek is vége lett. Tógyer egyszerre mozduatlanul maradt. Jelezte, hogy a további küzdelmet feladja. Túrte, hogy a csendőr hátracsavarja a kezét s a nadrágszíjával összekötözzé.

Azután csendesen megindultak a laktanya felé, elől Tógyer, lehorgasztott fejjel, hátul Balogh csendőr, kivant szentjánoskenyérrel, kidiüllesztett mellel, bár egy cseppet sem illet most hozzá, mert olyan volt, mint akit a sas megrugdosott: arca, keze csupa vér, a sapkája palacsinta-lapos lett, némi terepegyenetlenségekkel, köpenyén csak itt-ott maradt hírmondónak egy-egy gomb, fejbúbjától a sarkáig sárral, lucsokkal borítva volt mindene. Mikor Tógyert betuszkolva maga előtt, beállított a legénységi szobába, az éppen szolgálatból hazatért őrsparancsnoka láttukra ijedtében hátralépett és meglepetésében csak azt tudta mondani:

— Hát magával mi az Istencsudája történt?

— Örmester úr, alázatosan jelentem, kint voltam a faluban, Szabó csendőrnek meglepetést szerezni...

— Mi az Istencsudája meglepetést?

— Huszonöt hercegovinát!

— Hol van? — ugrott fel Szabó csendőr, de azonnal meghunyászkodott, eszébe jutván, hogy még most „más” beszél.

— Hát ez ki? — szólt az örmester, Tógyerre mutatva, aki ugyancsak ki volt készítve.

— „Ü” Muntyán Tógyer, — vágta ki Balogh csendőr kissé domborúbb mellel, mint rendesen. A padlón, alattuk

Ebéd után...

(Telek József cső. — Csesznek — felv.)

egész pocsolya keletkezett lassankint... Csurgett a ruha, a Tur vize.

— Hogy csípte el?

— Egy kicsit körülményesen ment, mert nem voltunk éppen egy akaraton, de végül is nagynehezen mégis csak megértettük egymást. — És jelentette pontosan, hogy-mint történt, azután hozzáfogott átöltözködni. Szabó csendőr pedig kiment a konyhába s kevés idő múlva a szakácsné forró teát hozott be egy tálcán.

— Te Balogh — szólt Szabó csendőr —, csakugyan tudsz valahol dohányt?

— El is hoztam, ott van a köpenyzebembem, — felelte Balogh csendőr, az állófogasra akasztott lucskos köpenyre mutatva. Szabó csendőr kihúzta a zsebből a dobozt, ami tele volt vízzel, abban úszkáltak a cigaretták. Kirakta őket az asztalra, ahol úgy heverték, mint egy halom döglött, lapos giliszta. Szabó csendőr úgy nézett rájuk, mint akinek a kenyerét a tyúk megette.

— Csavard ki őket! — vigyorgott Balogh csendőr, aki már szárazba tette magát és szűröcsölte a bodzateát. (Ne felejtjük el: háború volt.)

Egy félóra múlva a kályha tetején megszáritott dohányból Szabó csendőr ujjnyi vastag cigarettát csavart s olyan füstököt fújt belőle, mint egy felleg. A tolla pedig most már jókedvében szinte visítva szántotta a papírt, készítve a tényvázzat. A két kocós és némileg bűdös esküdt, akik mint bizalmi egyének a fogolyörzsénél működtek közre, kinyújtott nyakkal igyekezett mentől többet beszívni a kincseket érő kék füstből, miközben úgy tátogtak, mint az éhes kiscigalombok. Az öreg népfelkelő, aki Tógyert őrizte, álmosan pislogott, mérlegelte a helyzetet: lesz-e alvás egyáltalán az éjjel. Balogh csendőr ellenben igen elevenen kérdezgette Tógyert, nem fukarkodva a dicsérettel, ha egy-egy bűncselelményről Tógyer szíves volt tájékoztatni... Éjjel lett lassan és akkorára ott guggolt már az öreg Tógyer is a szoba sarkában, Nuca meg csak nézett, nézett Balogh csendőrré nagy, fekete, fényes szemével... Ki tudja, mire gondolt?...

— Ügyesen volt, nagyon ügyesen! Tára hárníyk á foszt! Mindig azt hittem, Mungár csinálta! Hogy te illet meg tudsz csinálni!

— Hogy Mungár illet meg tudna csinálni? — sértődött meg Tógyer, — hát hallgass ide, domnu filer! A viski patikában fényes nappal, a patikáros szemelátára én markoltam ki a pénzt. Érted-e! A fél falu kergegett és nem tudtak elcsipni!

— Tára hárníyk! Nagyon ügyesen volt! — hajtotta meg az elismerés zászlaját Balogh csendőr a tehetséges ember előtt, — hanem ne felejtse el: Mungárt se a kotló költötte! De nem ám! Se a kutya fiadzotta!

— Nem-e — jött tűzbe Tógyer, — hát akkor hegyezd meg a ceruzádat és írd, én majd beszélek! Úgy látom, Mungárt már tudod, hogy kicsoda, most tudd meg hát, ki vagyok ÉÉÉN!

Balogh csendőr szót fogadott, irt és megtudta.

Egy hulla.

Irta: MOGYORÓSI JÁNOS tiszthelyettes

(Monok).

Fiatal csendőrkoromban történt. Olykor őrsparancsnokom megbízott a járőrvezetői teendőkkel. Büszkén lépkedtem ilyenkor a még fiatalabb járőrtársam jobbja felől s kezem nem egyszer érintette jobbmellemet, tapogatva a járőrvezetői jelvényt, hogy ott van-e a zubonyomon. Szorgalmat és önbuzgalmat igyekeztem tanúsítani, hogy előljáróim meglegedését kiválthassam és minél több esetben megkaphassam ezen megbízatást. Egyik novemberi napon 22 órakor Sály községbe helység-ügyeletre lettem kivezényelve fiatalabb járőrtársammal. Az útnak Tibolddarócról Sály községbe egyik nagy szőlőföld szejélye mentén vitt el. A hold gyengén világított, mi csendesen beszélgetve haladtunk egymás mellett. Csend és nyugalom volt mindenfelé, azt mondhatnám teljesen gondtalanul bandukoltunk, amikor a szőlőt övező sövény tövében egyszerre csak fekvő emberre bukkantunk. Azt gondoltam alszik, azért költögetni kezdtem s kérdéseket intéztem hozzá, de feleletet nem kaptam; mire elővettem villanyzeblámpámat és rávilágítottam a fűben fekvő emberre. Borzalmas látvány tárult elém.

A hanyattfekvő 30—32 év körüli, iparoskülső férfi mint hulla feküdt a földön. Sportsapkája feje mellett üreggel fölfelé, vérrel volt tele. Jobboldala mellett egy faragó-fejsze hevert, az is csupa vér volt. Az arca szintén véres és bozontos nagy haja vértől csapzódottan tapadt a füves talajhoz.

Ezen látványra motoszkálni kezdtek a fejemben a Btk. §§-ai és a Szut., illetve egyes pontok: gyilkosság, talált hulla, helyszín, nyomok biztosítása, rendkívüli eset bejelentése, stb. ...

Nagyot sóhajtottam s a közelbe eső terepet is szemrevételeztem, hogy látok-e valakit, de bizony senki sem akadt a szemem elé, noha át is kutattuk a helyszín közvetlen környékét.

Elhatároztam, hogy a 2 km-re fekvő őrsállomásra visszatérek s addig járőrtársamat a hulla őrizetére hagyom és őrsparancsnokomnak ezen esetről jelentést teszek. Elhatározásomat közöltem a járőrtársammal is, aki arra kért, hogy inkább ő menne vissza a jelentést megtenni és én maradnék a hulla őrizetére, amiből arra következtettem, hogy az egész fiatal próbacsendőr társam félt visszamaradni a hullát őrizni.

Igy töprengve, ismét a hullára világítottam villanylámpámmal. Sérüléseket kezdem keresni, ami a halált előidézhette. Majd felső kabátja zsebéből egy munkakönyvet vettem ki. Burkus Imre sályi lakos, ácssegéd nevére volt kiállítva s az abban bejegyzett személyadatok meggyőztek arról, hogy a hulla nem lehet más, csak Burkus Imre.

A sérülések keresése közben a hulla pulzusát is megtapogattam. Nagy meglepődésemre még működött a vérkeringése; de vágási, szűrési vagy más egyéb külsérelmek nyomait nem találtam rajta; mire ismét kérdéseket intéztem hozzá s közben a szív működését is hallgattam, fülemhez szorítottam a balmellét. Ekkor gyenge sóhaj és szuszogás hangját véltem hallani a hulla arcából. Megörültem, hogy még él ez az ember, ezért járőrtársamnak parancsot adtam, hogy vegye elő azonnal a sebkötöző csomagot és részesítsük első segélybe. Majd kezdtem ismét kérdéseket intézni hozzá, hogy hol van rajta sérülés s közben kanjánál fogva fekvő helyzetéből igyekeztem talpraállítani.

A m. kir. csendőrség működési területén (körülbelül 276.200 km²) 1884-ben 13 millió, 1890-ben 13.7 millió, 1900-ban 14.9 millió, 1910-ben 16 millió és 1914-ben 16.5 millió ember lakott. Ugyanezekben az években a csendőrség rendszeresített létszáma (tiszték nélkül) 5020, 5596, 7957, 10.251 és 11.623 fő volt. Egy csendőrré esett tehát 1884-ben 2589, 1890-ben 2463, 1900-ban 1879, 1910-ben 1526 és 1914-ben 1422 lélek. A területből pedig 1884-ben 55, 1890-ben 49.5, 1900-ban 34.7, 1910-ben 26.9 és 1914-ben 23.7 km² esett egy csendőrré.

Nagy meglepődésemre a hullának hitt alak felállt s előbb érthetetlen szavakkal, majd később érthetően beszélni kezdett, amiből kivettem, hogy tényleg Burkus Imre sályi lakos ácssegéddel van dolgom, aki elmondotta, hogy Tibolddarócon épületmunkáját befejezve, egyik pincébe vörösborral annyira teleszívta magát, hogy csak a szőlőig tudott eljutni s ott elérte a bor ereje és a földre teperte. Eszméletlenül feküdt itt 20—23 óráig, amíg fel nem támasztottuk.

Az a sok, általam vérnek nézett vörös folyadék, ami a sapkájában, ruháján, haján és faragófejszóján volt, bizony nem vér, hanem vörösbőr volt.

Megszűnt a további eljárásunk, mert még csak közszemérem elleni kihágás sem forgott fenn az előbb gyilkosságnak hitt dologból.

Ötültünk, hogy nem súlyos bűncselekmény nyomozása lett a dologból. Szívesen kísértük családjához a mi Burkusunkat, aki előzőleg bennünket olyan furcsán megtréfált. Másnap józan állapotban kerestett fel bennünket és nagy hálával köszönte meg, amit tettünk vele; főleg, hogy nem engedték őt a már hideg éjjelen a szabad ég alatt megfagyni. Megfogadta, hogy többé sohasem fog berugni. Azóta Burkus nem iszik csak vizet, amitől nem fog bennünket többé nehéz feladat elé állítani, azaz, hogy miként járjunk el egy gyilkossági esetben.

Bevonulásunkkor a leírt esetet jelentettem őrsparancsnokomnak, aki csak mosolyogva hallgatta a bajusza alól a hullá körüli eljárásunkat. Hogy milyen véleményét alkotott rólunk, azt azóta sem mondotta meg nekünk.

Fiatal járőrtársam is azóta már több tapasztalattal és bátorsággal rendelkezik; már minden félelem és habozás nélkül vállalja a hullá őrzését még a temetőben is. Nekem pedig nem ad gondot egy gyilkossági eset nyomozása, ha az még valószínűnek is látszik.

Beszámoló a berlini olimpiászról.

Azért emlékezünk meg mi is a Berlinben lefolyt nagy, nemzetközi tornáról, mert e mérkőzés az akarat, szorgalom, kitartás és a cél felé való megfeszített törekvés erényeit jutalmazta, olyan erényeket, amelyek nem idegenek a csendőri szolgálat kereteiben, sőt. Széles alapon meg is vannak és csak ezekkel voltunk, vagyunk és leszünk eredményesek a bűn elleni szüntelen harcban. És ha a berlini győzteseken és a többi magyar szereplőn keresztül az egész nemzet elismerésben részesült, akkor ez újabb ösztökélés a mi számunkra is, mert nem kétséges, hogy ugyanazokkal az erényekkel eljuttatjuk a nemzetet oda, hogy a nemzetek közötti közbiztonsági munkaversengésben továbbra is az elsők között lássanak. Jól tudjuk, jobban sokaknál, hogy e küzdelmek egész embert kívánnak, azért értékeljük tehát igazabban és mélyebben, a maguk teljességében a Berlinben végigverekedett harcot.

* *

Szinte hihetetlennek tűnik, hogy az olimpiai versenyek összesített eredménytáblázatán olyan nemzeteket hagytunk magunk mögött, mint: Japán, Anglia, Finnország, Franciaország, Olaszország stb.

A számok — amelyeket ismerünk — maguktól beszélnek, itt csak megemlítjük a győzelmeket.

Az első és a második aranyérem. Az egyiket a könnyűsúlyú szabadstílusú birkózásban Kárpáti Ká-

rolly, a másikat a légsúlyú szabadstílusú birkózásban Zombory Ödön szerezte a magyar színeknek.

Kárpáti és Zombory nyitották meg a győzelmi sorozatot. A győzelmi árbocra került piros-fehér-zöld lobogó lelkesedést öntött azokba, akik még versenyek előtt állottak.

A harmadik aranyérem. Rendkívül izgalmas küzdelem után Elek Ilona legyőzte törvívásban az amszterdami és losangelesi világbajnoknőket, így azoknak be kellett érniük azzal, hogy a győzelmi emelvényen az olimpiai győztes mellett a második és harmadik helyen állhattak.

A negyedik aranyérem. Ez volt talán az egész olimpiáson a legszenzációsabb győzelem. Ez dobogtatta meg nekünk, magyaroknak, legjobban szívünket, de ennek tapsolt legőszintebben egész Európa is. A keszthelyi magyar fiú, Csik Ferenc, a 100 méteres gyorsúszás döntőjében a legyőzhetetlennek tartott s még az előfutamokban is világrekordokat döntő japánokat hagyta maga mögött. Legmerészebb számítás szerint sem várták ezt. De Csik hihetetlen akarattal küzdve, a nem egészen egyperces csatában elsőnek ütötte meg 100 méter után az uszoda falát és teljesen tisztán előzte meg a többieket.

Az ötödik aranyérem. Nem volt teljesen váratlan Csák Ibolya olimpiai bajnoksága. Erős akarattal jutott el a bajnokság mindent kielégítő ígérete elé és itt küzdeni tudása megkapta jutalmát, mert ötödször kúszott fel a győzelmi árbocra a magyar lobogó.

A hatodik aranyérem. A görög-római birkózásban különösen Svédország tünt ki. Nem kevesebb, mint három súlycsoportban szerezte meg a világbajnokságot és megszerezte volna a negyedikben is, ha a légsúlyúak csoportjában nem akad megint egy magyar fiú: Lőrincz Mártonnak hívják.

A hetedik aranyérem a magyar kardcsapat révén jutott Magyarországnak. Ez nem volt meglepetés, ezt vártuk, bár, mint minden olimpiáson, ezen is kemény ellenfél volt az olasz csapat. Megszokott dolog már, hogy az olimpiai versenyekben a döntőt mindig a magyar-olasz kardcsapat vivja egymással. Eddig kilencszer a magyarok győztek s csak egyszer, a párizsi olimpiáson, győzedelmeskedtek az olaszok, a legkisebb különbséggel.

A Kabos—Gerei—Rajcsányi—Rajczy-ból álló csapat tett bizonyosságot e nemes sportban való elsőbbségünkről s tette lehetővé, hogy a Himnusz hangjai felcsendüljenek a torna színhelyén és a rádióon keresztül az egész világon...

A nyolcadik aranyérem. A vízipólócsapatunk, amely már 1928-ban az amszterdami olimpiáson a legjobbnak bizonyult, hallatlan balszerencsétől kisérvé, elvesztette döntő mérkőzését Amszterdamban a németek ellen. Amszterdam után négy éven át megnyerte a magyar csapat valamennyi mérkőzését és könnyen verte Los-Angelesben a német csapatot s megszerezte ezzel a világbajnokságot.

A játékosok és nézők ezúttal a végsőkig feszült idegállapotban vettek részt a vízipóló mérkőzések sorozatában, különösen az otthoni német részről volt ez messze kimagasló, mert a győzelem kiverkedése nagyon sokat jelentett számukra. Nem azt, hogy eggyel több bajnokság lesz az övék, hanem azt, hogy az évek hosszú során át mindig győzedelmeskedő legnagyobb ellenfélt, a magyar csapatot gyúrték maguk alá. Azt a magyar csapatot, amely maga is tudta ezt a vágyat. És ezért nem sikerült a német győzelem. Egyetlen baj-

nokság megszerzése sem volt könnyű, ez a legnehezebb volt. A csapat: *Bródy — Homonnay — Hazai — Halasi — Brandy — Német — Bozsi* büszkén állhatott a győzelmi emelvény első helyén, míg körülöttük százezer ember állott tisztelegve...

A kilencedik aranyérem a kardvívás egyéni bajnokságát jelentette Magyarország számára, amit 10 olimpiászon mindig magyar vívó szerzett meg. A döntőbe jutott három magyar induló közül *Kabos Endréné* sikerült az olimpiai babér elhódítása.

Végül a 10. aranyérem ugyancsak a legkeményebb küzdelem után szerezte meg az ökölvívás könnyűsúlyában *Harangi Imre*.

* *

Szép küzdelem volt. Több, mint siker. Tiszteletet, elismerést, tekintélyt hozó, világraszóló győzelme a maroknyi magyarságnak.

CSENDŐR LEKSZIKON.

72. kérdés. A gyanúsított nő fertőző nemibetegségben szenved. A vele közösülő férfiak a betegséget megkapják. Mily büntetőjogi felelősségről van szó?

Válasz. Ha a nő tudja, hogy fertőző nemibetegségben szenved s ezt a körülményt a vele közösülő férfiakkal a közönség előtt nem közli, szándékos testisértésért tartozik büntetőjogilag felelősséggel. Ha betegsége valódi természete felől nem volt egészen tisztában, vagy abból indult ki, hogy esetleg nem fog más megfertőzni betegsége, gondatlanság által okozott testisértésért kell felelnie. A büntetőjogi felelősség alól csak úgy menekülhet, ha betegségről nem tudott.

A büntetőjogi felelősség alapja a nő fertőző betegségének megállapítása. Ez azonban nehéz és kényes dolog, mert az a megállapítás természetesen csak orvosszakértői vizsgálat alapján lehetséges, ilyen vizsgálatnak alávetnie magát pedig senkinek köteles.

Ha a nő a vizsgálatba beleegyezik, sürgős az orvosszakértői vélemény beszerzése, mert a közönség időpontjától távolabb eső időből eredő orvosszakértői lelet és vélemény bizonyító értéke kétséssé válhatik.

73. kérdés. A gyanúsítottat megbizsa a sértett, hogy 100 P-t póstautelevényon adjon fel a postahivatalban. A gyanúsított azonban csak 10 P-t ad fel póstán, 90 P-t elsikkaszt. Tetteinek leleplezése végett a feladólevényt akként hamisítja meg, hogy az azon levő 10 P-ös számjegyet 100-ra javítja ki. Mily büntetőjogi felelősséget követett el?

Válasz. A postai feladólevény közokirat s így a gyanúsított cselekménye a Btk. 391. §-ába ütköző közokirathamisítás büntetete. Minthogy pedig a cselekményt abból a célból követte el, hogy a 90 P elsikkasztása miatt ráháruló felelősségtől szabaduljon, vagyis hogy magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, a cselekmény a Btk. 392. §-a szerint minősül. A gyanúsított az elkövetett sikkasztás vétsége miatt külön büntetőjogi felelősséggel tartozik (anyag halmazat.)

74. kérdés. A gyanúsított tényleges szolgálatban álló katonára behatol a tisztek sportegyesületének helyiségébe és a pénzt rejtő ládából 100 P-t ellop. Minősül-e ez a lopás az 1930. III. t.-c. 74. §-a vagyis a Btk. 336. §-ának 11. pontja szerint?

Válasz. A gyanúsított katonai egyén, s a tiszti sportegylet tagjai szintén azok; a lopás tehát a fent megjelölt törvényhely szerint minősül; e minősítésnek nem feltétele a hely ka-

katonai jellege, sem az, hogy a katonatettes és a katonasértett közt bármiféle egyéb összeköttetés legyen; elég, ha a tettes is, a sértett is katonára, nem számít a rendfokozatbeli különbség sem semmit.

75. kérdés. Gyermekek és fiatalok által szüleiük tudta nélkül elkövetett bűncselekmények esetén mikor forog fenn a szülő terhére büntetőjogi gondatlanság?

Válasz. Gyermekek és fiatalok által elkövetett bűncselekmények esetén a szülőknek büntetőjogi felelősségrevonásáról gondatlanság miatt csak olyan bűncselekmény elkövetésekor lehet szó, amelyet a törvény akkor is büntet, ha gondatlanságból követik el. Ilyenkor a szülő büntetőjogi felelőssége azon alapszik, hogy a gyermekben a köteles és emberileg elvárható felügyelet elmulasztásával előrelátható, hogy a gyermek a bűncselekményt esetleg elköveti. Példák: a felügyelet nélkül hagyott gyermek gyújtogatást követ el; a szülő tűzveszélyeztetésért lesz felelős; a gyermek a nála játékszerűen hagyott fegyverrel másnak súlyos testisértést, vagy halált okoz; gondatlanság által elkövetett súlyos testisértésért vagy emberölésért lesz felelős a szülő; a felügyelet nélkül hagyott gyermek felnyitja a lezárt vasúti sorompót; a szülő közveszélyű cselekményért (Btk. 437. §) lesz felelős, stb.

Oly bűncselekmények esetén, amelyeknek gondatlansági változata nincs, a szülő sem felelős, még ha a szülő felügyeletet elmulasztotta is. Például, ha a gyermek lopást vagy rongálást követ el, nem lehet felelősségre vonni a szülőt gondatlanságról sem, mert a törvény a gondatlanságból elkövetett ilyen cselekményeket nem bünteti.

Más kérdés a szülő vagyoni felelőssége a gyermekek által elkövetett bűncselekményekért. Itt tulajdonképpen kártalanításról van szó, amelynek alapja a szülő vétkessége a gyermek okozta kárban. A vétkességen természetesen nem szándékosságot, hanem a kellő gondosság elmulasztását, a hanyagságot és nemtörődömséget kell érteni.

Nem minden esetben áll meg a szülő büntetőjogi felelőssége a gyermek elkövetett bűncselekmény esetén akkor sem, ha egyébként a bűncselekménynek van gondatlansági változata. Nem mindig minősíthető ugyanis gondatlanságnak, ha a szülő felügyelet nélkül hagyja gyermekét. Természetes, hogy a 10 éves iskolásfiú lényegesen kisebb felügyeletet igényel, mint a 3 vagy 4 éves gyermek, sőt számtalan eset fordul elő, amikor a még gyermekkorú egyén önálló, sőt bizonyos szakismerettel járó munkákat végez s senkinek nem jut eszébe, hogy a gyermeket szülői felügyelet alatt kellene tartani (például a falusi lúdpásztor, faluhelyen a gazdasági munkáknál segédkező gyermek esete). Viszont megállhat a szülő gondatlansági felelőssége nagyobb, a büntetőjogi fiatalokban levő gyermek bűncselekménye esetén, ha a gyermek szellemi visszamaradottsága, vagy éppen elmebaja gondos felügyeletet igényelt.

Egyébként a büntetőjog alapja az egyéni felelősség lévén, senkinek tehető felelőssé azért, amit nem ő tett.

76. kérdés. Mi a kötelessége a járőrnek, ha portyázása közben egy gyermeket talál, aki az állami gyermekmenhelyről megszökött?

Válasz. Az 1901. VIII. t.-c. végrehajtása tárgyában adta ki a belügyminiszter az 1 B. M. 1903. sz. rendeletet, amelynek címe egyébként: Szabályzat az elhagyott gyermekek védelméről. (Gyv. Sz.) E szabályzat szelleme szerint az elhagyott, züllésnek indult, általában a környezetükben erkölcsi romlásnak kitett vagy egyébként elzüllött gyermekkel nem szabad bánni a hatósági ridegség szigorúságával és közönyével. Kíméletet és emberiséget szab meg ez a rendelet az ilyen gyermekkel való bánásmódban s meghagyja, hogy az összes közigazgatási hatóságok (hatósági közegek) kötelesek azonnal bejelenteni az árvaszékeknek, ha tudomásukra jut, hogy valamely 15 évesnél fiatalabb gyermek életfenntartása biztosítva nincs.

Kis és nagyközségekben az elhagyottan talált gyermekre vonatkozólag a községi előjárásnak kötelessége jelentést tenni a főszolgabírónak (vagy az árvaszékeknek), hogy intézkedjenek a gyermek sürgős felvétele végett az állami gyermekmenhelybe. A község köteles azonnal gondozásba venni az elhagyottnak mutatkozó gyermeket s mindaddig gondozásban tartani, amíg a menhely kötelékébe fel nem veszik. Az elhagyott gyermek után a menhely kötelékébe felvételre felmerült költségeket, ha a gyermek még nincs 7 éves, a menhely pénztára a községnek visszatéríti.

A csendőrnek tehát az a kötelessége, hogy az állami menhelyből megszökött gyermeket azonnal átadja a községi előjárásnak, a gyermekről tudomására jutott adatok közlése mellett. A csendőrnek nem kötelessége az ilyen kis szó-

kevényt a menhelybe visszakisérnie, sőt nem is szabad, mert a gyermeknek csendőri fedezettel való kísérése beleütközik a fent megjelölt szabályzat szellemébe. Az ilyen gyermeket eltoloncolni sem szabad, hanem a gyermek visszaszállítását a menhelybe minden feltűnés nélkül és kímélettel kell végrehajtani.

77. kérdés. *Lövéfegyverek őrizetbevételére esetén gyakran megtörténik, hogy vita támad a katonai parancsnokságok és a polgári hatóságok közt a fegyverek katonai jellegéről. Van-e lövéfegyver katonai jellegének biztos ismertető jele?*

Válasz. A 9862. M. E. 1920. sz. rendelet 18. §-a és a 83.100. B. M. 1920. sz. rendelet 8. §-a értelmében az elsőfokú rendőri hatóságok a fegyvertartásra nem jogosulttól beszolgáltatott, valamint a kihágási ítélet alapján elkobzott fegyverek közül azokat, amelyek kétségtelenül katonai felszereléshez tartoznak, vagy kizárólag katonai célt szolgálnak, a terület szerint illetékes katonai parancsnokságnak átadni kötelesek.

A katonai jelleg biztos ismertető jele tehát az, hogy a fegyver a m. kir. honvédség felszereléséhez tartozzék vagyis a katonai kincstár tulajdona legyen, vagy pedig kizárólagosan csak mint katonai felszereléshez tartozó tárgy legyen ismeretes. Az utóbbi esetre felhozhatjuk azt a példát, hogy valaki valamely módon nem kincstári tulajdonban levő gépfegyvert szerez be; ez a gépfegyver a katonai kincstárt illeti, mert kizárólagosan katonai felszerelő tárgyként van forgalomban; ellenben nem katonai jellegű tárgy az az ismétlőpisztoly, amelyet a katonaság is használ, de egyébként a fegyvertartásra jogosult valamely fegyverkereskedésben is megszerezheti.

A csendőr különben akkor jár el helyesen, ha az általa őrizetbe vett fegyvert minden esetben, tehát akkor is, amidőn katonai, kincstári jellege kétségtelen, az elsőfokú rendőrhathozatához küld be, nem pedig közvetlenül a katonai parancsnoksághoz. A fennálló jogszabályok szerint ebben a kérdésben nem a csendőrnek, hanem az elsőfokú rendőri hatóságnak kell döntenie.

Galambos Antal tiszthelyettes, a miskolci gyalog tanalosztály oktatósegédje, halálos közúti baleset áldozata, akinek haláláról előző számunkban emlékeztünk meg.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Pénzhamisítás kiderítése.

Írta: **LORÁNYI VILMOS** tiszthelyettes
(Villány).

*Nyomozta: A pécsi nyomozó-álosztály támogatásával
a villányi őr.*

Fűrész József* vegyeskereskedő 1934 december 18-án Újpetre községben az ott portyázó villányi őrsbeli járőrnek egy darab jólsikerült hamis ötpengőst adott át azzal, hogy azt december 13-án egy az üzletben megjelent középtermetű, zömök, szőke, kerekarcú, 30 év körüli férfitől kapta, aki nála hercegovina dohányt vásárolt. Az illetőn barnaprémés rövid barna kabát s ugyanilyen színű térdnadrág volt.

A hamisítványt a járőr őrizetbe vette s a személyleírás alapján az ismeretlen terjesztő után puhatolt. Mivel eredményt nem tudott elérni, bevonult és az esetet jelentette.

1934 december 20-án az egerági őrparancsnokság szintén ugyanolyan hamis ötpengőst küldött a villányi őrnek azzal, hogy azt Vokány községben Delli Ferenc herendi lakos Marton Ferenc üzletében kapta. A két hamisítványt elküldtem az állami pénzverőnek és szakvéleményt kértem tőle. Jelentést tettem az esetről a csendőrségi hírközpontnak is.

Vokány községben kikérdeztem Marton Ferencét. Az előadta, hogy a hamisítványt december 13-án kapta egy előtte ismeretlen egyéntől, aki hercegovina dohányt vásárolt nála. Az asszony ugyanolyan személyleírást adott a terjesztőről, mint Fűrész József. Beismerte, hogy a hamis pénzt a terjesztő eltávozása után felismerte s másnap azért, hogy ne károsodjék, Delli Ferencnek szándékosan kiadta. Az őr Martonnét hamis pénz kiadásának vétsége miatt feljelentette.

Puhatolás közben az egyik járőr arról értesült, hogy december 13-án a kozármislenyi Hangya-szövetkezetben is fizettek hamis ötpengőssel, ahol a hasonló személyleírású egyén ugyancsak hercegovina dohányt vásárolt. Értesülés szerint a terjesztő nagyon hasonlít a lippói kocsmároshoz, aki egylovas kocsiján sorra járja a környékbeli vásárokat és sertéskereskedéssel foglalkozik. A kocsmáros szerepének tisztázására polgári ruhás nyomozót kértem az álosztálytól. A nyomozó feltűnés nélkül megállapította, hogy a kocsmáros december 13-án otthon volt és aznap sertést vágott, így nem lehetett azonos a terjesztővel. A nyomozó puhatolt még mindazon a helyeken, ahol a legcsekélyebb kilátása is lehetett az eredményre, de a már ismert személyleírás fölül egyebet nem sikerült megállapítania.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Az állami pénzverő szakvéleményében megjegyezte, hogy hasonló hamisítványok Pécssett is kerültek forgalomba. Megkerestem tehát a pécsi rendőrkapitányságot, de újabb adatot onnan sem kaptam. Nem volt más hátra, minthogy az eddigi eredményről jelentést tettünk a kir. ügyészségnek s állandóan puhatolva vártuk, hol bukkan fel újból a hercegovina dohányt kedvelő ember.

1935 május 29-én este az egerági örs távbeszélőn arról értesítette a villányi örsöt, hogy Béri János vokányi lakos Kiskassán., Antal János kocsmájában hamis kétpengőssel fizetett. Ugyanaznap a villányi takarékpénztárban is fizettek hamis kétpengőssel, míg Pécssett — amint értesültünk — a május 29-i piacon több hamis kétpengős került forgalomba. A tömeges terjesztés hallatára távbeszélőn nyomozót kértem az alosztálytól és Vokányba a legelső vonattal járort küldtem azzal a feladattal, hogy tevékenysége csak a feltűnésnélküli megfigyelésre szorítkozzék és Bérinek a községből való távozását akadályozza meg. Másnap reggel ellenőrző szolgálatba vezényeltem magamat és Gönczy Antal törzsőr-mester, nyomozóhoz csatlakozva, Antal kikérdezése végett előfogaton Kiskassára utaztam.

Antal János kocsmárost Kiskassán bizalmi egyének jelenlétében kikérdeztük. Előadta, hogy Béri a kocsmájában 10 fillérért pálinkát ivott s távollétében leányának hamis kétpengőssel fizetett. Mikor ő nem sokkal ezután hazatért, a pénz hamis voltát felismerte és jelentést tett az örsön. Antal közölte még a járőrrel, hogy Béri a kocsmában aziránt érdeklődött, hogy nem ke-

Igy még a Nyé-helyesbítés is élvezet...

(Farkas Ambrus cső. — Baglyasalja — felv.)

reste-e őt valaki a kocsmában. Béri eltávozása után járt is ott egy magas, fekete ember, aki Bérít kereste.

Kiskassán Farkas Ernő ottani lakostól megtudtuk azt is, hogy Béri május 29-én a pécsi piacon 10 tojást vett tőle és hamis kétpengőssel akart fizetni. Farkas felismerte a hamisítványt és nem fogadta el. A 30 év körüli szőke férfi ott is vele volt.

Most már jobb hangulatban folytattuk a nyomozást, mert láttuk, hogy jó nyomon haladunk.

Kiskassáról Vokányba tértünk vissza és Bérít kikérdeztük arra vonatkozólag, hogy Kiskassán május 28-án és Pécssett 29-én kiadott hamis kétpengősök hogy kerültek a birtokába, ki volt az a fekete ember, aki őt Kiskassán a kocsmában kereste és ki volt az a szőke ember, akivel a pécsi piacon tojást vásárolt. Sem a szőke, sem a fekete emberről semmit sem akart tudni, amikor azonban elébetartuk Farkas Ernő előadását, beismerte a tojásvásárlást és előadta, hogy a szőke fiatal ember Szadai János fa- és szénkereskedő volt, akit még malomtulajdonoskorából ismer.

Vokányban azt is megtudtuk, hogy Béri lakásán 27-én egy fekete és egy szőke ember járt. Ezek kiletére vonatkozóan Béri azt adta elő, hogy a fekete ember egy Kazi nevű pécsi kertész volt, a szőke ember pedig egy mérnök, akinek nevét nem ismeri. Kazi meg akarta venni még meglévő 4 holdnyi földjét s azért hozta magával a mérnököt, hogy a földet fölmérje.

Előadásának természetesen nem adtunk hitelt. Megmotoztuk őt, majd átkutattuk a lakását. Puskatöltényekre bukkantunk (a puska Siklóson került meg), de pénzhamisítással kapcsolatos bűnjelt nem találtunk. Béri fölényesen tagadott. — Mivel kellő bizonyítékunk nem volt, szabadon bocsátottuk, de utasítottam, hogy a nyomozás befejezéséig nem hagyhatja el a községet. Ennek ellenőrzésével egyik járőrömet bízom meg, én pedig a nyomozóval Szadai, Kazi és az állítólagos mérnök felkutatása végett Pécsre indultam.

31-én reggel a detektívosztályra idéztettük Kazi kertészt és Szadai kereskedőt. Kazi kikérdezésénél kiderült, hogy ő sohasem járt Vokányban és Bérít még hírből sem ismeri. Az a gyanunk támadt, hogy Béri Kazi neve alatt valakit takargat.

Szadai János pécsi lakos, volt fa- és szénkereskedő beismerte, hogy május 29-én együtt volt Bérivel a pécsi piacon, ahol Béri 10 tojást vásárolt és kétpengőssel fizetett, de a kétpengőst nem fogadták el tőle. A hamisítvány származásáról, valamint az ál-Kaziról semmit sem akart tudni és azt is tagadta, hogy Vokányban a közelmultban járt.

Szadai feltűnően hasonlított a hamis ötpengősök terjesztőjére, a mi szőke fiatalemberünkre. Megkérdeztem tőle, hogy milyen dohányt szív. Azt felelte: hercegovinát. Szadait a nyomozás idejére őrizetbe vettük és átkutattuk a lakását. Itt sem találtunk ugyan pénzhamisítással kapcsolatos semmiféle tárgyi bizonyítékot, de előkerült olyan barna ruha, amilyent a szőke fiatalember személyleírásánál láttunk. Ezt őrizetbe vettük és Szadaival együtt Vokányba kísértük.

Béri — amikor látta, hogy Szadai őrizetben van — a tagadással felhagyott és a következőket adta elő: A Kazi nevű egyén Módos István pécsi lakos. Módos egy alkalommal Szadaival együtt megjelent a lakásán és 70 pengőt kért tőle azzal, hogy ennek fejében 140 pengő hamispénzt fognak neki adni. Május 27-én eladott 4 malacot és ezek árát, 70 pengőt átadta Módosnak és Szadainak. Módos ekkor 2 darab hamis kétpengőst adott át

neki, a többi rövid idő múlva ígérte. Ezt a 2 kétpengőst adta ki Kiskassán és Pécsen. Előadta még, hogy Módos és Szadai régóta foglalkozik pénzhamisítással és a hamisítványok terjesztésével. A pénzhamisításban való részvételét tagadta.

Béri ezen beismerése után a nyomozót járőrtársammal Módos elfogása végett Pécsre küldtem. A járőr magával vitte Bérít is. En Szadait felöltöttem a Pécsről hozott barna ruhájába és felismerés végett Martonnéval szembesítettem. Martonné Szadaiban határozottan felismerte azt az egyént, aki nála 1934 december 13-án a hamis ötpengőssel fizetett.

Nyomozás közben járőreim Vokány községben több két- és ötpengős hamisítványra bukkantak. Ebből arra következtettem, hogy a terjesztésnek, de talán a hamisításnak is főszéke Vokány. Így valószínű, hogy Bérinek is része van a hamisításban. Ezért újabb házkutatást tartottunk Béri lakásán. Feltűnt nekem, hogy a konyhapadlásra feljáró nem volt. Leszedtem tehát a konyhapadlás tetejének cserepeit és ott az eresz alatt az egyik sarokban csapágyfémeket és cinket találtam. A sertésöl mögött friss ársai nyomok voltak. Itt a földet óvatosan kikapartattam s gipsztörmelék, majd mélyebbről gipsztöredék került elő, amelyen az ötpengős koronájának felét és az egyik angyal lenyomatát tisztán ki lehetett venni. Tovább kutatva, az árokból több gipsztöredék került elő. A háztól mintegy 200 méternyire egy bokorban összetört vasprés volt elrejtve. A konyhában egy vaskályhában ötpengős nagyságának megfelelő vörösrézdarabot és egy alpakkanalat találtunk. Ebben olvasztották a hamisítványhoz használt öntvényt. A szoba padlásán öntvényceppre, gipsztöredékekre és fél kg-nyi gipszre akadunk. — A bűnjeleket őrizetbe vettük.

Ezeket a bűnjeleket felmutattuk Szadainak, aki most már beismerte, hogy Módos kezdeményezésére felkeresték Béri Jánost, akivel közölték, hogy tudnak hamispénzt készíteni. Béri hajlott a dolgra és a hamisításhoz szükséges anyagra pénzt adott Módosnak. Módos bevásárolta a szükséges anyagot és Béri lakásán hozzáfogott a hamis ötpengősök készítéséhez. Ezek azonban

nem sikerültek, ezért kétpengősöknek öntés útján való előállítására tértek át. Ő és Béri csak a kész hamisítványok reszelésénél segédkeztek. Szerinte körülbelül 100 darab kétpengőst készítettek. Május 29-én reggel mindhárman Pécsre indultak. Útközben több községben 1—1 darab kétpengőssel fizettek a hercegovinai dohányért. A pécsi piacon Béri tojást vásárolt s hamis kétpengőssel akart fizetni, de a hamisítványt nem fogadták el. Ezután már nem merték tovább terjeszteni a hamispénzt, hanem a még meglévő hamisítványokat Módosnak átadták és elváltak. Azóta sem Bérivel, sem Módossal nem találkozott. — Beismerte, hogy 1934 december 13-án Kozármiszlény, Ujpetre, Vokány és Siklós községekben 1—1 hamis ötpengőst hozott forgalomba, ezeket Módos egyedül készítette.

Béri Pécsről való visszakísérése után előbbi — nem őszinte — vallomását visszavonta és a pénzhamisítást beismerte. Szerinte 200 hamis kétpengőst készítettek. Vallomása többi része azonos Szadai vallomásával. Béri előadta még, hogy a gipszöntvényekhez szükséges rámakat Módos a vokányi kovácsnál készítette, ahol azt mondta a kovácsnak, hogy a rámak rádiójához szükségesek. — Beismerte azt is, hogy az állítólagos Kazi Módos István, a mérnök pedig Szadai volt.

Módos Pécsről megszökött. Az elfogására indult járőr már nem találta Pécsen. Az örs a Nyomozati Értesítő útján nyomoztatta. A két elfogott tettest átadtuk a pécsi kir. ügyészségnek.

Módos Istvánt 1935 szeptember 30-án a mezőtúri örs a Nyomozati Értesítő alapján elfogta. Értesülés után Módost az ügyészségtől kikértem és vele a nyomozást lefolytattam. A pénzhamisítás elkövetését beismerte. Előadása szerint 1934 őszén Pécsen, Szadai pincéjében Szadaival 14 darab ötpengőst készítettek. Ezek közül Szadai 8 darabot a már említett községekben forgalomba hozott, a többi pedig, mivel kevésbé sikerültek, megsemmisítette és a pécsi szeméttelen eldobta. — 1935 május végén Pécsen találkozott Szadaival. Szadai közölte vele, hogy Vokányban van egy ismerőse, aki kapható társnak pénzhamisításhoz. Módos további vallo-

RÁDIÓ ≡ CSILLÁR ≡ FOTO

szaküzlet. Villanyszerelési vállalat. Szabott árak. Kedvező fiz. feltételek. Vásároljunk **Rudolf Gusztáv szaküzletében** Eger, Széchenyi utca és Érsök utca sarok

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V, Eötvös tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

Négy évtizede vásárolnak legjobb megelégedésre kiváló

hangszereket

REMÉNYI MIHÁLY

Ötensége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítójánál.

Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz. Kérjen árjegyzéket!

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Pon'os szolgálat, pontos óra! Vásároljunk

Órákat

arany, ezüst ékszeret, ajándék- és dísz tárgyakat szakképzett órással és ékszerésznél

Tóth János

S z e k s z á r d

HÁLÓK EBÉDLŐK ÚRISZOBÁK

KOMBINÁLT
BERENDEZÉSEK

BUDAPESTI BUTORSZALON K.F.T.

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.

Nagy választék.

Kedvező részletfizetésre!

Képviseleink rajzaikat meghívásra dílmentesen bemutatják.

mása jórészt egyezett társainak utolsó beismerésével. Szerinte összesen mintegy 120—140 kétpengőst készítettek. Amikor Pécselt elvált társaitól, Mohács felé indult. Az útközbe eső községekben sógora, Vér Lajos, aki Siklóstól Mohácsig vele tartott, 5 darab hamisítványt forgalomba hozott. Mohácson mintegy 100 hamis kétpengős volt nála. Ezeket nem merete tovább vinni, a Dunába dobta őket. Innen azután a Nagyalföldre ment, ahol elfogásáig leginkább a tanyákon bujkált és tűzkö-
 árusításból tartotta fenn magát.

Vér Lajos szintén a pécsi kir. ügyészséghez jutott.

A pécsi kir. törvénytörvény Szadait pénzhamisítás és hamispénz forgalombahozása miatt 1 évi és 2 hónapi börtönre, Béri Jánost pénzhamisítás büntetése miatt 8 hónapi börtönre, Vér Lajost hamispénz kiadásának vétsége miatt 6 hónapi fogházra és Módos Istvánt, aki szökése alatt lopást is követett el a mezőtúri örskörletben, össz-büntetésül 2 évi és 6 havi fegyházra ítélte.

*

Alig van a csendőr életében más olyan bűncselekmény, amelynek felderítése annyi fáradságot nem ismerő kitartást, aprólékosságot, másszóval oly hosszú nyomozást kívánna, mint a pénzhamisítás. De ez teljesen érthető is. A pénzhamisítás nem tartozik az úgynevezett helyszínes bűncselekmények csoportjába. A hamispénz felbukkanása nem okoz különös elváltozást, a hamispénz nem a készítési helyén bukkan fel, így a felbukkanás helyszínéből nem sokat olvashatunk. Legfeljebb a szemlélyírás az, amely kiindulópontot nyújt a nyomozáshoz. Az állandó figyelés, a folytonos puhatolás mind szolgálatban, mind azon kívül: azok a dolgok, amelyek előbb-utóbb eredményre vezetnek. Hosszú, kitartó és fáradságos munkájáért a nyomozásban résztvevők méltán megérdemelték a dicséretet.

Rá kell mutatnunk az aprólékosságig menő részletes házkutatás fontosságára is. Ha a járőr figyelmét már az első házkutatásnál is felkeltette volna az, hogy Béri konyhájának van padlása, de a padlásnak nincs bejárata, valószínű, hogy jóval korábban rábukkant volna az első tárgyi bizonyítékra.

Felavatták a budapesti vitézi házakat. A *Kormányzó Úr Ö Főméltósága*, mint a vitézek főkapitánya, Szent István napján adta át harminc budapesti vitéznek vitézi telekként a Zuglóban épített tizenöt ikerházat. A *Kormányzó Úr Ö Főméltóságát* a vitézi rend vezetői, élükön vitéz tiszabeői *Hellebronth Antal* ny. tábornok, a vitézek főkapitányának helyettese, fogadták. A beiktató beszédet vitéz *Hellebronth* ny. tábornok mondotta. A *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* ezután beiktatta a vitézeket. Minden vitéz átvette az adománylevelet és a beiktatás jelképeként ősi magyar szokás szerint egy zacskóban, amelyre a ház kulcsa volt erősítve, telke földjéből kapott egy marékka. Vitéz *Hellebronth Antal*, a vitézek főkapitányának helyettese a *Kormányzó Úr Ö Főméltóságának* díszes tokban szépművű kulcsot adott át, amely a vitézi szék főkapitányának felügyeleti jogát jelképezi. A beiktatott vitézek nevében vitéz *Hunyadkúrti Károly* mondott köszönetet. A *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* megtekintette a telepet és a házakat és elbeszélgetett az új házak boldog tulajdonosaival.

Hadnagyavatás a Ludovika Akadémián. Katonai főiskolánk IV. évfolyamát végzett akadémikusainak hadnaggyá avatása augusztus 20-án, Szent István napján délelőtt folyt le díszes ünnepség keretében.

A nyilvános ünnepség az ősi Alma Mater-parkjában folyt le, ahol nagyszámú előkelő közönség gyűlt egybe. Fél 11 órakor érkezett meg a *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* képviselőjében vitéz *Shvoy István* gyalogsági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka, aki kíséretével a kivonult akadémikus alakulatok, a felavatandó hadnaggyok, valamint a tiszti és tanári kar arcvonala előtt elhaladva, a Himnusz hangjai közben fogadta a kivonult alakulatok tisztelgését.

A Ludovika-szobor előtt, ahova az akadémia zászlaját előre hozták, vitéz *Jány Gusztáv* tábornok, az Akadémia I. főcsoportjának parancsnoka magas szárnyalású beszédben búcsúztatta el az új tiszteket. Ezután az eskü következett, aminek elhangzása után

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161
 EBEDLŐSZÖNYEGEK P 28-161

Fotelágyak, naplanok, vasbutorok, futószőnyegek, fehéreművásznak, ruhaszővelek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
 Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Koszoru Imre

egyenruha szabó, a m. kir. csendőrség
 széks. árú-osztály szállítója

◆ **SZEKSZÁRD,**
 Alkotmány utca 18. sz.

A MERCEDES ÍRÓGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

ÍRÓGÉP BEHOZATALI RT
 Budapest, V, Nádor u. 24

Kerékpárok • Busák Imre Varrógépek Írógépek • EGER, Kaszinó utca

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Órát, ékszert, látszerészeti cikket

vásároljunk

Schwarz Testvérek szak-
 üzletében **EGER**

Széchenyi utca. Kedvező fizetési feltételek

a rangban legidősebb új hadnagy, *Szentgyörgyi Tibor* katonás hangon tolmácsolta felavatott bajtársai nevében hódoló hűségüket a Legfőbb Hadúr iránt, egyben pedig köszönetet mondott volt parancsnokaiknak és tanáraiknak. Beszéde végén az ifjú hadnagyok ősi szokás szerint kardot rántottak és a kardpengék csengetése közben a ludovikás jelmondat: „A Hazáért mindhalálig!” kiáltással pecsételték meg fogadalmukat.

A honvédség főparancsnoka meglehangú válaszbeszédében az ifjú hadnagyoknak átadta a *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* legfőbb intelmét, mely szerint a jellemzilárdság, a kötelességteljesítés, a becsület és a fegyelem legyen irányítójuk egész élet-hivatásukban. Végül kézfogással üdvözölte a felavatottakat.

Az ünnepséget a kivonult alakulatok feszes díszmenete zárta be.

Magyar—bolgár ünnepség a várnai csatatéren. A Várnában élő magyarok a várnai csatatéren felállított *Ulászló*-emlékmű előtt nagyszabású ünnepséget rendeztek. Az ünnepélyen igen sok bolgár előkelőség és a Várnában időző magyarok nagyszámban vettek részt. Ott volt többek között *Popov* tábornok, *Penev* várnai polgármester, *Kekov* helyettes polgármester, *Ivanov* őrnagy, *Tabakov* várnai magyar konzul és mások. Kivonult az ünnepségre a várnai tengerészrezdnek egy díszszázada is. Az ünnepség azzal kezdődött, hogy a magyarok megkoszorúzták a bolgár hősök emlékművét. *Keresztes Béla* g. csendőrnagy mondott lelkes beszédet a bolgár katonák hősiességéről és a magyar—bolgár kapcsolatról. Beszédében hangsúlyozta, hogy az ünneplő magyarok nemcsak a nemzetközi szokásnak tesznek eleget, amikor áldozatos szívvel elzarándokolnak a bolgár hősök emlékoszlopához. Szívük egész melegével jöttek ide ama nemzet hős fiainak emléke elé, amely olyan dicsőségesen küzdött mellettünk a világháborúban. E két szerencsétlen nemzet a szigorú béke következtében egyelőre gúzsbakötöttek, de acélos erővel és vasakarattal tekint a jobb jövő elé. Mélyszéges kegyelettel helyezi el az itt összejött magyarok virágkoszorúját a testvér-nemzet hős fiainak emléke előtt. Azután a várnai csatatéren folytatódott az ünnepség. *Penev* polgármester a magyar—bolgár barátság tartósságáról beszélt. *Popov* tábornok a várnai csatában és a világháborúban elesett magyar hősök előtt hajtotta meg a kegyelet zászlaját. *Sikó Dezső* magyar tanár a bolgár nemzet hős fiairól emlékezett meg. Utána a Várnában üdülő magyar cserkészcsapat tagjai, *Luturner Aladár* és *Zsitvay Sándor* tanár vezetésével hazafias dalokat adtak elő igen nagy sikerrel. Végül elénekelték a magyar himnuszt.

Fegyverhasználat. A csornai őrs állományába tartozó *Csóka György* őrmester augusztus 18-án 14 órakor, a csornai Margit-kórház udvarán, szolgálaton kívül, *Sztojka* István csornai kőtorcigány ellen kardfegyvert használt. *Sztojka*t, akinek sérülése súlyos, de nem életveszélyes, az őrs elfogta és hatósági közeg elleni erőszak vétsége miatt a csornai kir. járásbírósnak átadta. *Csóka* őrmester nem sérült meg. A kivizsgálás folyamatban van.

Járőrök megtámadása. Tömörkény községben, augusztus 15-én 23 óra 10 perckor, a *Parcsmainé*-féle kocsmában a legények összeverekedtek. A csany-eleki őrs állományába tartozó *Varga* István törzserőrmester és *Kécskefalvi* Sándor csendőrből állott járőr a verekedés megakadályozására a kocsmában megjelent. Amint a járőr a kocsmába lépett, *Varga* törzserőrmester puskáját *Bacsa* János földműves, *Kécskefalvi* csendőr puskáját pedig *Pálnok* György tüzér

A balatonfüredi csendőrségi gyógyház altiszti szárnya.

megragadta. A járőr a puskát a támadók kezéből kiszabadoította, a tömeget szétoszlatta. *Pálnok* tüzér elfogta és a község házára kísérte. A község háza előtt a szétoszlátott verekedők egy része a járőrt kövel megdobálta, mire a járőr mindkét tagja ismételt. Ismétlés közben *Varga* törzserőrmester puskája elsült, azonban a lövedék senkiben sem tett kárt. A járőr tagjai nem sérültek meg. A kivizsgálás folyamatban van.

Augusztus 8-án 19—20 óra közötti időben a győrszentiváni őrs állományába tartozó *Keszthelyi* Gyula csendőr és *Orbán* József csendőrből állott járőr, Győrben a Budai-úti barakokban nyomozás végett megjelent. Ez alkalommal a járőr *Horváth* Gyula lakására is betért, hogy a lopásból származó kukoricát őrizetbe vegye. *Horváth* Gyuláné ez ellen tiltakozott és kiabálni kezdett, hogy férjét lopással gyanúsítják, *Horváth* Gyula pedig — nyilván támadó szándékkal — baltát ragadott. A járőr *Horváth* Gyulát elfogta, mire *Horváth* né a udvarra futott és ott kiabált. A kiabálásra a barakokban lakó mintegy 500 főnyi tömeg a gyanúsított lakása előtt összecsoportosult és a járőrrel szemben fenyegetőleg lépett fel, majd kövel dobálta. Tekintettel arra, hogy a tömeg túlnyomó része asszonyokból és gyermekekből állott, a járőr fegyvert nem használt, hanem a tömeget a közben odaérkező rendőrök segítségével szétoszlatta. *Orbán* József csendőr az állán jelentéktelenebb sérülést szenvedett. A támadókkal szemben a rendőrség megindította az eljárást, míg a csendőrség részéről kivizsgálás indult.

A mosonszolnoki őrs állományába tartozó *Kocsis* István törzserőrmester és *Esküdt* Imre próbacsendőrből állott járőr augusztus 13-án 22 óra 40 perckor Mosonszolnok községben, az *Aldorfer*-féle kocsmában előtt 30—40 főből álló lármázó csoportot talált. *Kocsis* törzserőrmester a csoportot csendre intette és szétoszlásra szólította fel. A felszólításra a csoport látszólag eleget tett, de pár lépésnyi távolságra ismét lármáztak és a csendőröket németül szidalmaz-

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolcsóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzéket!

A m. kir. csendőrség és rendőrség tagjainak árengedmény.

A csendőrség tagjainak évtizedes beszerzési forrása

KÖZPONTI VÁSZNÁRU és KELENGYEVÁLLALAT CZEISLER LIPÓT

Budapest, VI. Izabella-utca 69. (Saját ház)

Vásznak, kelengyeneműek, ingek, férfi- és női szövetek, paplan, szőnyeg, függöny stb.
8-10 havi kedvezményes folyószámla-hitelre

Budatényben, Veresegyházán 120—150 öles, Balatonygyén (Aimáni mellett) üdülőheiy, 200 ö es telkek, Pesten, Budán 90—300 öles telkek olcsó és kedvező feltételekkel kaphatók a

Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaságnál

Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 17. Telefon: 1-818-51.

Balatonalmádi kérendéltés, Balatonalmádi, Baross-u., posával szemben.
Telefon: 1-818-51.
Kérjen prospektust!

ták. A tömeget a járőr ismét csendre intette. Ekkor a tömeg fenyegetőleg a járőr felé nyomult, ezért a járőr ismételt. Ismétlés közben Kocsis törzsörmfester puskája elszűlt és a lövedék a levegőbe repült. A lövés zajára a rendezvarók elfutottak. Sérülés egyik részről sem történt. A kivizsgálás folyamatban van.

Megsérült csendőr. Augusztus 9-én Piliscsaba községben, a Schuller-féle vendéglőben a duhajkodó legények összeverekedtek. A piliscsabai őrs állományába tartozó *Katona András* őrmester és *Dósa György* csendőrből állott járőr a verekedőket szétoszlatta. A szétoszlátás alkalmával *Melczér András* Katona őrmesternek futott s fellökte. Katona őrmester bal válla kifícamodott, könyöke és hüvelykujja megsérült. A helybéli orvos kórházba utalta. A kivizsgálás folyamatban van.

Beutalások Hévízre. A belügyminiszter úr a folyó évi V. gyógyidőszakra a hévízi csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be: *A tényleges csendőrtiszti állományból: Fonyó László* alez. és felesége, *vitéz Liptay László* örgy. — *Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztiozvegyek és árvák közül: Nagy Vilmos* ny. ezds., *Molnár Károly* ny. örgy., özv. *Szjij Gézáné* ezds. özvegye. — *A m. kir. honvédség tényleges tisztii állományából: vitéz Felsődiethomai Pettkó-Szandner Tibor* méneskari alez. és felesége, *dr. Fehér László* gyógyszerügyi igazgató és felesége. — *A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, tisztiozvegyei és árvái közül: Zobori Pachner Guidó* ny. vezérhadbiztos és felesége, *vitéz Henyey Emilné* ezds. özvegye. — *A tényleges csendőrtiszti állományból: Erős Imre, Olajos József* alhdgy., *Bujáki Antal* thtts., *Gaál Béla* II. thtts. és felesége, *Hüvös János* thtts és felesége, *Mészáros Lajos* I., *Pintér István* thtts., *Tihanyi József* II., *Balázs András, Karácsony László* törm., *Vatai György és Boda István* cső. — *Az ellátást élvező csendőrtiszti állományú egyének, özvegyek és árvák közül: Varga István* alhdgy. és felesége, *Gács Hermann, Kovács Márton, Izsóf Vilmos* ny. thtts., *Tóth Lajos* ny. thtts. és felesége, *Tóth Pál* ny. törm., *Kovács István* IV. v. ill. szab. örm. és felesége, *Mányoki István* ny. örm., *Pándy Gyuláné* alhdgy. felesége, *Horváth Istvánné* ny. thtts. felesége, özv. *Kovács Sándorné, özv. Boros Károlyné, özv. Kiss Józsefné, özv. Fényes Bertalanné* thtts. özvegye.

Beutalások Balatonfüredre. A belügyminiszter úr a folyó évi V. gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be: *A tényleges csendőrtiszti állományból: Arvay József* szds. és felesége, *dr. Domoszlai Gyuláné* alez. felesége, *Zámory Árpádné* szds. felesége, özv. *Rónai Gézáné* alállatorvos anyja. *Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztiozvegyek és árvák közül: Tordai Sándor-László* ny. ezds., *Kricsfalussy Jenő* ny. ezds és felesége, *Altörjai Lőrincz Ignác* ny. alez. és felesége, *Tasi Dániel* ny. g. alez. és felesége, özv. *Enyeter Ferencné, özv. Bányai Albertné, özv. Krausz Antalné* szds. özvegye, özv. *Zgorzsky Lászlóné, özv. Herkély Gyuláné* alez. özvegye, özv. *Lemhényi Sigmond Lázárné* örgy. özvegye. — *A m. kir. honvédség tényleges tisztii állományából: Sólomossy Jenő* alez. hadbíró, *Beliczy Nady* tbk. leánya. — *A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, tisztiozvegyei és árvái közül: Czító Sándor* ny. tbk., *Simonyi Árpád* ny. orv. tbk. és felesége, *dr. Tabajdy Béla* ny. vezértörzsorvos. *Zuna Venő* ny. ezds. és felesége, *Bajzai Vojnich László* ny. szv. főig., özv. *Kiss*

Árpádné altb. özvegye, özv. *Beniczek Józsefné* altb. özvegye, özv. *Albisi Bod Péterné*, néhai vitéz *Görgey* tbk. anyósa, özv. *Hets Béláné* tbk. özvegye, özv. *Kanász Józsefné* ezds. özvegye, özv. *Zsombolyai-Krausz Sándorné* alez. özvegye, *Wolczynski Gusztávné* térképtári ig. özvegye, özv. *dr. Czenhe Pálné* fhdgy. özvegye. — *A m. kir. államrendőrség tisztviselői állományából: Dr. vitéz Simon István* rendőrkapitány felesége. — *A m. kir. honvédség tényleges legénységi állományából: Várszegi Emilné* szv. alhdgy. felesége. — *A m. kir. honvédség ellátást élvező legénységi állományú egyenét, özvegyei és árvái közül: vitéz Horgos Dezsőné* ny. thtts. felesége. — *A tényleges csendőrtiszti állományból: Szarász András* törm. és felesége. *Majoros János* örm. — *Az ellátást élvező csendőrtiszti állományú egyenét, özvegyei és árvái közül: Weisz Sándor, Ducza Zsigmond és Hollós Imre* ny. thtts., *Deák István* ny. thtts. és felesége, *Török-Nyegle Béla* ny. szv. thtts. és felesége, *Szél Mihályné* ny. thtts. felesége és *Ferenc fia, Bera Istvánné* ny. thtts. felesége, özv. *Nagy Lajosné, özv. Vekerdy Benőné, özv. Szent Jánosné* thtts. özvegye, *Farkas Illésné* ny. szv. thtts. felesége, özv. *Horváth Józsefné* örm. özvegye.

Csendőrségi Közlöny 16. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. *Beosztás hatálytalánítása: Abay Kálmán* szds. előadó-tiszti minőségben továbbra is a budapesti I. kerületi parancsnokság törzsénél marad. *Beosztott: vitéz Seebérgi Sasváry József* örn. a csendőr nyomozó osztályhoz beosztottként Budapestre. (Olchváry-Milvius Attila örnagy pótlására). *Allandó nyugállományba helyezetttek: Lányi Nándor és Szabó Károly* I. budapesti I. kerületbeli alhdgy., *Keresztes János* budapesti I., *Balog Imre, Pápai György* szombathelyi III., *Pázsit György* pécsi IV., *Dömötör József* szegedi V. kerületbeli thtts., *Zajdon Vilmos* debreceni VI. kerületbeli alhdgy., *Gyurók Mátyás* miskolci VII. kerületbeli várakozási illetményekkel szabadságot thtts. *Várakozási illetményekkel szabadságot thtts.: Arvai Géza* budapesti I. kerületbeli thtts. *Névváltoztatások: Antoni Rajmund* szds. családi nevét „*Hadfy*”-ra, *Viener (Wiener)* Béla törm. „*Várhégyi*”-re, *Grajcár János* prbcső. „*Garamvölgyi*”-re változtatta belügyminiszteri engedéllyel. Szabályrendeletek: Minősítvényi táblázatok megújítása. Tábori zubbony hasítékának viselése. Kórházi iratok átadása az „Egysített egészségügyi felszámoló pöttest”-nek. Fűtési átalány megállapítása az 1936/37. fűtési időszakra. Tisztek pisztollyal való ellátása. „*Velence üdülőhely*” elnevezésének engedélyezése. A Fejér vármegyére kebelezett *Soponya* és *Nagyláng* egyesített községek végleges neve „*Soponya*”. A m. kir. Kúria teljes ülésének 95. számú büntető döntvénye. *Füle Gábor* örm. elvesztett 027.549 szám alatt kiállított félárú vasúti jegy váltására jogosító arcképes igazolvány érvénytelenítése. A csendőrségi gyógyházba való ismételt beutalás esetén a folyó évben kivételesen másodsor sem kell felemelt térítési díjat fizetni. A külföldi légi járművek közlekedéséről szóló 115.000/1933. K. M. számú rendelet kiegészítése. Pályázat a m. kir. külügyminisztériumban megüresedő hét díjnoki állásra.

Alkohol. A somogy-szentmiklósi őrs állományába tartozó *Kiss Kálmán* csendőr augusztus 16-án, szabadsága alkalmával *Liszó* községben egyik magánháznál megittasodott. Ittas állapotában kard, zubbony és sapka nélkül az utcára ment s ott az egyik polgári egyént puszta kézzel mellbe lökte. *Kiss* csendőrt az őrs járőre elfogta és a laktanyába kísérte. A kivizsgálás folyamatban van.

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegferrás. Ebédlő- és utószőnyegok, szonionok, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérmű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre

LAKÁSBERENDEZŐ-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Telefon: 1-271-77

Mintaárjegyzéket és modellárjegyzéket küldünk.

Írógép

új és újjáalakított, ≡ javítás karbantartás ≡ alkatrészek Irodai felszerelések, töltőtollak

Elsőrangú minőség. ∴ Olcsó árak. Kedvező fizetési feltételek.

Wirth és Rengey Szeged, Széchenyi tér 5

A törvényszéki palota mellett.

A makói m. kir. csendőrtanulmányozó állandó vásárló helye!

SÁNTHA JÁNOS órák és ékszerész
ÓRÁK, ÉKSZEREK, ajándék tárgyak, evőeszközök stb nagy raktára. **MAKÓ, FÖTÉR**
Kedvező fizetési feltételek! a városháza mellett

Kerékpár, varrógép

motorkerékpár, grammolón, rádió legelősbán, kedvezményes fizetési feltételek mellett.

Rotter Sándor és Társa

„Csepel” gyári lerakal

Békéscsaba, katf. bérpalota
Szakszerű javítóműhely

Mészáros Jakab törm.-t, aki Szolnokdoboka megye, Szentmargitán született — vagy mindazokat, akik hollétérol tudomással bírnak — keresi és kéri Kiss István törm. (Csen-ger), hogy címét közöljék.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít *Várfai (Vla-hina) Mihály* ny. szakasztiszt, Budafok, Pozsonyi-út 29., *Dél József* ny. thts, Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, *Fekete Imre* ny. törzsőrmester, Uj.Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísz toll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsőrmester (Hajduböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gonddal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötele-zettséggel nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrsparancsnokok. A pécsi IV. kerületben: *Tihanyi József* II. törm. V.; A debreceni VI. kerületben *Madai Bertalan* törm. v.; A miskolci VII. kerületben: *Király Gábor*, *Vincze János* I. és *Tóth János* VII. törm. v.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. kerületben: *Király Mihály* thts. *Szarka Vilma*val Pesthidegkúton, *Bércs László* thts. *Bodor Margittal* Cinkotán, *Balogh László* törm. v. *Győri Erzsébet*tel Üllön, *Tóth Imre* II. törm. *Jakab Julian*ával Gacsályon, *Biró István* törm. *Sándor Annával* Péren. A szombathelyi III. kerületben: *Csapó Albert* törm. *Tóth Eszterrel* Fonyódon. — A pécsi IV. kerületben: *Polgár József* törm. v. *Tandlmayer Margittal* Bikalon, *Nemes Mihály* törm. *Becker Magdolnával* Kiskunmajsán. — A debreceni VI. kerületben: *Pályi Dániel* törm. v. *Balázs Mária*val Bihar-keresztesen, *Szabó Mihály* I. törm. *Németh Juliannával* Kántorjánosiban. — A miskolci VII. kerületben: *Szabó Ferenc* törm. *Lakatos Erzsébet*tel Debrecenben, *Nagyházi Antal* törm. *Forgács Annával* Hevesen, *Biró Lajos* őrm. *Füle Annával* Ároktőn, *Bagoly János* őrm. *Pályi Erzsébet*tel Tápiósápon, *Lantos István* őrm. *Kovács Eszterrel* Tiszatarjánban.

Családi hírek. Született a budapesti I. kerületben *Dr. Boda József* fhdgy.-nak *József* nevű fia, *Török János* thts.-nek *László* nevű fia, *Hargitai János* thts.-nek *László* nevű fia, *Erdélyi Béla* törm. v.-nak *Béla-András* nevű fia, *Nagy Lajos* törm. v.-nak *István-Lajos* nevű fia. — A székesfehérvári II. kerületben: *Mezős Mihály* thts.-nek *Péter-Pál* nevű fia, *Szilágyi József* sv. thts.-nek *Attila-Lajos* nevű fia, *Iker Gyula* törm.-nek *Teréz* nevű leánya, *Buzás Kálmán* törm.-nek *Mária-Terézia* leánya. — A szombathelyi III. kerületben: *vitéz Márton* Mihály thts.-nek *Gyöngyi-Valéria* nevű leánya, *vitéz Sallai József* thts.-nek *József-Zoltán* nevű fia, *Reményi Károly* thts.-nek *Zoltán Imre* nevű fia, *Németh István* V. törm.-nek *Ottó-István* nevű fia, *Kárpáti Menyhért* sv. thts.-nek *László-Lajos* nevű fia. — A pécsi IV. kerületben: *Ujvári József* törm.v.-nak *Győző-Géza* nevű fia, *Vétek Mihály* törm.-nek *László* nevű fia. — A debreceni VI. kerületben: *Acs Domokos* thts.-nek *Géza* nevű fia, *Orbázi Imre* thts.-nek *Gyula* nevű fia, *Tamási György* thts.-nek *László* nevű fia. — A miskolci VII. kerületben *Szakály Imre* thts.-nek *Frigyes-János* nevű fia, *Baranyi Imre* törm.-nek *Mária-Anna* nevű leánya, *Tóth József* törm.-nek *Győző-József* nevű fia, *Juhász András* törm.-nek *András-János* nevű fia. — *Meghalt: Hargitai János* budapesti I. kerületbeli thts. *László* nevű fia Cegléden.

Örökbefogadás. *Nagy Mátyás* miskolci VII. kerületbeli törm. örökbefogadta *Angnecz Mária* nevű kiskorút. A gyermek családi neve ezentúl: *Nagy*.

Halálozás. *Váczi Bertalan* debreceni VI. kerületbeli prbcso. a debreceni 6. honvéd- és közrendészeti helyőrségi kórházban, július 27-én szívbénulásban meghalt.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja reá a kézirat oldalára piros írónnal: „Szószertint közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrárt mi végezzük, korrektúraleveletet csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Bpest, VIII., József-körút 5.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszámba szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszfeljegyzést mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kitéle felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelgűl legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlekszikon”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másolt nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységét egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest. I., Böszörményi-út 21. szám.”

Ince Márton ny. thts. Célravezető, ha először bajtársai körében keres szolgálati utasítást, mert ezeket az időközben kiadott helyesbítésekkel kiegészítették és nem kell mondanunk, hogy csak az ilyenek veszi hasznát. Erre vonatkozó hirdetését díjmentesen közöljük. Mi különben sem küldhetünk, nem foglalkozunk árusítással. A Palladis cégnél megkaphatja, ha a fentebb ajánlott eljárás sikertelen lenne.

Előlegnélküli hitel a m. kir. csendőrség tagjai részére

Férfi és női szövetek, selymek, mosó ruhaanyagok, ágynemű vásznak, női és férfi kész ruhák, harisnyák, nagy választékban

WEINBERGER és FELEDI Budapest, IV, Ferenc József rakpart 1. Dunapart. Fióküzlet Vámbácz körút 6

Őn által megszabott időre terjedő előlegnélküli hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére.

Bátorok, szelvények, matracok és sodronyok, szőnyeg-árak, tüdő- és ebédülőszőnyegek, díszlámpák és az összes vászonárak, abroszok, ágyneműdarabok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk.

Lakásberendező vállalat, VI. Andrassy út 66

Bársonyos. Rosszul tudja, mert csak annak nem szabad a tényleges szolgálat alatt elért rendfokozatával való megjelölést (megszólítást) használnia, aki rendfokozatát elvesztette. L! 1935/5. Cs. K.-ben közzétett 4276/eln. 1934. H. M. számú rendeletet. A levélcímzés is „nyugállományú csendőrtiszthelyettes” stb. Aki bűnvádi úton rendfokozatát elvesztette, de a katonai vagy polgári nyugdíjtörvény alapján nyugellátásban vagy kivételes ellátásban részesül, annak elnevezése „csendőr nyugdíjas”. Ily egyének volt rendfokozati elnevezésüket semmiféle alakban sem használhatják, még úgy sem: volt tiszthelyettes. A jogosulatlan címhasználatot az 1930. évi III. tc. 83. §-a bünteti.

Szomorjai csendőr. A kérelemhez csatolnia kell közhatósági orvosi bizonyítványt arról, hogy az anya teljesen munka- és keresetképtelen, aztán egy helyhatósági bizonyítványt, melyben igazolni kell, hogy anyját minden más támogatás nélkül kizárólag és állandóan Ön tartja el, hogy anyja vagyontalan és nincs jövedelme, sem keresete és hogy nincsen más olyan, önnél közelebbi hozzátartozója vagy rokona anyjának, aki eltartására kötelezhető lenne.

Egy ny. áll. t.-őrm. A közmunka a közösség javát szolgálja, tehát Ön is hasznát látja. A ny. áll. csendőr nincs felmentve a közmunka-szolgáltatás kötelezettsége alól. Az 1890. évi I. tc. 49. §-a intézkedik a közmunkáról. Felmentés a kézi közmunka-kötelezettség alól van. A közmunkatartozást annak fél terjedelméig — meg lehet váltani. Ha Ön munkaképtelen, a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához fellebbezhet.

Az én édesanyám. Olvassa el mai számunkban „Szomorjai csendőr” jelige alatt írt üzenetünket. Hihetetlennek látszik, hogy vannak, akik anyja támogatását kifogásolják. A véglegesítésről a Szut.-ban felvilágosítást talál.

Gönyű. Lexikonban felelünk.

Vitéz János prb. csendőr. Tekintet nélkül a lopott dolog értékére, a lopást büntettnek kell minősíteni, ha azt katonai egyén katonai egyéneken vagy szállásadóján követi el. A csendőr pedig a katonai büntetőtörvénykönyv hatálya alá tartozik.

Sz. J. 289. P. M. Önt elbocsátották annak idején, tehát rendfokozatát nem viselheti. A honvédséghez csak mint rendfokozat nélküli egyént vonulhatott be. Okmányában sem szerepelhet másként kivéve, ha a honvédségnél elért valamely rendfokozatot.

Baracs puszta. A vármegyei szabályrendeletek nem állanak rendelkezésünkre, kérdésére ezért nem tudunk vála-

szolni. Őrsparancsnoksága útján kell a kérdést a főszolgatörői hivatalnál tisztáztatni.

Galgamácsai őrs. A gyanúsított és védője közötti érintkezés kereteiről és módozatairól írtunk a lapunk 1932. évi 213., 1933. évi 198. és 1935. évi 589. oldalain Ezekből részletes tájékoztatást kap.

89.898. Lexikonban felelünk.

Monori t.-őrm. Nem szabad ennyire előkészített, beállított felvételeket készíteni. A képek élessége sem kifogástalan. Ezeket nem közölhetjük, de várjuk a további küldeményeket, mert fog bizonyosan közölhető képeket készíteni.

F. S. K. 1—4. Kérdéseire lexikonban felelünk. 5. Az „Ismeretek tára” c. könyv megrendelhető Toldy Árpád századostól. Címe: Szombathely, Őrsparancsnokképző iskola.

Harangszó. Lexikonban felelünk.

KÉZIRATOK.

Költözik a banda. Nem használhatjuk.

52.091. Mindkettő erőteltett. Úgy látjuk, érdemes foglalkoznia az irással. Ha nem csüggeszti el az, hogy eleinte bizony nem fog sikerülni minden, küldje be írásait. Szívesen elolvassuk és útbaigazítást adunk.

Füleki csendőr. Túlzottan beállítottak a képek, nem közölhetők. Különböző témák már többet és jól fel dolgozták, lapunkban közlünk is belőlük többször. Fog Ön a csendőrelétekből olyan eseményt, jelenetet stb. találni, melyet bizonyosan használhatni fogunk. A gyakorlat teszi a mestert! Stb. Egyiket közöljük, a másikat esetleg felhasználhatjuk.

Erked. Fel fogjuk használni. Jőszemű ember.

Z. P. Bácsalmás. Nem különösebb eset, nem közölhető.

B. J. thtts. A nevelésről írt gondolatait alkalomadtán felhasználjuk, így, ahogy van kevés ahhoz, hogy önálló cikk keretében foglalkozzunk írásával. Az „Önvád” c. írása igen jó, csupán az a baj, hogy nem a mi életünkben vette a tárgyát. Próbálkozzék ilyenekkel, sikerülni fog, mert íráskészsége jó.

Névtelen hősök. Igen sokan és igen jól megírták már. Elismerjük a soráiból kiáradó nemes érzéseket, de ez nem elég a közölhetőséghez. Szívesen elolvassuk mások is írásait.

Strichain, Siker, Ember küzdj és bizva bízzál, Rabló Toponár, M. I. thtts. Szombathely, Zágón, G. I. cső. Kerekegyháza, Pozsony, H. L. alhdgy. Salgótarján, S. J. ny. törm. Kámon és N. F. törm. Keszthely. Sorrendben közölni fogjuk.

Badacsony, Mura. Kivonatban közölni fogjuk.

Durazzo, Békés. Sorrendben közöljük.

88.888. A „Megcsontították” c. versében még kiérezhető valami gondolat. A másiktól az is hiányzik. Hagyja másoknak a versírást. Ön a legjobban teszi a saját érdekében különösen, ha nem tölti az idejét ilyesmivel. Fialat csendőr előtt a kötelelesség hosszú sora van, végezze azokat. A versírás nincs e kötelelességek között.

Kis regős. Ugyes megírás, érzeke van, de helyszüke miatt nem közölhetjük.

Óra, ékszer vásárlásnál javításnál

forduljon bizalommal

Tóth József

Képes árjegyzék ingyen!
Kedvező fizetési feltételek

órás és ékszerészhez
Szeged. Kárász u. 13

SÁGI GYULA és FIAI

dívatnagyrúháza

Székesfehérvár

Alapítva: 1853-ban.

Határozottan iaktárát leheremű, szövet, vászon, szőnyeg, női kelengye, stb ajánlja a m. kir. csendőrség tagjainak

Kedvező fizetési feltételek

Kérjen árjegyzéket.

Steyr-Puch-Everest kerékpárok!
10-15-20 pengős havi részletre!

Szigeti Károly Budapest,
v. Visegrádi utca 1/a. Emelet

ÍRÓGÉP HUNGARIA és RHEINMETALL

u. és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V. Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

MAGYAR

GYARTMÁNY

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

(17.)

Írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Legutolsó utazásom a sok ezer kilométer és sok koplalás után Szarajevóba volt. Ekkor Bosznis Bródtól Gyékényesig a nyitott kalauzkocsiban aludtam, ahová az eső jó bevert. Mire Bécsbe értem, már lázas beteg lettem. Kórházba vittek, a Garnisonsspital No. 2-be, negyvenegy és pár tized fokos lázzal. Lázam makacsul tartotta magát. Harmadik nap már a tífusz-abteilungba vittek, mert has- és fejifuszm volt.

A krízis után tíz napra a láz elmúlt. Az enniivalótól már nem undorodtam. Mielre vittek, 52 kgr-ot nyomtam. Mikor bementem, 78 voltam. A főorvos kitűnő kosztot írt elő, mert mindig az enniivalóért könyörögtem. Mindig azt mondtam néki: most adjanak, ne akkor, mikor nem tudok enni. Ő csak mosolygott és fokozatosan emelte az adagokat. Bármennyit kaptam is, kevés volt, pedig a Pali is pótolta hozzá valamit. Nyolcvan koronámon is mind enniivalót hozattam. Mencs Ferenc mendei tanító bajtársam is kétszer hozott ajándékot.

Amily rohamosan lefogytam, most már oly rohamosan javultam. Egy hét múlva, augusztus elején lidülőbe küldtek. Négyheti otlét után örültem, mikor az orvos eleresztett az ezredhez.

Az ezrednél ismét a harmadik századhoz osztottak be kiképzőnek, ahonnet május 22-én 14 napi szabadságot kaptam. Haza jöttem Lövőre vagy hatvan korona kosztpénzzel. Másnap, szombaton e mentem jegyesemhez, aki most már mindenem volt. Eszembe sem volt a nősülés. Azonban addig beszélgettünk a bizonytalan jövőnkrol, míg elhatároztuk, hogy egybekelünk, habár nincs semmink, csak a szerető két szívünk és a kölcsönös bizalom egymás iránt, a nem sokat ígérő jövőnkre tekintve. Jegyesem szülei is beleegyezésüket adták a házassághoz, mire vasárnap már az ezredtől is megkértem az engedélyt. A plébános úr a püspöki engedélyt kérte ki egyidejűleg. A püspöki engedély megérkezett időben, de az ezredengedély két napot késett. A szabadságom már lejárt, vissza kellene menni. Az esküvőre már készen állt minden, egy kis lakodalom is elő volt készítve. A vendégekkel együtt, akik mind meghíva voltak, vártuk az ezredengedély megérkezését. Táviratilag megsürgettem és két napi szabadságmeghosszabbítást kértem. Az engedély megjött, a szabadságom két napja lejárt már. Így június 6-án megeskettünk bennünket úgy a jegyző úr, mint a plébános úr. Bevonulásom után menetzászlóaljba osztottak be.

Feleségemet sürgönyileg felhívtam, hogy legalább még ezen hátralévő pár nap a közelemben lehessen. 12-én már bevagoniroztunk és elindulunk az orosz frontra. Feleségem meg haza a két napi boldog együttlét után, mint férj és feleség.

Zalescébe szálltunk le a vonatról és a potkameni vonal mögé mentünk. Egyik kis faluban szállt meg a zászlóaljunk, várva a beosztást az ezredhez. Itt sokat gyakorlatoztunk, minden nap.

Már vagy három hétig tanyázunk a rajvonai mögött,

midőn egyik napon este alarm lett. A zászlóalj hamar fel-szedte sátorfáját és megindult.

Vagy négy órai hosszú menetelés után éreztem, hogy erőm fogyni kezd. A lélegzetem mindig nehezebb lesz. Lábamra mintha ólomcsúly nehezednék a ragadás, térdig érő sárban. De azért csak törtetem a század után. Végre úgy éjfél tájban elértem a zászlóalj, amely megállt. Ekkor már szemem előtt homályos, csillagos karikák táncoltak. Éreztem, hogy nem sokiág bírom. Végre elértem a századomat. De én akkor már nem ismertem meg senkit. Úgy jártam, mint a marathoni futó, amint a célhoz értem, az árokba estem. A századombeli önkéntesek szedtek fel. A zászlóalj megindult, hogy a zalescei állomáson bevagonirozzon. Engem úgy vezettek odáig. Az állomáson lefek'ettek egy kis szalmára, három bajtárssal együtt, akik szintén nem bírták a marsot.

Itt rögtön hívatta az őrnagy úr az orvost. Engemet is megvizsgált. A lázmérő negyven fokot mutatott, kétszer is. Ekkor kijelentette, hogy azonnal kórházba kell vinni.

Három nap múlva a lázam elmúlt. Negyedik nap felültem a vonatra és Bródi felé mentem a század után. Bródihoz közel egyik állomáson leszálltam, mert a vonat nem ment tovább.

Keresem a marsbataliont. Az egyik tiszt azt mondta, erre látta őket menni. En mentem utánuk. Erős tüzéségi tűz az egész vonalon. Mindig közelebb érek. Már az orosz gránátok robbannak. Az út mellett nem messze, egy tüzéségi batrink felelget az oroszoknak egy kis erdőcske szélén. A távolban látok egy várost, ez Bródi, gondolom.

A gránátok mindig sürűbben zuhognak körülöttem. Keresték a tüzéseket. Sietve szedtem lábaim, hogy kikerüljek a veszélyes zónából. Süvitve jön egy gránát. Elvágodom gyorsan az út melletti sikkér árokba. De már későn. Azaz talán elég korán, mert még élek. Azután, hogy mi történt körülöttem és meddig feküdtem itt, nem tudom. Csak arra ébredtem, hogy a tüzerek erősen hajtogatják lábaim, kezeim. Arcom, ruhám, csupa sár. Felfogtak és az erdőcskébe vittek, ahol egy óra múlva egy orvos megvizsgált. Semmi bajom nem éreztem, csak a fejem zúgott erősen és az ágyúdőrejt oly tómpán hallottam, mintha nagyon messze szólna. A tüzerek beszédét nem értettem. Megdöbbenem, hogy megsüketültem a légnyomástól.

Az orvos este kórházba küldött a municíós kocsikkal. A tüzerek fülembé kiáltották, hogy a gránát három lépésre mellém csapott az út szélére.

Örültem, hogy ily simán megúsztam. Megköszöntem a tüzer főhadnagy úr pártfogását és a löszeres kocsikkal az egyik állomásra mentem. Itt már több sebesült volt együtt a tábori kórházba. Az orvos meg sem vizsgált, csak a tüzer orvos iratát olvasta el és már felültettek egy sebesültszállító vona'ra, amelyen két napig utaztam Temesvárra. Itt kiszálltunk, már akik tudtak és egy iskolában lévő kórházba mentünk.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ
NYIREGYHÁZA

TEL.: 229

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére **reszleire** is. Választékot pórtómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Alku nélkül bútor
szabott áron:

NAGY ZSIGMOND
VI., Lázár ucca 3.

Árak a bútoron.

Szővet, selyem, vászonáru, kész nőikabátok és ruhák
gyermekruhák és kelengye, fehérnemű, cipő és divat-
cikk, szőnyeg, függőv, paplan kötött és szövőáru,
sportcikk szükségletét szerezze be a 100 év óta fennálló

Megbízható mi-
nőség, méltó-
nyos árak, ledv
tízai, teletélek

Pirnitzer József és Fiai
áruházában, Szekszárd

Már az utazás közben éreztem, hogy a bal fülemmel jobban hallok.

A kórháza érve láttam csak, hogy itt jobbára mind ilyen betegek vannak az én abteilungomban.

Tizennégy napig ottlétem alatt az orvosom megszeretett. Minden nap kértem, hogy küldjön Bécsbe, mert a poloskák-tól nem tudtam aludni. Szinte szét akartak szedni az ágyban.

Végre a sok kérésre elengedett, hogy majd Bécsben tovább kezelnek. Ekkor kissé már hallottam a jobb fülemre is. Különösen a kezelés után, örültem, hogy nem leszek süket.

Megkaptam a marsrotát. Még három társammal jöttünk Győrnek. Szerencsésen haza érkeztünk, bár a győri kalauz nem akart belenyugodni, hogy miért jöttünk erre, hisz Bruknak kellett volna mennünk. Nem tehetett semmit, mert pénzünk nem volt az utánfizetésre, ami bosszantotta is, mert tudta, hogy valamibe sántikálunk.

Petőházán lezártunk, miután a kalauztól a marsrotát visszakaptuk, egy kis veszekedés után. Örültem a viszontlátásnak és a nem várt meglepetésnek, amiben feleségem részesítem, mert nem tudta, hogy jövök.

Feleségem épp a levelét hullató, sárguló kerti szőlőben dolgozgatott. Lábujjhegyen mentünk melléje. Sokáig néztem szorgos munkálkodását. Szinte félttem megszólítani. Végre felállt a munkából és mintha érezte volna közelségem, rögtön felém tekintett. Szomorú arca földerült. Sirva fakadt örömeiben, hogy ismét viszontlátjuk egymást.

Másnap délután a Hellerrel megbeszélte időben, a huszonnégy órai boldog otthonlét után, elutazunk Bécsbe, az ezredhez. Ismét a harmadik századhoz kerültem. Füleim szépen megjavultak, hisz mily borzasztó rossz az, ha az ember nem hall.

A kezelés után ismét kiképzőnek osztottak be. Kaptam 43 embert, akik csak egy hetes regruták voltak. Fiatajok és öregek. Hamar megszerettük egymást. Délutánonként mindig iskolaoktatás volt. Én csak mindig a tapasztalt dolgokról oktattam őket, hogy hogyan viselkedjenek. Egyik ünnepen megmutattam nekik Bécset, a Prátert. Estéknként a Magyar csárdába és a „piszkáld ki” csárdába széledt a szakasz. Én csak a Magyar csárdába mentem mindig, mert ott mindig csendes társaság jött össze.

Nagy szeme volt már itt is egy komisz kenyérnek. Az utcákban egész nap sorfalat álltak a lakosok a kidekázott élelemért. Ha rukkolni mentünk a Smezre, már nem igen mosolyogtak az ablakból reánk. Szomorú arcok mindenfelé. Az élet gondoljai ráfeküdtek Bécs városára. Némi-lyik csak úgy sárgult az éhségtől. Már a cigarettát is jegyre adták.

Nékem is volt két kosztosom, akik minden nap a kaszárnya kapuban lestek, hogy mikor jövök. Két kis hadi-árva fiú. Az egyik három-négy éves, a másik öt-hat éves lehetett. Mikor berukkoltam kaptam őket. Este a városba akartam menni és az ajtóba elém álltak. Könyörögve nyújtották felém kis kezeiket és németül kenyeret kértek. A két kis halványarcú, sovány fiúról leritt az éhség. Kenyere-rem volt elég, mert magammal hoztam egy nagy kerek hazait.

(Folytatjuk.)

„Szép bajusz”

a férfi dísz. Ápolja bajuszát csak Amor bajuszpedró-vel. Békebeli minőség. Alumíniumdobozban 40 fillérért kapható gyógyszerár-, drogueria- és illatszertárakban. Főraktár: CZAIC, illatszertár Budapest, József utca és Mátyás tér sarok.

Pályázat.

1. Nagyvásár alkalmával egy vendéglőben Schwartz Márton zsebtolvaj megfigyeli, hogy a szomszéd asztalnál egy kissé italos, lókupecformájú ember, fizetés után három darab százpengőst a kabátja belső zsebébe tesz. Utánalopózik és a tolongásban kilopja a zsebéből a három darab százpengőst. Utána mindjárt bemegy egy üzletbe és hogy az egyik százpengőst felváltsa, egy kalapot vásárol 16 pengőért. A fizetés-nél azonban a kereskedő észreveszi, hogy a százpengős hamis. Járórt hívják, a járór megmotozza Schwartzot és a zsebében három darab hamis százpengőst talál; azt, amit az ismeretlen egyéntől ellopott. A káros nem található meg, a lopást a gyanúsított beismeri és az a kikérdezett tanuk vallomása alapján bizonyítottnak is tekinthető. Mit követett el Schwartz?

2. Faludi Béla átad a 25 éves fiának 500 pengőt, hogy a közeli városban egy cégnek, ahova Faludi tartozik, fizesse be. A fiú csak 50 pengőt fizet be a cégnek, 450 pengőt megtart magának, a cégtől kapott 50 pengőről szóló nyugtán azonban az összeget 500 pengőre javítja ki, hogy az összeg befizetését az apja előtt igazolja. Négy hónap múlva a cég felszólítja az apát a fizetésre, mire kiderül a dolog. Az apa első felháborodásában az örsre siet és panasz-feljelentést tesz a fia ellen, de másnap, mielőtt még az örs a feljelentést megtette volna, a panaszát visszavonja. Mi az örs eljárása?

3. Egy béreslegény hajnalban, a fejés előtt titokban megfeji a gazdája négy tehenét s így naponta több liter tejhez jutván, azt — amikor a gazdája tulajdonát képező többi tejet a szomszéd községbe szállítja — eladja és az árát megtartja. Egy ízben a gazdája tettenéri, mire a legény beismeri, hogy cselekményét hosszabb időn át folytatta, de hogy mennyi tejet fejt ki és adott el, nem lehet megállapítani. Milyen büncselekményt követett el a gyanúsított?

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyénitől fogadunk el. Határidő október 1. A legjobb megfejtők között értékes jutalomtárgyat fogunk kisorsolni. Az eredményt az október 15.-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
VIII., József-körút 5. — Felelős ügyvezető: Győry Aladár.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmen-tes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmesz-szebbmenő jóállást vállalok.

Alapított:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órák és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára:

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 20. SZAM.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetiük.